

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli XXX
[...] (2023) XXX draft

OZNÁMENIE KOMISIE

**Usmernenia Komisie o uplatňovaní výnimky z článku 101 ZFEÚ na dohody
o udržateľnosti medzi poľnohospodárskymi výrobcami podľa článku 210a nariadenia
(EÚ) č. 1308/2013**

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenia Komisie o uplatňovaní výnimky z článku 101 ZFEÚ na dohody o udržateľnosti medzi poľnohospodárskymi výrobcami podľa článku 210a nariadenia (EÚ) č. 1308/2013

OBSAH

1.	Úvod	4
1.1.	Všeobecný kontext	4
1.1.1.	Politický kontext.....	4
1.1.2.	Vyňatie z rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ na základe článku 210a.....	5
1.2.	Právny kontext vyňatia	6
1.2.1.	Článok 210a je relevantný len pre dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž	6
1.2.2.	Na dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž a nespĺňajú podmienky stanovené v článku 210a, sa môžu vzťahovať iné pravidlá.....	6
1.3.	Účel a rozsah pôsobnosti usmernení	7
2.	Osobná pôsobnosť článku 210a a výrobky, na ktoré sa vzťahuje	8
2.1.	Vymedzenie podniku a dohody o udržateľnosti podľa článku 210a	8
2.2.	Osobná pôsobnosť článku 210a.....	10
2.3.	Výrobky, na ktoré sa vzťahuje článok 210a	12
3.	Vecná pôsobnosť článku 210a.....	13
3.1.	Ciele udržateľnosti, na ktoré sa vzťahuje článok 210a.....	13
3.2.	Normy udržateľnosti uplatňované podľa článku 210a	15
3.2.1.	V dohode o udržateľnosti musí byť určená norma udržateľnosti, ktorá sa týka cieľa udržateľnosti	15
3.2.2.	Normy udržateľnosti by mali viesť k hmatateľným a merateľným výsledkom alebo, ak to nie je vhodné, k pozorovateľným a opísateľným výsledkom	16
3.2.3.	Normy udržateľnosti musia byť prísnejšie ako príslušná povinná norma	16

4.	Obmedzenia hospodárskej súťaže	18
4.1.	Čo je obmedzenie hospodárskej súťaže?	18
4.2.	Čo nepredstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže?	20
	Nevyhnutnosť podľa článku 210a	21
5.1.	Úvod	21
5.2.	Pojem nevyhnutnosť	22
5.3.	Krok 1 – Nevyhnutnosť dohody o udržateľnosti	23
5.3.1.	Dá sa norma udržateľnosti rovnako dosiahnuť samostatným konaním?	25
5.3.2.	Nevyhnutnosť ustanovenia (ustanovení) dohody o udržateľnosti	27
5.4.	Krok 2 – Nevyhnutnosť obmedzení hospodárskej súťaže	31
5.4.1.	Povaha obmedzenia	31
5.4.2.	Intenzita obmedzenia	32
5.5.	Príklad uplatnenia testu nevyhnutnosti	34
6.	Časová pôsobnosť článku 210a	39
6.1.	Dohody o udržateľnosti uzavreté pred uverejnením usmernení	39
6.2.	Vyššia moc	40
6.3.	Prechodné obdobie	40
6.4.	Nedosiahnutie normy	41
6.5.	Prebiehajúce a nepretržité posudzovanie nevyhnutnosti	41
6.5.1.	V ktorých prípadoch je pravdepodobné, že podmienka nevyhnutnosti už nebude splnená?	41
6.5.2.	Aké majú zmluvné strany možnosti v prípade, že sa zistí, že obmedzenia už nie sú nevyhnutné?	44
7.	Systém stanovísk podľa článku 210a	45
7.1.	Žiadatelia	45
7.2.	Obsah žiadosti	45
7.3.	Posúdenie Komisiou a obsah stanoviska	46
7.4.	Lehota na doručenie stanoviska	47
7.5.	Zmena okolností po prijatí stanoviska	47
7.6.	Účinky stanoviska	47
8.	<i>Ex post</i> intervencia Komisie a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže podľa článku 210a ods. 7	48
8.1.	Ciele SPP sú ohrozené	48
8.2.	Vylúčenie hospodárskej súťaže	50

8.3. Procedurálne hľadiská	52
9. Dôkazné bremeno na splnenie podmienok podľa článku 210a.....	53
Príloha A – Vývojový diagram posúdenia podľa článku 210a	54
Príloha B – Vývojový diagram posúdenia testu nevyhnutnosti	55
Príloha C – Slovník	56
Príloha D – Článok 210a nariadenia (EÚ) č. 1308/2013 – Vertikálne a horizontálne iniciatívy pre udržateľnosť	58
Príloha E – Príklady obmedzení hospodárskej súťaže	60
1. Obmedzenia týkajúce sa ceny	60
2. Obmedzenia týkajúce sa produkcie	61
3. Obmedzenia týkajúce sa vstupov	62
4. Obmedzenia týkajúce sa zákazníkov, dodávateľov alebo území	62
5. Obmedzenia týkajúce sa výmeny informácií	64
6. Obmedzenia týkajúce sa spôsobu, akým sú stanovené normy udržateľnosti	65

1. ÚVOD

1.1. Všeobecný kontext

1.1.1. Politický kontext

1. V týchto usmerneniach sa vysvetľujú podmienky uplatňovania článku 210a nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami¹ (ďalej len „nariadenie o spoločnej organizácii trhov“) a ktoré sa zaviedlo nariadením (EÚ) 2021/2117² (ďalej len „článok 210a“).
2. Článok 210a sa zaviedol ako súčasť reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“) z roku 2021 s cieľom podporiť prechod k udržateľnému potravinovému systému EÚ.
3. Na udržateľný rozvoj odkazuje článok 3 ods. 3 a 5 a článok 21 ods. 2 písm. f) Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“), ako aj článok 11 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). Je takisto prioritným cieľom politik EÚ vo všeobecnosti. Komisia sa takisto zaviazala vykonávať ciele Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja (ďalej len „ciele udržateľného rozvoja“)³. V súlade s týmto záväzkom sa v Európskej zelenej dohode stanovuje stratégia rastu, ktorej cieľom je transformovať EÚ na spravodlivejšiu a prosperujúcejšiu spoločnosť s moderným a konkurencieschopným hospodárstvom, ktoré efektívne využíva zdroje a ktoré bude mať od roku 2050 nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov, pričom jeho rast je oddelený od využívania zdrojov⁴.
4. Pre agropotravinový dodávateľský reťazec sú relevantné dve ústredné stratégie Zelenej dohody. Stratégia biodiverzity⁵, v ktorej sa stanovuje ambícia zvrátiť stratu biodiverzity investovaním do ochrany a obnovy prírody. Stratégia Z farmy

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2117 z 2. decembra 2021, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, nariadenie (EÚ) č. 1151/2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny, nariadenie (EÚ) č. 251/2014 o vymedzení, opise, obchodnej úprave, označovaní a ochrane zemepisných označení aromatizovaných vínnych výrobkov a nariadenie (EÚ) č. 228/2013 o osobitných opatreniach v oblasti poľnohospodárstva v prospech najvzdialenejších regiónov Únie (Ú. v. EÚ L 435, 6.12.2021, s. 262).

³ Rezolúcia č. 70/1 prijatá Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 25. septembra 2015 s názvom Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj.

⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európska zelená dohoda [COM(2019) 640 final].

⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 – Prinavrátanie prírody do našich životov [COM(2020) 380 final].

na stôl⁶, v ktorej sa holisticky riešia výzvy súvisiace s udržateľnými potravinovými systémami. Patrí medzi ne aj udržateľná výroba a spracovanie potravín a udržateľný obchod s nimi, ale aj udržateľná spotreba potravín, zdravé stravovanie a plytvanie potravinami. Prechod na udržateľný potravinový systém môže priniesť environmentálny a sociálny prínos, ako aj prínosy pre zdravie a hospodárstvo.

5. V týchto dvoch stratégiách Zelenej dohody sa uvádzajú viaceré nezáväzné kvantitatívne ciele na zlepšenie udržateľnosti poľnohospodárstva do roku 2030 vrátane cieľov v oblasti: i) zníženia celkového predaja antimikrobiálnych látok používaných v prípade hospodárskych zvierat a v akvakultúre; ii) zníženia celkového používania a rizika chemických pesticídov a nebezpečnejších pesticídov; iii) zníženia straty živín v dôsledku používania hnojív; iv) rozšírenia plochy pôdy využívanéj na ekologické poľnohospodárstvo a v) rozšírenia plochy vyhradenej pre krajinné prvky s vysokým stupňom diverzity⁷. V stratégiách sa uvádza viacero opatrení vrátane legislatívnych iniciatív na dosiahnutie týchto cieľov.
6. Hospodárske subjekty v agropotravinovom dodávateľskom reťazci vrátane poľnohospodárskych výrobcov zohrávajú v týchto stratégiách kľúčovú úlohu, pričom rešpektujú povinné úijné a vnútroštátne normy. Udržateľnosť môžu zvyšovať aj prekračovaním povinných úijných a vnútroštátnych noriem.
7. To môže byť pre jednotlivého výrobcu poľnohospodárskych výrobkov (ďalej len „výrobca“) náročné, najmä vzhľadom na potrebné zdroje. Spoluprácou v agropotravinovom dodávateľskom reťazci sa môže stimulovať zavádzanie udržateľných postupov nad rámec toho, čo sa požaduje v práve EÚ a vo vnútroštátnom práve.
8. Hospodárske subjekty v agropotravinovom dodávateľskom reťazci môžu od zapojenia sa do spolupráce odrádzať obavy týkajúce sa uplatňovania článku 101 ods. 1 ZFEÚ na takúto spoluprácu.

1.1.2. Vyňatie z rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ na základe článku 210a

9. Článkom 210a sa zavádza vyňatie z rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Európsky parlament a Rada ho prijali podľa článku 42 ZFEÚ.
10. Článok 210a sa vzťahuje na dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy výrobcov poľnohospodárskych výrobkov, ktoré sa týkajú výroby poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodu s nimi a ktorých cieľom je uplatňovať prísnejšiu normu udržateľnosti, ako je norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve. Takéto dohody môžu byť uzatvorené buď medzi výrobcami (ďalej len „horizontálne dohody“), alebo medzi výrobcami a inými hospodárskymi

⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Stratégia „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu [COM(2020) 381 final].

⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 – Prinavrátanie prírody do našich životov [COM(2020) 380 final, s. 7].

subjektmi na rôznych úrovniach agropotravinového dodávateľského reťazca (ďalej len „vertikálne dohody“).

11. Na účely týchto usmernení je „dohoda o udržateľnosti“ akýkoľvek druh dohody, rozhodnutia alebo zosúladeného postupu so zapojením výrobcov (medzi výrobcami alebo medzi výrobcami a inými hospodárskymi subjektmi na rôznych úrovniach agropotravinového dodávateľského reťazca), ktorý sa týka výroby poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodu s nimi a ktorého cieľom je uplatňovať prísnejšiu normu udržateľnosti, ako je norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve, a to bez ohľadu na formu spolupráce.
12. Dohody o udržateľnosti, ktoré spĺňajú podmienky uvedené v článku 210a, sa nezakazujú a ani sa v tomto zmysle nevyžaduje žiadne predchádzajúce rozhodnutie orgánu verejnej moci.

1.2. Právny kontext vyňatia

1.2.1. Článok 210a je relevantný len pre dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž

13. V článku 101 ods. 1 ZFEÚ sa uvádza všeobecný zákaz dohôd, rozhodnutí a zosúladených postupov a dohôd združení, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž. Inými slovami, dohoda, ktorá obmedzuje hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ je automaticky neplatná (a zmluvné strany za ňu môžu dostať pokuty), pokiaľ sa na ňu nevzťahuje výnimka podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ alebo osobitné vyňatie podľa článku 210a alebo iného ustanovenia práva EÚ.
14. Článkom 210a sa zavádza vyňatie z rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ pre určité druhy dohôd o udržateľnosti. Článok 101 ods. 1 ZFEÚ sa neuplatňuje na dohody o udržateľnosti, ktoré spĺňajú podmienky stanovené v článku 210a. Znamená to, že za určitých podmienok môžu dohody týkajúce sa noriem udržateľnosti obmedzovať hospodársku súťaž.
15. Podobne ako pri všetkých výnimkách zo všeobecného pravidla treba rozsah pôsobnosti článku 210a vykladať striktné⁸. Ciele a podmienky uplatňovania článku 210a a jeho obmedzenia vyplývajú výlučne zo samotného nariadenia o spoločnej organizácii trhov.
16. Druhy dohôd o udržateľnosti, na ktoré sa pravdepodobne vzťahuje článok 101 ods. 1 ZFEÚ, sú vysvetlené v oddiele 4 týchto usmernení.

1.2.2. Na dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž a nespĺňajú podmienky stanovené v článku 210a, sa môžu vzťahovať iné pravidlá

17. Dohody o udržateľnosti, ktoré nespĺňajú podmienky stanovené v článku 210a, nemusia podliehať zákazu stanovenému v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, pokiaľ sa na

⁸ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. októbra 1995, Bayerische Motorenwerke, vec C-70/93, bod 28; rozsudok z 30. apríla 1998, Cabour and Nord Distribution Automobile/Arnor „SOCO“, vec C-230/96, bod 30; rozsudok z 28. apríla 1998, Javico, vec C-306/96, bod 32; rozsudok zo 17. júna 2010, Komisia/Francúzsko, vec C-492/08, bod 35; rozsudok zo 7. marca 2017, Marine Harvest/Komisia, vec T-704/14, bod 201.

ne vzťahujú iné vyňatia, napríklad vyňatia stanovené v článkoch 152, 209 alebo 210 nariadenia o spoločnej organizácii trhov.

18. Na dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž a na ktoré sa nevzťahuje článok 210a ani iné vyňatia podľa nariadenia o spoločnej organizácii trhov, sa vzťahuje článok 101 ods. 1 ZFEÚ. Výrobcovia a hospodárske subjekty by mali analyzovať takéto dohody so zreteľom na horizontálne usmernenia⁹ a vertikálne usmernenia¹⁰ a mali by zvážiť, či ich dohody možno vyňať na základe článku 101 ods. 3 ZFEÚ, a to aj na základe akéhokoľvek nariadenia o skupinovej výnimke¹¹.

1.3. Účel a rozsah pôsobnosti usmernení

19. Cieľom týchto usmernení je zabezpečiť právnu istotu poskytnutím pomoci výrobcovi a hospodárskym subjektom v agropotravinovom dodávateľskom reťazci pri posudzovaní ich dohôd o udržateľnosti. Cieľom týchto usmernení je aj poskytnúť vnútroštátnym súdom a vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže usmernenie, pokiaľ ide o uplatňovanie článku 210a. Usmernenia sa týkajú: i) osobnej pôsobnosti článku 210a a výrobkov, na ktoré sa ustanovenie vzťahuje; ii) vecnej pôsobnosti článku 210a; iii) druhov obmedzení hospodárskej súťaže, na ktoré sa ustanovenie vzťahuje; iv) pojmu nevyhnutnosť podľa článku 210a; v) časovej pôsobnosti článku 210a; vi) postupu vyžiadania stanoviska Komisie, či daná dohoda o udržateľnosti spĺňa požiadavky uvedené v článku 210a; vii) podmienok *ex post* intervencie Komisie a vnútroštátnych

⁹ Oznámenie Komisie s názvom Usmernenia o uplatňovaní článku 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na dohody o horizontálnej spolupráci (2011/C 11/01).

¹⁰ Oznámenie Komisie s názvom Schválenie obsahu návrhu oznámenia Komisie – Oznámenie Komisie: Usmernenia k vertikálnym obmedzeniam (2021/C 359/02, C/2021/5038).

¹¹ Nariadenie Rady (EHS) č. 2821/71 z 20. decembra 1971 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd, rozhodnutí a zosúladených postupov (Ú. v. ES L 285, 29.12.1971, s. 46); nariadenie Komisie (EÚ) č. 1217/2010 zo 14. decembra 2010 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na niektoré kategórie dohôd o výskume a vývoji (Ú. v. EÚ L 335, 18.12.2010, s. 36); nariadenie Komisie (EÚ) č. 1218/2010 zo 14. decembra 2010 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na niektoré kategórie dohôd o špecializácii (Ú. v. EÚ L 335, 18.12.2010, s. 43); nariadenie Rady č. 19/65/EHS z 2. marca 1965 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 zmluvy na určité kategórie dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. ES 36, 6.3.1965, s. 533); nariadenie Rady (ES) č. 1215/1999 z 10. júna 1999 o zmene a doplnení nariadenia č. 19/65/EHS o uplatňovaní článku 81 odsek 3 zmluvy na určité kategórie dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. ES L 148, 15.6.1999, s. 1); nariadenie Komisie (EÚ) č. 461/2010 z 27. mája 2010 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov v sektore motorových vozidiel (Ú. v. EÚ L 129, 28.5.2010, s. 52); nariadenie Komisie (EÚ) 2022/720 z 10. mája 2022 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. EÚ L 134, 11.5.2022, s. 4).

orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a viii) dôkazného bremena na preukázanie toho, či boli splnené podmienky stanovené v článku 210a. Vzhľadom na potenciálne veľký počet druhov a kombinácií dohôd o udržateľnosti a trhových okolností, za ktorých sa môžu uplatňovať, nemožno poskytnúť konkrétne usmernenie pre každý možný scenár. Tieto usmernenia preto nepredstavujú kontrolný zoznam, ktorý možno uplatňovať mechanicky. Každá dohoda o udržateľnosti sa musí posúdiť vzhľadom na jej osobitný hospodársky a právny kontext.

20. Tieto usmernenia majú pomôcť výrobcovi a hospodárskym subjektom na rôznych úrovniach agropotravinového dodávateľského reťazca, ktoré zvažujú uzatvorenie dohody o udržateľnosti alebo takúto dohodu už uzavreli. Právomoc záväzne vykladať článok 210a má len Súdny dvor Európskej únie.

2. OSOBNÁ PÔSOBNOSŤ ČLÁNKU 210A A VÝROBKY, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE

2.1. Vymedzenie podniku a dohody o udržateľnosti podľa článku 210a

21. Súdny dvor vymedzil pojem „podnik“ ako „každý subjekt tvorený osobnými, hmotnými a nehmotnými prvkami vykonávajúci hospodársku činnosť, a to nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu jeho financovania“¹². Každá fyzická alebo právnická osoba je podnikom, ak na trhu ponúka výrobky alebo služby. Podnikom by mohol byť napríklad konkrétny poľnohospodár, rodinná farma, poľnohospodárske družstvo, potravinársky podnik alebo nadnárodný reťazec maloobchodníkov. V niektorých prípadoch sú verejné subjekty podnikmi, ak vykonávajú hospodársku činnosť, ktorá nie je úlohou v rámci základných funkcií štátu¹³.
22. Keďže pojem „podnik“ je ekonomický pojem, jeden podnik môže zahŕňať viaceré právnické osoby¹⁴. Znamená to, že dohoda medzi materskou spoločnosťou a jej stopercentnou dcérskou spoločnosťou alebo medzi dvoma stopercentnými dcérskymi spoločnosťami rovnakej materskej spoločnosti nemôže predstavovať porušenie článku 101 ods. 1 ZFEÚ, pretože táto dohoda nie je uzatvorená medzi dvoma odlišnými podnikmi¹⁵.

¹² Rozsudok zo 16. júna 1987, Komisia/Taliansko, vec C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, bod 7; rozsudok z 18. júna 1998, Komisia/Taliansko, vec C-35/86, ECLI:EU:C:1998:303, bod 36; rozsudok z 12. septembra 2000, Pavel Pavlov a i., veci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, bod 75; rozsudok z 25. marca 2021, Deutsche Telekom/Komisia, vec C-152/19 P, ECLI:EU:C:2021:238, bod 72.

¹³ Rozsudok z 18. marca 1997, Diego Calì & Figli Srl/Servizi ecologici porto di Genova SpA (SEPG), vec C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, bod 22.

¹⁴ Spoločný výkon hospodárskej činnosti sa zvyčajne posudzuje analyzovaním existencie funkčných, hospodárskych a organických väzieb medzi subjektmi. Pozri napríklad rozsudok zo 16. decembra 2010, AceaElectrabel Produzione SpA/Komisia, vec C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, body 47 až 55; rozsudok z 10. januára 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze a i., vec C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, bod 112.

¹⁵ Rozsudok z 24. októbra 1996, Viho Europe BV/Komisia, vec C-73/95 P, ECLI:EU:C:1996:405, body 15 – 18.

23. „Dohoda“ zahŕňa každý úkon, v rámci ktorého dva alebo viaceré podniky vyjadria zhodu vôle spolupracovať¹⁶. Forma tohto vyjadrenia nie je podstatná. Dohodu môže predstavovať podpísaná a notárom overená dohoda, tzv. džentlmenská dohoda, či dokonca aj výmena emotikonov v textových správach.
24. „Združenie podnikov“ je subjekt, bez ohľadu na jeho formu, ktorý tvoria podniky rovnakého všeobecného typu a ktorý preberá zodpovednosť za zastupovanie a obranu ich spoločných záujmov vo vzťahu k iným hospodárskym subjektom, orgánom verejnej správy a verejnosti vo všeobecnosti¹⁷. Združeniami sú napríklad: priemyselné združenia, profesijné komory a regulačné orgány, ako aj družstvá, ktoré samy osebe nie sú ekonomicky aktívne v oblasti, ktorú koordinujú. „Rozhodnutie združenia“ je široký pojem, ktorý zahŕňa: i) pravidlá a predpisy; ii) formálne rozhodnutia, ktoré sú záväzné pre jedného alebo viacerých členov; iii) kódex správania a iv) nezáväzné odporúčania, ktoré sú odrazom vôle združenia koordinovať správanie svojich členov na trhu v súlade s podmienkami odporúčania.
25. „Zosúladený postup“ je forma koordinácie medzi podnikmi, v rámci ktorej nedosiahli dohodu, ale vedome sa rozhodli pre praktickú spoluprácu namiesto toho, aby znášali riziká hospodárskej súťaže¹⁸. Napríklad úmyselné výmeny dôverných informácií medzi konkurentmi by im mohli umožniť konkurovať si menej intenzívne, a to aj v prípade, že konkurenti medzi sebou nikdy výslovne nediskutovali o obmedzení hospodárskej súťaže.
26. V praxi je rozlišovanie medzi „dohodami“, „rozhodnutiami združení“ a „zosúladenými postupmi“ umelé. Súdny dvor rozhodol, že tieto pojmy sa prelínajú a „zahŕňajú formy kolúzie, ktoré sa odlišujú len svojou intenzitou a formami, v ktorých sa prejavujú“¹⁹.

Príklad 1: Výrobca začne certifikovať, že všetky jeho jahody sú bez pesticídov, a navyše účtuje prirážku k cenám, ktoré účtujú jeho konkurenti. Konkurenčný výrobca zistí, že prvý výrobca predáva všetky jahody za vyššiu cenu a začne robiť to isté. Čoskoro sa pridajú ostatní výrobcovia, pričom môžu účtovať prirážku za certifikáciu, že ich jahody sú bez pesticídov. V tejto situácii neexistuje žiadna dohoda: každý výrobca koná nezávisle, pričom zohľadňuje súčasné alebo predvídateľné správanie svojich konkurentov.

Príklad 2: Skupina výrobcov sa stretne s cieľom prediskutovať spôsoby, ako zvýšiť udržateľnosť pestovania jahôd. Diskutujú o tom, že by pri pestovaní jahôd prestali používať pesticídy, ale majú obavy, že ak tak urobia len oni, ostatní konkurenti budú predávať za nižšiu cenu. Všetci vyhlásia, že v nasledujúcej sezóne nebudú používať pesticídy, ak ostatní prijmú rovnaký záväzok. O tejto skutočnosti nevypracujú žiaden písomný záznam. V nasledujúcom roku žiaden z výrobcov

¹⁶ Rozsudok zo 6. januára 2004, BAI a Komisia/Bayer, veci C-2/01 P a C-3/01 P, ECLI:EU:C:2004:2, bod 97.

¹⁷ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger, z 10. júla 2001, Wouters, vec C-309/99, EU:C:2001:390, bod 61.

¹⁸ Rozsudok zo 14. januára 2021, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, vec C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, bod 22.

¹⁹ Rozsudok z 8. júla 1999, Komisia/Anic Participazioni, vec C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 131.

nepoužíva pri pestovaní jahôd pesticídy. V tomto prípade ide o dohodu. Hoci dohoda nebola vyhotovená v písomnej forme, výrobcovia jasne vyjadrili svoj zámer správať sa na trhu určitým spôsobom, a to svojimi vyjadreniami na stretnutí aj skutočným dodržaním vysloveného záväzku.

2.2. Osobná pôsobnosť článku 210a

27. Článok 210a sa uplatňuje na dohody o udržateľnosti, ktorých zmluvnou stranou je aspoň jeden výrobca poľnohospodárskych výrobkov a ktoré sú uzatvorené s ostatnými výrobcami (horizontálne dohody) alebo s jedným alebo viacerými hospodárskymi subjektmi na rôznych úrovniach potravinového dodávateľského reťazca (vertikálne dohody) vrátane dohôd na distribučnej úrovni a dohôd uzavretých s veľkoobchodníkmi a maloobchodníkmi.

Príklad: Horizontálna dohoda sa môže týkať napríklad záväzku medzi konkurenčnými výrobcami chovať hydinu len v súlade s určitými normami v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, ktoré sú prísnejšie ako normy stanovené v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve. Vertikálna dohoda sa môže týkať napríklad záväzku medzi určitými výrobcami a distribútormi uvádzať na trh len hydinu chovanú v súlade s určitými normami udržateľnosti, ktoré sú prísnejšie ako normy stanovené v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve.

28. Medzi zmluvnými stranami dohôd o udržateľnosti musí byť jeden alebo viacero výrobcov poľnohospodárskych výrobkov. Zmluvnými stranami môžu byť aj iné hospodárske subjekty na rôznych úrovniach výroby, spracovania a obchodu v potravinovom dodávateľskom reťazci vrátane distribúcie. V týchto usmerneniach sa zmluvné strany dohôd o udržateľnosti vo všeobecnosti označujú ako „hospodárske subjekty“. V praxi ide o tieto hospodárske subjekty:
- a) Výrobcovia/pestovatelia/chovatelia: sú to výrobcovia poľnohospodárskych výrobkov, ako sa vymedzuje v prílohe I k ZFEÚ a podrobnejšie uvádza v prílohe I k nariadeniu o spoločnej organizácii trhov. Zahŕňa to výrobcov nespracovaných poľnohospodárskych výrobkov a výrobcov určitých spracovaných poľnohospodárskych výrobkov uvedených v prílohe I (ako sú spracovatelia cukru vyrábajúci cukor alebo mlynári vyrábajúci múku).
 - b) Hospodárske subjekty na tzv. výrobnej úrovni: patria sem dodávatelia vstupov (osív, pesticídov, vybavenia, prác atď.) do poľnohospodárskej výroby a dodávatelia obalov, pokiaľ je cieľom všetkých týchto dodávateľov prispievať k dosiahnutiu normy udržateľnosti (ako sa uvádza v oddiele 3.2) vykonávaním dohody o udržateľnosti.
 - c) Hospodárske subjekty na tzv. spracovateľskej úrovni: patria sem hospodárske subjekty (niekedy nazývané spracovatelia či zhotovitelia), ktoré spracúvajú poľnohospodárske výrobky na výrobu iných výrobkov, ktoré sa neuvádzajú v prílohe I, pokiaľ je cieľom týchto hospodárskych subjektov prispievať k dosiahnutiu normy udržateľnosti (ako sa uvádza v oddiele 3.2) vykonávaním dohody o udržateľnosti.
 - d) Hospodárske subjekty na tzv. obchodnej úrovni vrátane distribúcie: patria sem obchodníci, veľkoobchodníci, maloobchodníci a dodávatelia potravinárskych služieb, ako aj prepravné a logistické spoločnosti, pokiaľ je cieľom týchto

hospodárskych subjektov prispievať k dosiahnutiu normy udržateľnosti (ako sa uvádza v oddiele 3.2) vykonávaním dohody o udržateľnosti.

29. Zmluvnými stranami dohôd o udržateľnosti môžu byť jednotlivé hospodárske subjekty a združenia alebo iné kolektívne subjekty združujúce výrobcov, alebo iné podniky uvedené v predchádzajúcom texte, a to bez ohľadu na ich právnu povahu alebo to, či sú formálne uznané podľa práva EÚ alebo vnútroštátneho práva, za predpokladu, že aspoň jedna zo zmluvných strán dohody o udržateľnosti je výrobcom alebo združením výrobcov. Takýmito kolektívnymi subjektmi môžu byť napríklad organizácie výrobcov, združenia organizácií výrobcov alebo medziodvetvové organizácie.
30. Nezáleží na tom, či je zmluvná strana dohody o udržateľnosti usadená v rámci EÚ alebo mimo EÚ, pokiaľ sa dohoda o udržateľnosti vykonáva v EÚ alebo môže negatívne ovplyvniť hospodársku súťaž na jednotnom trhu²⁰.
31. Len samotné dodržiavanie normy udržateľnosti samo osebe nestačí na to, aby predstavovalo dohodu na účely uplatňovania článku 210a. Aby dodržiavanie normy udržateľnosti viedlo k vzniku dohody, je potrebný ďalší krok, konkrétne, aby dotknuté hospodárske subjekty v agropotravinovom dodávateľskom reťazci vyjadrili svoj zámer spoločne vykonávať dohodu (t. j. zhodu vôle). V praxi je medzi dohodou o prijatí normy udržateľnosti a len samotným dodržiavaním normy rozdiel v tom, že v prípade len samotného dodržiavania sa môže hospodársky subjekt kedykoľvek jednostranne rozhodnúť, že normu prestane uplatňovať.
32. Hospodársky subjekt sa stáva zmluvnou stranou dohody o udržateľnosti na účely článku 210a vtedy, ak v súvislosti s dohodou existuje zhoda vôle s ostatnými zmluvnými stranami. Zhoda vôle by mala predstavovať vierohodné vyjadrenie úmyslu zmluvných strán²¹.
33. Aby sa na dohodu o udržateľnosti vzťahoval článok 210a ods. 2, musí byť zmluvnou stranou dohody aspoň jeden výrobca. Výrobcovia sú preto nevyhnutnými zmluvnými stranami dohôd o udržateľnosti. Výrobcovia, ktorí sú zmluvnou stranou dohody v čase jej uzavretia, musia byť zapojení do rokovaní o norme, jej prijatia a vykonávania. To výrobcom nebráni v tom, aby sa stali zmluvnými stranami dohody v neskoršej fáze bez toho, aby sa zúčastnili na rokovaní o dohode alebo jej prijatí, ak existuje zhoda vôle, že budú touto dohodou o udržateľnosti viazaní.

Príklad 1: Niekoľko rôznych reťazcov supermarketov, ktoré spoločne predstavujú 70 % veľkoobchodných nákupov jablák v členskom štáte, sa dohodne, že budú kupovať len jablká certifikované ako jablká bez pesticídov s cieľom podporiť ich udržateľné pestovanie. Keďže táto skupina predstavuje taký veľký podiel nákupov, väčšina výrobcov jablák sa domnieva, že nemajú na výber a musia dodržiavať

²⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. septembra 2017, Intel, vec C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632, body 40 až 45, a v ňom citovanú judikatúru.

²¹ Pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 26. októbra 2000, Bayer AG/Komisia, vec T-41/96, ECLI:EU:T:2000:242, bod 69; rozsudok z 13. júla 2006, Komisia/Volkswagen, vec C-74/04 P, ECLI:EU:C:2006:460, bod 39; rozsudok z 30. apríla 2009, CD-Contact Data GmbH, vec T-18/03, ECLI:EU:T:2009:132, bod 48.

normu stanovenú skupinou reťazcov supermarketov. Prestanú používať pesticídy a radšej certifikujú svoje jablká ako jablká bez pesticídov, než by riskovali, že nebudú schopní predať svoju úrodu jablák. Zjavne tu existuje dohoda medzi reťazcami supermarketov. Výrobcovia jablák však nie sú zmluvnými stranami tejto dohody. Hoci títo výrobcovia dodávajú výrobky, ktoré spĺňajú normu udržateľnosti, oni samotní sa nedohodli s reťazcami supermarketov na obsahu normy a ich rozhodnutie dodržiavať normu nie je podmienené dodržiavaním tejto normy ostatnými výrobcami jablák. V dôsledku toho títo výrobcovia nebudú zmluvnou stranou dohody uzatvorenej medzi skupinou reťazcov supermarketov. To však výrobcom nebráni, aby sa v budúcnosti stali zmluvnou stranou dohody o udržateľnosti s reťazcami supermarketov.

Príklad 2: V mierne odlišnom scenári sa skupina reťazcov supermarketov dohode, že bude kupovať len jablká, ktoré boli certifikované ako jablká bez pesticídov. Organizácia pestovateľov jablák vypracuje certifikačnú známku osvedčujúcu, že výrobky jej členov sú bez pesticídov. Organizácia poskytuje licenciu na certifikačnú známku používanú na obaloch supermarketov a v ich marketingových materiáloch. Licenčné poplatky sú rozdelené medzi výrobcov, ktorí sú členmi organizácie. V tomto prípade je organizácia združením výrobcov, ktoré sa rozhodlo, že prijme a poskytne certifikačnú známku. Toto rozhodnutie predstavuje dohodu o udržateľnosti medzi výrobcami. Okrem toho licenčná zmluva podpísaná medzi organizáciou a supermarketmi je samostatnou dohodou o udržateľnosti medzi výrobcami (prostredníctvom ich združenia) a supermarketmi.

2.3. Výrobky, na ktoré sa vzťahuje článok 210a

34. Aby sa na dohodu o udržateľnosti vzťahoval článok 210a, musí sa týkať:
i) jedného alebo viacerých poľnohospodárskych výrobkov uvedených v prílohe I k ZFEÚ iných ako produktov rybolovu a akvakultúry (ďalej len „výrobky uvedené v prílohe I“) a ii) výroby daného výrobku alebo obchodu s danými výrobkami. Na dohode o udržateľnosti sa môžu zúčastňovať aj hospodárske subjekty na iných úrovniach dodávateľského reťazca, než je poľnohospodárska výroba, pokiaľ títo výrobcovia súhlasia s podmienkami týkajúcimi sa výroby poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodu s nimi.
35. Obmedzenie uplatňovania článku 210a na poľnohospodárske výrobky je dôsledkom rozsahu pôsobnosti článku 1 nariadenia o spoločnej organizácii trhov, do ktorej nie sú zahrnuté nepotravinové poľnohospodárske výrobky (ďalej len „výrobky, ktoré nie sú uvedené v prílohe I“).
36. Dohoda o udržateľnosti sa môže týkať výrobkov uvedených v prílohe I aj výrobkov, ktoré nie sú uvedené v prílohe I, bez toho, aby tým bola dotknutá platnosť samotnej dohody o udržateľnosti. Vyňatie podľa článku 210a sa však bude uplatňovať len na tú časť dohody o udržateľnosti, ktorá sa týka výrobkov uvedených v prílohe I.

Príklad 1: Dohoda sa týka udržateľného balenia sladu aj piva. Článok 210a by sa uplatňoval len na tú časť dohody, ktorá sa týka sladu, keďže pivo je výrobok, ktorý nie je uvedený v prílohe I.

Príklad 2: Dohoda sa týka biopalív a výrobkov použitých na výrobu biopalív. Článok 210a by sa uplatňoval len na tú časť dohody, ktorá sa týka výrobkov uvedených v prílohe I, ktoré sa používajú na výrobu biopalív.

Príklad 3: Dohoda sa týka dodávky hydiny vyprodukovanej udržiateľným spôsobom na účely cateringových služieb. Do dohody sú zapojení chovatelia hydiny, ktorí dodávajú hydinu výrobcovi hotových jedál (ktorí z tejto hydiny pripravujú jedlá), a organizácia zastupujúca jedálne, ktoré nakupujú hotové jedlá od výrobcov jedál. Článok 210a by sa uplatňoval len na tú časť dohody, ktorá sa týka dodávky hydiny výrobcovi jedál, a nie na časť dohody, ktorá sa týka dodávky hotových jedál do jedální. Výrobkami uvedenými v prílohe I k ZFEÚ sú len výrobky z hydiny.

Príklad 4: Dohoda sa týka výroby udržiateľných rajčiakov určených na spracovanie do omáčky na cestoviny. Článok 210a by sa uplatňoval len na tú časť dohody, ktorá sa týka rajčiakov, keďže omáčky sú výrobky, ktoré nie sú uvedené v prílohe I.

3. VECNÁ PÔSOBNOSŤ ČLÁNKU 210A

37. Treba rozlišovať medzi cieľmi udržiateľnosti uvedenými v článku 210a ods. 3, normami udržiateľnosti (stanovenými na dosiahnutie týchto cieľov udržiateľnosti) a vykonávacími opatreniami stanovenými v dohode o udržiateľnosti na účely dosiahnutia týchto noriem.

Príklad: Cieľom udržiateľnosti by mohlo byť zníženie používania pesticídov alebo predchádzanie erózií pôdy. Norma udržiateľnosti, ktorej uplatňovanie je cieľom dohody o udržiateľnosti, by mohla zahŕňať stanovenie merateľných cieľov vo forme kvantitatívnych alebo kvalitatívnych kritérií nad rámec povinnej normy (napr. zníženie používania pesticídov o 60 % alebo používanie krycej plodiny v zime s cieľom zabrániť erózií pôdy). Dohoda by mohla zahŕňať osobitné vykonávacie opatrenia, napríklad povinnosti vykonávať postupy presného poľnohospodárstva alebo monitorovanie škodcov, používať určité stroje alebo vybavenie, zaviesť nástroje riadenia rizík alebo podporovať šírenie technických poznatkov (vrátane odbornej prípravy, poradenstva, spolupráce a výmeny vedomostí), digitálnych technológií alebo postupov udržiateľného hospodárenia so živinami.

3.1. Ciele udržiateľnosti, na ktoré sa vzťahuje článok 210a

38. Aby boli splnené podmienky uvedené v článku 210a, cieľom dohody o udržiateľnosti musí byť dosiahnutie normy udržiateľnosti, ktorá prispieva k splneniu jedného alebo viacerých týchto cieľov udržiateľnosti:
- a) environmentálne ciele vrátane zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na ňu, udržiateľné využívanie a ochrana krajiny, vody a pôdy, prechod na obehové hospodárstvo vrátane zníženia plytvania potravinami, prevencia a kontrola znečisťovania a ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov;
 - b) výroba poľnohospodárskych výrobkov spôsobmi, ktoré znižujú používanie pesticídov a riadia riziká, ktoré z tohto použitia vyplývajú, alebo znižujú nebezpečenstvo antimikrobiálnej rezistencie v poľnohospodárskej výrobe;

c) zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat.

39. Príklady environmentálnych cieľov uvedených v článku 210a ods. 3 písm. a) sú názorné a môžu zahŕňať rôzne typy a obmeny. Napríklad akýkoľvek environmentálny cieľ, ktorý sleduje hospodársky subjekt a ktorý má pozitívny vplyv na životné prostredie vo vzťahu k výrobe alebo spracúvaniu poľnohospodárskych výrobkov alebo k obchodu s nimi (vrátane distribúcie), môže predstavovať cieľ udržateľnosti, na ktorý sa vzťahuje článok 210a. Naopak, zoznam cieľov uvedených v článku 210a ods. 3 písm. b) a c) je vyčerpávajúci.

Príklady cieľov udržateľnosti, na ktoré sa vzťahuje článok 210a

Príklad 1: Hoci to nie je výslovne uvedené v článku 210a ods. 3, znižovanie znečisťovania ovzdušia a zlepšovanie kvality ovzdušia je druhom environmentálneho cieľa. Preto sa naň vzťahuje článok 210a ods. 3 písm. a).

Príklad 2: Hoci to nie je výslovne uvedené v článku 210a ods. 3, na predchádzanie znečisťovaniu plastmi sa vzťahuje cieľ prechodu na obehové hospodárstvo alebo cieľ prevencie a kontroly znečisťovania. Preto sa naň vzťahuje článok 210a ods. 3 písm. a).

Príklad 3: Cieľ udržateľného využívania a ochrany krajiny, vody a pôdy zahŕňa zlepšovanie odolnosti pôdy voči erózii, zvyšovanie biodiverzity pôdy zlepšovaním zloženia pôdy, ako aj zabezpečovanie ochrany morského prostredia, čo sú všetko rôzne druhy cieľov týkajúcich sa udržateľného využívania a ochrany krajiny, vody a pôdy. Na všetky tieto ciele sa vzťahuje článok 210a ods. 3 písm. a).

40. Cieľom normy udržateľnosti môže byť prispievať k jednému alebo viacerým cieľom, na ktoré sa vzťahuje článok 210a ods. 3.
41. V záujme uľahčenia posudzovania súladu s článkom 210a by sa v dohode o udržateľnosti mal (mali) uviesť cieľ (ciele) udržateľnosti, ku ktorým má norma udržateľnosti prispieť.
42. Ak je účelom dohody o udržateľnosti prispieť k viacerým cieľom, z ktorých sú v článku 210a ods. 3 uvedené len niektoré, relevantné na posúdenie toho, či sa na dohodu o udržateľnosti vzťahuje článok 210a, sú len ciele uvedené v článku 210a ods. 3.
43. Ak je účelom dohody o udržateľnosti prispieť k cieľom, ktoré nie sú uvedené v článku 210a ods. 3, ako sú sociálne ciele (napríklad pracovné podmienky alebo zdravá a výživná strava) alebo hospodárske ciele (napríklad rozvoj značiek alebo spravodlivejšie odmeňovanie poľnohospodárov), aspekty normy udržateľnosti, ktoré prispievajú k týmto cieľom, nemožno zohľadniť pri posudzovaní súladu s článkom 210a (najmä pokiaľ ide o to, či je ktorékoľvek z obmedzení hospodárskej súťaže uvedených v dohode o udržateľnosti nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti, ako sa uvádza v oddiele 5).

Príklad 1: Ak výrobcovia obilnín uzavrujú so spracovateľmi obilnín dohodu, na základe ktorej výrobcovia obilnín zavedú vylepšené krajinné prvky (živé ploty atď.), môže to patriť do cieľa v oblasti ochrany a obnovy biodiverzity

a ekosystémov podľa článku 210a ods. 3 písm. a) za predpokladu, že zámerom dohody o udržateľnosti je prispieť k tomuto cieľu.

Príklad 2: Ak sa výrobcovia medu a spracovatelia medoviny dohodnú, že budú na trh uvádzať výrobky z medu zozbieraného z úľov, pri ktorých sa na boj proti varoáze používajú len nechemické prípravky, môže to patriť do cieľa v oblasti zdravia zvierat a dobrých životných podmienok zvierat podľa článku 210a ods. 3 písm. c) za predpokladu, že zámerom dohody o udržateľnosti je prispieť k tomuto cieľu.

Príklad 3: Ak sa výrobcovia obilnín dohodnú, že budú uplatňovať techniky presného poľnohospodárstva s cieľom znížiť používanie pesticídov a hnojív, môže to patriť medzi environmentálne ciele podľa článku 210a ods. 3, ak je zámerom dohody o udržateľnosti prispieť k tomuto cieľu.

Príklad 4: Ak sa výrobcovia a spracovatelia mlieka dohodnú, že vyvinú značky zabezpečujúce spravodlivejšie odmeňovanie výrobcov, takéto zvýšenie príjmu výrobcov mlieka môže viesť k zvýšeniu investícií, ktoré sledujú environmentálne ciele alebo ciele v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Ak je zámerom dohody o udržateľnosti prispieť k cieľu, ktorým je zabezpečenie spravodlivejšieho odmeňovania výrobcov, tento cieľ by nepatrilo do cieľov uvedených v článku 210a ods. 3.

Príklad 5: Ak sa výrobcovia a spracovatelia mlieka dohodnú na zlepšení dobrých životných podmienok zvierat a zároveň sa dohodnú na zabezpečení spravodlivých pracovných podmienok pre poľnohospodárskych pracovníkov, vyňaté podľa článku 210a môžu byť len tie aspekty dohody, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľov uvedených v článku 210a ods. 3, ako sú dobré životné podmienky zvierat. Naopak, iné aspekty, ako sú napríklad spravodlivé pracovné podmienky pre poľnohospodárskych pracovníkov, nemožno v tomto posúdení zohľadniť.

3.2. Normy udržateľnosti uplatňované podľa článku 210a

3.2.1. *V dohode o udržateľnosti musí byť určená norma udržateľnosti, ktorá sa týka cieľa udržateľnosti*

44. V dohode o udržateľnosti, ktorá spĺňa podmienky stanovené v článku 210a, musí byť určená norma udržateľnosti, ktorú majú zmluvné strany dohody dodržiavať, aby prispeli k jednému alebo viacerým cieľom udržateľnosti uvedeným v článku 210a ods. 3.
45. Norma udržateľnosti sa musí týkať jedného alebo viacerých cieľov, na ktoré sa vzťahuje článok 210a.
46. Normou udržateľnosti môže byť už existujúca norma, prípadne norma stanovená na účely dohody uzavretej zmluvnými stranami dohody alebo tretími stranami.
47. Normy udržateľnosti môžu predpisovať cieľ, ktorý sa má splniť, a to spolu so stanovením alebo bez stanovenia konkrétnych technológií alebo postupov výroby. V dôsledku toho sa musia subjekty, ktoré prijali normy udržateľnosti, nielen

zaviazať dosiahnuť cieľ (ciele) stanovený (stanovené) normou, ale takisto musia používať konkrétnu technológiu alebo výrobný postup na dosiahnutie tohto cieľa (napríklad metódy ochrany pôdy, postupy týkajúce sa pasenia zvierat atď.).

48. Prijatie normy udržateľnosti môže viesť k vytvoreniu dobrovoľného označenia, loga alebo obchodnej značky pre výrobky, ktoré spĺňajú požiadavky normy.
 49. Vyňatie podľa článku 210a sa môže vzťahovať len na tú časť výroby, ktorá spĺňa normu udržateľnosti.
 50. Pri posudzovaní toho, či sa článok 210a vzťahuje na normu udržateľnosti, je relevantné, či dohoda o udržateľnosti je alebo bola podporená z finančných prostriedkov EÚ alebo z vnútroštátnych finančných prostriedkov.
- 3.2.2. *Normy udržateľnosti by mali viesť k hmatateľným a merateľným výsledkom alebo, ak to nie je vhodné, k pozorovateľným a opísateľným výsledkom*
51. Norma udržateľnosti môže stanoviť kvantifikované ciele alebo konkrétne metódy či postupy, ktoré sa majú prijať (napr. nepoužívanie určitého vstupu alebo poľnohospodárskeho postupu).
 52. Výsledky dosiahnuté uplatnením normy udržateľnosti musia byť hmatateľné a merateľné. Ak nie je vhodné merať dosiahnuté výsledky v číselnom vyjadrení, napríklad vzhľadom na povahu alebo predmet normy udržateľnosti, dosiahnuté výsledky by napriek tomu mali byť pozorovateľné a opísateľné.

Príklad 1: Ak je cieľom udržateľnosti znížiť používanie pesticídov, potom by konkrétna norma udržateľnosti mohla byť vo forme zníženia používania pesticídov o 40 %. V tomto prípade by bolo možné preukázať, že uplatnenie normy má za následok merateľné zníženie používania pesticídov.

Príklad 2: Ak je cieľom dohody o udržateľnosti zvýšiť biodiverzitu prostredníctvom pestovania určitých voľne rastúcich druhov rastlín a pôvodných hmyzomilných odrôd, nemusí byť možné merať výsledky v číselnom vyjadrení. Vynaložené úsilie a dosiahnuté výsledky však musia byť opísateľné (napríklad to, ktoré rastliny by sa mali vysadiť, aj keď nie nevyhnutne v číselnom vyjadrení).

3.2.3. *Normy udržateľnosti musia byť prísnejšie ako príslušná povinná norma*

53. Norma udržateľnosti, ktorej uplatňovanie je cieľom dohody o udržateľnosti, na ktorú sa vzťahuje článok 210a, musí byť prísnejšia ako norma predpísaná v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve. Znamená to, že norma udržateľnosti musí ukladať požiadavky na udržateľnosť, ktoré presahujú požiadavky existujúcej povinnej normy, alebo musí zavádzať požiadavky na udržateľnosť v prípadoch, v ktorých právo EÚ ani vnútroštátne právo neukladá žiadne požiadavky na udržateľnosť.
54. Povinná norma je norma stanovená na úrovni EÚ alebo na vnútroštátnej úrovni, ktorou sa stanovujú úrovne, látky, výrobky alebo techniky, ktoré majú jednotliví

výrobcovia alebo hospodárske subjekty dosiahnuť alebo ktorým by sa mali vyhýbať. Normy alebo ciele, ktoré sú záväzné pre členské štáty, ale nie pre jednotlivé podniky, nie sú povinné normy na účely článku 210a.

55. Bez ohľadu na to, či sú hospodárske subjekty mimo EÚ zmluvnými stranami dohody o udržateľnosti, členské štáty majú považovať normy EÚ alebo vnútroštátne normy za povinné.
56. Ak je povinná vnútroštátna norma prísnejšia alebo ambicióznejšia ako zodpovedajúca norma EÚ, výrobcovia a hospodárske subjekty pôsobiace v danom členskom štáte musia rešpektovať túto prísnejšiu vnútroštátnu normu. V závislosti od ústavného práva každého členského štátu môže povinná norma existovať na regionálnej alebo miestnej úrovni. Ak je na regionálnej alebo miestnej úrovni stanovená uplatniteľná povinná vnútroštátna norma, mala by predstavovať príslušnú normu práve ona.
57. Dohody o udržateľnosti sa môžu týkať systémov kvality stanovených v nariadení (EÚ) č. 1151/2012 alebo značiek kvality, ktoré podliehajú príslušnému vnútroštátnemu právu, ale len v tom rozsahu, v akom na základe týchto systémov a značiek vznikajú prísnejšie normy udržateľnosti, ako sú normy stanovené v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve.
58. Ak neexistujú povinné normy na úrovni EÚ ani na vnútroštátnej úrovni, dohody o udržateľnosti zamerané na zvýšenie faktickej úrovne udržateľnosti budú prekračovať rámec povinných noriem EÚ alebo vnútroštátnych noriem. To isté platí pre dohody o udržateľnosti, ktorých cieľom je urýchlenie prechodu alebo skorší prechod na povinné normy EÚ alebo vnútroštátne normy, ktoré boli prijaté, ale ešte nenadobudli účinnosť.
59. Na dohody o udržateľnosti sa prestane vzťahovať článok 210a od momentu, keď nadobudnú účinnosť rovnocenné alebo ambicióznejšie normy EÚ alebo vnútroštátne normy (pozri rozbor v oddiele 6.5).
60. Vzhľadom na množstvo druhov a kombinácií povinných noriem udržateľnosti na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni pre každý z cieľov udržateľnosti uvedených v článku 210a ods. 3 nemožno v týchto usmerneniach poskytnúť úplný zoznam noriem udržateľnosti stanovených v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve.
61. Podobne nemožno v týchto usmerneniach ani uviesť minimálny rozsah, v akom musí prijatá norma udržateľnosti prekračovať rámec povinnej normy udržateľnosti. Rozsah, v akom prijatá norma udržateľnosti prekračuje rámec povinnej normy udržateľnosti, bude potrebné posúdiť skôr individuálne a s prihliadnutím na obmedzenia hospodárskej súťaže uložené v dohode o udržateľnosti a na to, či sú tieto obmedzenia nevyhnutné (pozri oddiel 5).

Príklad 1: Podľa smernice EÚ o udržateľnom používaní pesticídov stanoví EÚ ciele znížiť do roku 2030 používanie chemických pesticídov aj riziko ich používania celkovo o 50 % a znížiť používanie „nebezpečnejších“ pesticídov o 50 %. Za predpokladu, že sú dodržané všetky ostatné podmienky stanovené v práve EÚ, výrobcovia a spracovatelia v oblasti ovocia a zeleniny, ktorí sa dohodli, že budú na trh uvádzať len výrobky, ktoré sú výsledkom programu postupného znižovania používania pesticídov o 60 % do roku 2030, by splnili

požiadavku prísnejšej normy udržateľnosti, ako je norma stanovená v práve Únie alebo vo vnútroštátnom práve.

Príklad 2: Výrobcovia a hospodárske subjekty sa dohodnú, že znížia objem plytvania potravinami pri výrobe a spracovaní hrachu o 50 %, a to optimalizovaním techník zberu, investovaním do efektívnejšej uskladňovacej kapacity a zlepšením balenia. Pokiaľ ide o zníženie plytvania potravinami, nie je stanovená žiadna povinná norma udržateľnosti na úrovni EÚ ani žiadna príslušná vnútroštátna norma udržateľnosti. V tomto prípade by norma udržateľnosti bola *de facto* prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve.

Príklad 3: Výrobcovia mlieka a maloobchodníci sa dohodnú, že budú podporovať prechod na organickú výrobu mlieka, ako sa uvádza v nariadení (EÚ) 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby²². Hoci v nariadení (EÚ) 2018/848 sa stanovujú postupy výroby, ktoré musia poľnohospodári dodržiavať, aby mohli označiť svoje výrobky ako ekologické, tieto postupy výroby nepredstavujú povinné normy na úrovni EÚ ani na vnútroštátnej úrovni. V tomto prípade by mohla byť norma, podľa ktorej sa vyžaduje výroba mlieka v súlade s postupmi ekologickej poľnohospodárskej výroby, prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve.

4. OBMEDZENIA HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE

62. Účelom tohto oddielu je porozumieť tým druhom obmedzení, na ktoré sa bude pravdepodobne vzťahovať článok 101 ods. 1 ZFEÚ a na ktoré by sa z toho dôvodu prípadne mohlo uplatniť vyňatie podľa článku 210a, ak spĺňajú podmienky, ktoré sú v uvedenom článku stanovené.
63. V tomto oddiele sa neskúma, či je pravdepodobné, že by konkrétne obmedzenia hospodárskej súťaže, na ktoré sa pravdepodobne vzťahuje článok 101 ods. 1 ZFEÚ, spĺňali požiadavky na uplatnenie výnimky podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Účelom tohto oddielu nie je ani vyčerpávajúci rozbor toho, kedy dohody o udržateľnosti obmedzujú alebo neobmedzujú hospodársku súťaž.

4.1. Čo je obmedzenie hospodárskej súťaže?

64. Kľúčovým pojmom pre pochopenie toho, čo predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže, je pojem „parametre hospodárskej súťaže“. Podniky si konkurujú tak, že poskytujú zákazníkovi ponuku, ktorá je za daných okolností atraktívnejšia ako ponuky alternatívnych dodávateľov. Hoci cena môže byť pre niektorých kupujúcich najdôležitejším faktorom, úlohu zohrávajú aj iné faktory. Napríklad jeden dodávateľ môže ponúkať kvalitnejší výrobok, lepšie vlastnosti, väčší výber, lepšiu službu alebo viac inovácií atď. Určité faktory môžu mať vplyv na schopnosť dodávateľa znížiť cenu alebo zlepšiť vlastnosti, ako je napríklad

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/848 z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 (Ú. v. EÚ L 150, 14.6.2018, s. 1).

schopnosť dodávateľa produkovať danú úroveň produkcie s nižšími nákladmi ako jeho konkurenti, efektívnejšie výrobné postupy a technológie, dodávka zdrojov, preprava a logistika atď. Všetky tieto cenové a necenové faktory sa spoločne nazývajú „parametre hospodárskej súťaže“.

65. Dohoda obmedzuje hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ak je pravdepodobné, že má vplyv na príslušné parametre hospodárskej súťaže na danom trhu. Dohoda môže obmedzovať hospodársku súťaž, pretože obsahuje výslovnú alebo implicitnú povinnosť nekonkurovať si v súvislosti s jedným alebo viacerými parametrami hospodárskej súťaže, ale môže obmedzovať hospodársku súťaž aj znížením súťaživosti medzi zmluvnými stranami dohody alebo znížením súťaživosti medzi nimi a tretími stranami²³. V prílohe E sa uvádza prehľad niektorých hlavných druhov obmedzení hospodárskej súťaže, ktoré možno nájsť v dohodách o udržateľnosti, spolu s informáciou, ako môžu byť rôzne druhy obmedzení uplatňované v praxi.
66. V niektorých prípadoch je obmedzenie hospodárskej súťaže samotnou podstatou dohody o udržateľnosti. Napríklad dohoda medzi skupinou konkurenčných podnikov, podľa ktorej bude každý z nich účtovať svojim príslušným zákazníkom rovnaké ceny, môže svojou povahou obmedziť hospodársku súťaž.
67. V iných prípadoch, aj keď podstatou dohody o udržateľnosti nie je nevyhnutne neobmedziť hospodársku súťaž, napriek tomu môže mať za následok obmedzenie hospodárskej súťaže. V takýchto prípadoch bude pravdepodobnosť toho, že dohoda o udržateľnosti obmedzí hospodársku súťaž, závisieť od viacerých faktorov vrátane podielu trhu ovplyvneného dohodou o udržateľnosti alebo od toho, či existujú iné podniky, ktoré by boli schopné začať vyrábať konkurenčné výrobky. Ak totiž existuje dostatočný počet výrobcov, na ktorých sa nevzťahuje dohoda o udržateľnosti, zákazníci budú mať aj naďalej konkurenčné alternatívy, a preto je nepravdepodobné, že daná dohoda o udržateľnosti obmedzí hospodársku súťaž.
68. Dohoda o udržateľnosti môže obsahovať viaceré obmedzenia hospodárskej súťaže. Napríklad iniciatíva v oblasti dobrých životných podmienok zvierat môže obsahovať konkrétnu dohodu o povinnom príplatku, ktorý sa má platiť poľnohospodárom, ktorí spĺňajú určité kritériá v oblasti dobrých životných podmienok zvierat (dohoda o príplatku je dohodou o zložke ceny). Tieto kritériá môžu zahŕňať aj požiadavky na veľkosť priestoru, ktorý by jednotlivé zvieratá mali mať k dispozícii, čo môže viesť k zníženiu počtu zvierat, ktoré možno chovať (obmedzenie produkcie), alebo môže uvádzať konkrétne požiadavky na kŕmenie (obmedzenie vstupov).

²³ Usmernenia o uplatňovaní článku 81 ods. 3 zmluvy (Ú. v. EÚ C 101, 27.4.2004, s. 97) (ďalej len „usmernenia k článku 101 ods. 3 ZFEÚ“). V nadpise sa odkazuje na článok 81 ods. 3, keďže oznámenie bolo vydané pred prijatím Lisabonskej zmluvy. Keď bola prijatá Lisabonská zmluva, článok 81 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva sa stal článkom 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

69. Na to, aby sa na dohodu o udržateľnosti vzťahoval článok 101 ods. 1 ZFEÚ, nie je dôležité, koľko obmedzení hospodárskej súťaže dohoda o udržateľnosti obsahuje, pokiaľ obsahuje aspoň jedno obmedzenie hospodárskej súťaže.

Príklad 1: Poľnohospodári pestujúci sóju v danom regióne chcú prestať používať chemické hnojivá s cieľom znížiť znečistenie a chrániť vodovodné systémy. Keďže to však pravdepodobne spôsobí zníženie poľnohospodárskeho výnosu, majú obavy, že prídu o peniaze, ak prijmú iniciatívu samostatne. Preto sa spoločne dohodnú, že prestanú používať hnojivá a zvýšia svoje ceny za tonu, aby si zachovali rovnakú úroveň ziskovosti.

Táto dohoda o udržateľnosti obmedzuje hospodársku súťaž tým, že obmedzuje schopnosť účastníkov stanoviť svoje vlastné predajné ceny.

Príklad 2: Skupina poľnohospodárov, ktorí chcú prestať používať chemické hnojivá, vytvorí značku kvality pre „udržateľnú sóju“ vyrobenú bez použitia chemických hnojív. Elimináciou používania chemických hnojív sa pravdepodobne znížia výnosy, a tým potenciálne aj príjmy poľnohospodárskych podnikov. Skupina preto výrazne investuje do zvyšovania informovanosti spotrebiteľov o značke kvality a environmentálnych prínosoch eliminácie chemických hnojív, aby presvedčila spotrebiteľov, že „udržateľná sója“ má väčšiu hodnotu ako sója vyrobená s použitím chemických hnojív. Do systému sa môže zapojiť každý poľnohospodár, ktorý certifikuje, že jeho sója bola vyrobená bez chemických hnojív, a môže zo systému aj kedykoľvek vystúpiť. Na rozdiel od príkladu 1 tu nie sú žiadne ustanovenia týkajúce sa stanovovania cien.

V tomto prípade je nepravdepodobné, že by dohoda o udržateľnosti obmedzovala hospodársku súťaž. Je možné, že systém bude mať vplyv na obmedzenie hospodárskej súťaže, ak sa do neho zapojí veľký počet výrobcov sóje, čím sa skutočne obmedzí možnosť nekupovať „udržateľnú sóju“ v prípade spotrebiteľov, ktorí ju kupovať nechcú. Ak sa však do systému zapojí len obmedzený počet výrobcov sóje (napr. výrobcovia, ktorí predstavujú menej ako 10 % ponuky), akékoľvek obmedzenie hospodárskej súťaže bude pravdepodobne zanedbateľné, pretože výsledné zníženie úrovni produkcie nebude významné a zákazníci budú mať aj naďalej iné možnosti, ak nie sú ochotní alebo schopní platiť za udržateľnú sóju.

4.2. Čo nepredstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže?

70. Nie všetky dohody o udržateľnosti medzi konkurentmi patria do rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Ak takéto dohody o udržateľnosti neovplyvňujú parametre hospodárskej súťaže, napríklad cenu, množstvo, kvalitu, výber alebo inovácie, je nepravdepodobné, že by obmedzovali hospodársku súťaž. Nasledujúce príklady sú názorné a nie sú vyčerpávajúce.
71. Po prvé, dohody o udržateľnosti, ktoré sa netýkajú hospodárskej činnosti konkurentov, ale ich interného podnikového správania, pravdepodobne neobmedzujú hospodársku súťaž. Napríklad konkurenti sa môžu snažiť o zlepšenie celkovej povesti odvetvia ako environmentálne zodpovedného a na

tento účel sa dohodnú na opatreniach s cieľom odstrániť jednorazové plastové výrobky vo svojich prevádzkových priestoroch, nepresiahnuť určitú teplotu okolia v budovách alebo obmedziť počet tlačенých materiálov za deň.

72. Po druhé, dohody o udržateľnosti týkajúce sa vytvorenia databázy obsahujúcej informácie o dodávateľoch, ktorí majú udržateľné hodnotové reťazce, používajú udržateľné výrobné procesy a poskytujú udržateľné vstupy, alebo o distribútoroch predávajúcich výrobky udržateľným spôsobom, a to bez toho, aby sa od zmluvných strán vyžadovalo, aby nakupovali od týchto dodávateľov alebo predávali týmto distribútorom, pravdepodobne neobmedzujú hospodársku súťaž podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ.
73. Po tretie, dohody o udržateľnosti medzi konkurentmi týkajúce sa organizovania celoodvetvových kampaní na zvyšovanie informovanosti alebo kampaní na zvyšovanie informovanosti zákazníkov o environmentálnej stope ich spotreby, a to bez toho, aby takéto kampane predstavovali spoločnú reklamu na konkrétne výrobky, pravdepodobne neobmedzujú hospodársku súťaž podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ.
74. Ak dohoda o udržateľnosti neukladá obmedzenie hospodárskej súťaže, článok 101 ods. 1 ZFEÚ sa uplatňovať nebude, a preto sa na dohodu o udržateľnosti nebude musieť vzťahovať vyňatie podľa článku 210a. V týchto prípadoch zmluvné strany dohody o udržateľnosti budú môcť pristúpiť k vykonávaniu dohody.

5. NEVYHNUTNOSŤ PODEĽ ČLÁNKU 210A

5.1. Úvod

75. V článku 210a ods. 1 sa uvádza, že článok 101 ods. 1 ZFEÚ sa neuplatňuje na dohody, ktoré sa týkajú výroby poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodu s nimi a ktorých cieľom je uplatňovať prísnejšiu normu udržateľnosti, ako je norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve, ak sa týmito dohodami zavádzajú len také obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré sú „nevyhnutné“ na dosiahnutie tejto normy. Podmienka nevyhnutnosti je preto jednou z podmienok, ktoré musia hospodárske subjekty splniť, aby sa na nich mohlo uplatňovať vyňatie podľa článku 210a.
76. V tomto oddiele sa vysvetľuje, ako by sa mal pojem nevyhnutnosť chápať podľa článku 210a. Uvádza sa v ňom usmernenie k uplatňovaniu podmienky nevyhnutnosti na rôzne obmedzenia hospodárskej súťaže v závislosti od sledovaných noriem udržateľnosti. Cieľom tohto oddielu nie je stanoviť konkrétne formy a druhy obmedzení, ktoré zainteresované strany môžu alebo nemôžu prijať vo svojich dohodách o udržateľnosti, ale skôr stanoviť metodiku posudzovania okolností, za ktorých by hlavné druhy obmedzení boli pravdepodobne nevyhnutné na dosiahnutie noriem udržateľnosti, a ilustrovať túto metodiku s použitím súboru názorných príkladov.
77. Pred posúdením nevyhnutnosti obmedzenia hospodárskej súťaže vyplývajúceho z dohody o udržateľnosti musia zmluvné strany najprv určiť, či obmedzenie

hospodárskej súťaže existuje (ako sa vysvetľuje v predchádzajúcom oddiele). Ak daná dohoda o udržateľnosti neobmedzuje hospodársku súťaž, posúdenie nevyhnutnosti nie je potrebné. V takýchto prípadoch môžu hospodárske subjekty priamo pristúpiť k vykonávaniu dohody o udržateľnosti.

78. Napokon sa musí nevyhnutnosť obmedzení hospodárskej súťaže podľa článku 210a posúdiť vzhľadom na dosiahnutie normy stanovenej v dohode o udržateľnosti. Dosiahnutie normy udržateľnosti môže znamenať buď vyrábanie poľnohospodárskych výrobkov, alebo obchodovanie s nimi v súlade s predmetnou normou.

5.2. Pojem nevyhnutnosť

79. Pojem nevyhnutnosť sa v práve EÚ v oblasti hospodárskej súťaže už používa. V článku 101 ods. 3 ZFEÚ sa stanovuje, že zákaz uvedený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ možno vyhlásiť za neuplatniteľný na dohody, ktoré pomáhajú zlepšovať výrobu alebo distribúciu tovaru alebo pomáhajú podporovať technický alebo hospodársky pokrok, pričom umožňujú spotrebiteľom primeraný podiel na výhodách z toho vyplývajúcich, a ktoré: i) neukladajú obmedzenia, ktoré *nie sú nevyhnutné* na dosiahnutie týchto cieľov, a ii) neumožňujú príslušným podnikom vylúčiť hospodársku súťaž vo vzťahu k podstatnej časti dotknutých výrobkov.
80. Pojem nevyhnutnosť podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ je ďalej vysvetlený v usmerneniach k článku 101 ods. 3 ZFEÚ, ako aj v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie.
81. Vzhľadom na podobné znenie článku 210a a článku 101 ods. 3 ZFEÚ je test na určenie nevyhnutnosti obmedzenia podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ užitočným východiskovým bodom týchto usmernení k článku 210a. Ako však bude bližšie vysvetlené ďalej v texte, medzi týmito dvoma článkami sú určité kľúčové rozdiely, v dôsledku ktorých sa nevyhnutnosť chápe odlišne.
82. V usmerneniach k článku 101 ods. 3 ZFEÚ sa stanovuje dvojkrokový test na určenie toho, či sú obmedzenia hospodárskej súťaže nevyhnutné. V prvom kroku testu sa skúma, či je samotná *dohoda* (t. j. dohoda, na ktorú sa vzťahuje článok 101 ods. 1 ZFEÚ) odôvodnene potrebná na dosiahnutie efektívnosti, ktorá vznikne v dôsledku dohody, pričom v druhom kroku sa posudzuje, či sú na dosiahnutie tejto efektívnosti odôvodnene potrebné aj *jednotlivé obmedzenia* hospodárskej súťaže, ktoré vyplývajú z dohody.
83. Hoci sa posúdenie nevyhnutnosti podľa článku 210a uplatňuje aj na dvojkrokový test, tento test nemožno uplatniť rovnakým spôsobom ako dvojkrokový test podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Spoluzákonodarcovia EÚ (t. j. Európsky parlament a Rada EÚ) prijali článok 210a s cieľom vytvoriť rámec s vylúčením uplatňovania článku 101 ods. 1 ZFEÚ²⁴. Vzhľadom na dôležitosť dosiahnutia určitých noriem udržateľnosti v oblasti poľnohospodárstva spoluzákonodarcovia

²⁴ Podľa článku 42 ZFEÚ sa ustanovenia kapitoly zmluvy o pravidlách hospodárskej súťaže vzťahujú na výrobu a obchod s poľnohospodárskymi výrobkami len v rozsahu, aký určia Európsky parlament a Rada EÚ.

EÚ usúdili, že na to, aby dohoda o udržateľnosti mohla byť vyňatá podľa článku 210a, mala by spĺňať odlišné podmienky ako podmienky potrebné na uplatnenie výnimky podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Napríklad v prípade vyňatia podľa článku 210a sa od zmluvných strán nevyžaduje zabezpečiť, aby spotrebitelia získali primeraný podiel na výhodách vyplývajúcich z danej dohody o udržateľnosti, ako je to v prípade článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Norma kontroly posúdenia povahy a intenzity obmedzenia hospodárskej súťaže podľa článku 210a je preto iná ako podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Okrem iného to znamená, že podľa článku 210a sa obmedzenia, ktoré by sa považovali za vážne obmedzenia podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ (ako sú dohody o stanovení cien alebo znížení produkcie), môžu považovať za „nevyhnutné“, ak sú splnené ďalej uvedené podmienky, pričom takéto obmedzenia by pravdepodobne nespĺňali podmienky stanovené v článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

5.3. Krok 1 – Nevyhnutnosť dohody o udržateľnosti

84. V prvom kroku testu nevyhnutnosti podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ sa skúma, či je dohoda o udržateľnosti ako taká odôvodnene potrebná na dosiahnutie efektívnosti, ktorá vzniká vďaka dohode. Podľa článku 210a sa analogicky v prvom kroku skúma, či je dohoda o udržateľnosti odôvodnene potrebná na dosiahnutie sledovanej normy udržateľnosti. Znamená to, že dosiahnutie normy udržateľnosti by malo byť „konkrétne“ pre danú dohodu. V tomto oddiele venovanom „kroku 1“ sa vysvetľuje, čo to v praxi znamená.
85. Vo všeobecnosti sa na základe povahy článku 210a predpokladá, že dohoda o udržateľnosti by mala jedno alebo viaceré ustanovenia. Každá dohoda o udržateľnosti by mala prinajmenšom jedno ustanovenie, v ktorom by sa hospodárske subjekty dohodli, že ich cieľom bude kolektívne uplatňovanie normy udržateľnosti, ktorá je prísnejšia ako povinné pravidlá EÚ alebo vnútroštátne pravidlá. Okrem dosiahnutia dohody o norme udržateľnosti môže byť potrebné, aby sa hospodárske subjekty dohodli na jednej alebo viacerých ďalších záležitostiach súvisiacich s výrobou poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodom s nimi v záujme skutočného vypracovania alebo vykonávania normy udržateľnosti. Takéto ustanovenia by sa mohli týkať parametrov hospodárskej súťaže, napríklad ceny, za ktorú sa výrobok predáva, ceny vstupov potrebných na jeho výrobu, množstva výrobkov, ktoré by sa vyrobili, ako by sa výrobok distribuoval alebo uvádzal na trh, certifikácie výrobku atď.
86. Pri posudzovaní nevyhnutnosti dohody o udržateľnosti treba posúdiť každé ustanovenie dohody samostatne. Napríklad v prípade určitej dohody o udržateľnosti by mohli byť ustanovenia o cene odôvodnene potrebné na dosiahnutie danej normy udržateľnosti, pričom ďalšie ustanovenia (napríklad o produkcii) by odôvodnene potrebné byť nemuseli. Je to preto, že problém, ktorý sa má riešiť ustanovením o produkcii, môžu zmluvné strany účinne vyriešiť buď jednostranne, a nie prostredníctvom spolupráce, alebo preto, že daný problém by takisto účinne riešili ustanovenia, ktoré menej obmedzujú hospodársku súťaž.
87. Napriek tomu musia hospodárske subjekty preskúmať dohodu o udržateľnosti aj ako celok s cieľom posúdiť, či by sa vykonávaním rôznych ustanovení ako celku

dosiahla daná norma udržateľnosti. To je podrobnejšie opísané v oddieloch 5.3.1 a 5.3.2.

88. Navyše, čím okrajovejšie je zlepšenie normy udržateľnosti, ktorú sa hospodárske subjekty snažia dosiahnuť (v porovnaní s tým, čo už vyplýva z práva EÚ alebo vnútroštátneho práva), tým menšia je pravdepodobnosť, že by hospodárske subjekty museli spolupracovať alebo že by zvolené obmedzenia museli byť závažnejšie alebo intenzívnejšie.

Príklad 1: Výrobcovia hrozna pracujúci s nízkymi maržami a nachádzajúci sa v určitom regióne sa spoločne rozhodnú znížiť používanie chemických pesticídov o 52 %, pričom v norme vyplývajúcej z právnych predpisov sa požaduje zníženie len o 50 %. Rozhodnú sa dosiahnuť toto zníženie nákupom ekologických pesticídov. Dodatočné náklady, ktoré výrobcovia vynaložia na nákup ekologických pesticídov, sú o niečo vyššie ako náklady, ktoré by boli inak vynaložili na nákup chemických pesticídov. S cieľom dosiahnuť normu sa výrobcovia spoločne dohodnú na pevnej cene, ktorú by účtovali za udržateľnejšie hrozno. Vzhľadom na to, že ekologické pesticídy sú o niečo drahšie a že výrobcovia pracujú s nízkymi maržami, a preto nemajú žiadnu motiváciu samostatne znášať tieto náklady, spolupráca je pravdepodobne potrebná. Vzhľadom na okrajové zlepšenie z hľadiska udržateľnosti, ktoré je cieľom dohody, však kolektívna dohoda o účtovaní pevnej ceny na odberateľskom trhu pravdepodobne nie je potrebná. Hoci dohodou o pevnej cene by sa zabezpečila dostatočná odmena pre výrobcov a dosiahnutie normy, zdá sa, že tu existuje menej obmedzujúca možnosť. V tomto prípade by podľa všetkého samotná dohoda kolektívne znížiť používanie pesticídov o dodatočné 2 % predstavovala najmenej obmedzujúci spôsob dosiahnutia normy, keďže dodatočné náklady na nákup ekologických pesticídov sú nízke a vynakladali by ich všetci výrobcovia v regióne. Zabránilo by sa tým situácii, keď by niektorí výrobcovia už neboli konkurencieschopní z dôvodu vynaložených dodatočných nákladov.

Príklad 2: S cieľom zlepšiť dobré životné podmienky kurčiat chovaných na mäso sa chovatelia dohodnú na vykonávaní ročných kontrol kvality vody, ktorou sa kurčatá napájajú. Cieľom kontrol je posúdiť úroveň kontaminantov vody, ako sú ťažké kovy a chemikálie, a riešiť nadmerne vysoké úrovne týchto kontaminantov, ak sa preukáže ich prítomnosť vo vode. Podľa dohody musia kontroly vykonávať samotní chovatelia s použitím vybavenia, ktoré je cenovo dostupné, musí sa zakúpiť len raz a jeho používanie si nevyžaduje odborné znalosti. Neexistuje žiadna konkrétna norma EÚ ani vnútroštátna norma, z ktorej by vyplývalo uskutočňovanie takýchto kontrol, nad rámec všeobecnej požiadavky, aby zvieratá dostávali pitnú vodu. V dôsledku ročných kontrol vody sa mierne zvýšia náklady na výrobu. Chovatelia hydiny sa preto dohodnú na záväzkoch výhradného nákupu hydinového mäsa kupujúcimi s cieľom pokryť dodatočné náklady vďaka záruke, že sa ich produkcia odkúpi. Je nepravdepodobné, že by bola potrebná spolupráca medzi chovateľmi hydiny, keďže sa zdá, že zlepšenie z hľadiska dobrých životných podmienok zvierat bude okrajové. Každý chovateľ by mohol účinne dosiahnuť normu sám, keďže chovatelia nepotrebujú vedomosti ani odborné znalosti ostatných chovateľov.

Okrem toho jednotlivý chovateľ by mohol dosiahnuť normu udržateľnosti bez vynaloženia významných dodatočných nákladov, ktoré by ho inak znevýhodnili v porovnaní s ostatnými chovateľmi, ktorí by normu takisto vykonávali. Navyše, ak by sa aj spolupráca považovala za potrebnú, vzhľadom na relatívne nízke náklady, ktoré by chovatelia vynaložili na testovanie kvality vody, je nepravdepodobné, že by pre nich bolo nevyhnutné dohodnúť sa s kupujúcimi na záväzkoch výhradného nákupu.

89. Nevyhnutnosť obmedzenia treba napokon posudzovať v skutočných podmienkach, za ktorých je dohoda o udržateľnosti uzavretá, s prihliadnutím na štruktúru trhu, hospodárske riziká súvisiace s dohodou o udržateľnosti a pohnútky zmluvných strán. Čím neistejšie je dosiahnutie normy udržateľnosti, na ktorú sa vzťahuje dohoda, tým je väčšia pravdepodobnosť, že obmedzenie hospodárskej súťaže môže byť nevyhnutné na zabezpečenie dosiahnutia normy.

5.3.1. *Dá sa norma udržateľnosti rovnako dosiahnuť samostatným konaním?*

90. Na posúdenie toho, či je dohoda o udržateľnosti odôvodnene potrebná na dosiahnutie normy udržateľnosti, treba posúdiť, či je možné, aby zmluvné strany dosiahli normu udržateľnosti samostatne, konajúc jednotlivo, a nie prostredníctvom spolupráce. Hospodárske subjekty preto musia určiť, prečo potrebujú spolupracovať a čo by im bránilo v dosiahnutí normy, ak by konali samostatne. Pri tomto posúdení musia zohľadniť podmienky na trhu a situáciu, ktorej čelia v oblasti podnikania a ktorá je relevantná na dosiahnutie danej normy udržateľnosti. V prípadoch, keď by sa norma udržateľnosti dala dosiahnuť individuálnym konaním, ale hospodárske subjekty by ju prostredníctvom spolupráce mohli dosiahnuť rýchlejšie a s menšími nákladmi či úsilím, môže byť spolupráca odôvodnene potrebná na dosiahnutie normy, hoci hospodárske subjekty by stále museli zabezpečiť, aby všetky obmedzenia hospodárskej súťaže obsiahnuté v dohode boli aj nevyhnutné, ako sa vysvetľuje v oddiele 5.4.2.
91. Napríklad, ak výrobcovia poľnohospodárskych výrobkov nie sú schopní dosiahnuť normu udržateľnosti, pretože im chýbajú potrebné skúsenosti alebo vedomosti v danej oblasti, potom by mohla byť nevyhnutná spolupráca s inými hospodárskymi subjektmi na rôznych úrovniach agropotravinového dodávateľského reťazca, ktorí takéto skúsenosti alebo vedomosti majú. Ak by však výrobcovia poľnohospodárskych výrobkov mohli takéto vedomosti jednoducho získať sami bez vynaloženia značného času alebo finančných prostriedkov, je nepravdepodobné, že budú musieť v záujme dosiahnutia normy spolupracovať.
92. Podobne, ak výrobcovia poľnohospodárskych výrobkov nemajú motiváciu platiť potrebné náklady alebo uskutočniť investície do infraštruktúry potrebné na dosiahnutie normy udržateľnosti, pretože by neboli schopní získať tieto náklady alebo túto investíciu späť, alebo nemôžu vynaložiť tieto náklady alebo investície sami, potom by na dosiahnutie normy udržateľnosti mohla byť nevyhnutná spolupráca s inými hospodárskymi subjektmi na rôznych úrovniach agropotravinového dodávateľského reťazca, ktorí sú ochotní spolufinancovať

dosiahnutie normy udržateľnosti. Naopak, ak si dosiahnutie normy udržateľnosti vyžaduje investíciu, ktorej výška významne nezvyšuje sezónne ani ročné investície, ktoré by výrobcovia inak museli vynaložiť na svoju konvenčnú výrobu, potom spolupráca medzi výrobcami nemusí byť nevyhnutná.

93. Okrem toho, ak je udržateľnejšia výroba výrobku alebo udržateľnejší obchod s ním ziskový len vtedy, ak sa vyrobí viac výrobkov alebo obchoduje s väčším počtom výrobkov, potom by sa dohoda medzi hospodárskymi subjektmi, že všetky budú vyrábať daný výrobok a obchodovať s ním udržateľným spôsobom, mohla považovať za nevyhnutnú. Príkladom by bolo používanie log/značiek na identifikáciu výrobkov, ktoré spĺňajú určité požiadavky udržateľnosti, čím by si získali väčšiu dôveru medzi spotrebiteľmi, alebo používanie platformy umožňujúcej výrobcom spoločne využívať inovačné vybavenie a zdieľať náklady na nákup/údržbu takéhoto vybavenia s cieľom vyrábať udržateľnejším spôsobom. V prvom prípade platí, že čím viac ľudí vyrába udržateľným spôsobom a používa zodpovedajúce logo, tým je pravdepodobnejšie, že maloobchodníci a spotrebiteľia budú vnímať dané logo ako dôveryhodné, čo zase zvyšuje potenciálnu hospodársku návratnosť pre výrobcov, ktorí predávajú výrobky označené týmto logom. V druhom prípade platí, že čím viac výrobcov sa dohodne na používaní platformy a poskytne svoje vybavenie iným výrobcom, tým je spolupráca v rámci platformy pre každého jednotlivého výrobcu prospešnejšia.
94. Môže existovať mnoho situácií, keď je potrebné, aby hospodárske subjekty spolupracovali, keďže inak by hrozilo, že bez spolupráce by každý hospodársky subjekt vynaložil na dosiahnutie normy udržateľnosti významné zdroje a čas na vývoj rôznych postupov výroby.
95. Naopak, môžu existovať situácie, keď spoločný vývoj výrobného postupu nevytvára efektívnosť a keď samostatný vývoj výrobného postupu výrobcom nezávisle prináša vyššiu pridanú hodnotu rýchlejšim dosiahnutím normy v dôsledku konkurenčného boja s ostatnými hospodárskymi subjektmi. Zároveň môžu existovať situácie, keď by spolupráca hospodárskym subjektom neumožňovala dosiahnuť normu udržateľnosti s výrazne menšími investíciami z hľadiska potrebného času alebo zdrojov v porovnaní s dosiahnutím normy samostatne. V takýchto situáciách by sa spolupráca nemusela považovať za nevyhnutnú.
96. Môžu existovať aj situácie, keď hospodárske subjekty potrebujú spolupracovať s cieľom účinne riešiť nedostatok informácií, ktoré spotrebiteľia majú o udržateľných vlastnostiach výrobkov, ktoré kupujú. Môže sa stať, že individuálnym konaním nebude možné zabezpečiť, aby spotrebiteľia skutočne venovali pozornosť problému, a presvedčiť ich, aby kupovali udržateľnejšie výrobky. Individuálne konanie však môže byť postačujúce v tých prípadoch, keď existuje nevyužitý spotrebiteľský dopyt po udržateľnejšom výrobku, ale existencia výhod udržateľnosti nie je pri výrobkoch vyrábaných jednotlivými výrobcami dostatočne jasne prezentovaná, no takéto informácie môže ľahko poskytnúť každý výrobca konajúc samostatne.

97. Ak by hospodársky subjekt, ktorý koná samostatne, mal nevýhodu v tom, že by metódu na dosiahnutie normy udržateľnosti prijal ako prvý hráč, spolupráca môže byť potrebná na to, aby sa zabránilo konkurentom v parazitovaní na investícii prvého hráča, keďže inak by konkurenti mohli jednoducho zaviesť metódu vyvinutú prvým hráčom bez vynaloženia akýchkoľvek nákladov. Ak by však prvý hráč mohol zabrániť parazitovaniu prostredníctvom využitia práv duševného vlastníctva, ktoré by konkurentom bránili vo využívaní danej metódy bez toho, aby poskytli prvému hráčovi kompenzáciu, nemusí byť pre hospodárske subjekty potrebné, aby spolupracovali s cieľom dosiahnuť normu.
98. Hospodársky subjekt, ktorý koná samostatne, by mohol mať nevýhodu prvého hráča aj v prípade, že chce vyrábať udržateľnejší výrobok, ktorého cena je výrazne vyššia ako cena neudržateľnej alternatívy. V takomto prípade by mohol mať hospodársky subjekt problémy s uvedením udržateľnejšieho výrobku na trh, keďže jeho zákazníci na odberateľskom trhu nemusia mať žiadnu motiváciu ponúkať drahší výrobok konečným spotrebiteľom, pretože títo spotrebiteľia by pravdepodobne ďalej kupovali lacnejšiu alternatívu. Vzhľadom na uvedené by bol vstup udržateľného výrobku na trh nepravdepodobný. V takom prípade by mohla byť spolupráca medzi hospodárskymi subjektmi potrebná na zabezpečenie toho, aby si aspoň niektorí spotrebiteľia kupovali udržateľnejší výrobok, čím by sa dosiahla norma.
99. Okrem určenia dôvodu, prečo by mali spolupracovať, musia mať hospodárske subjekty na pamäti, že ak sa dohoda o udržateľnosti týka normy udržateľnosti, za dosiahnutie ktorej by každý samostatne dostal odmenu alebo subvencie od orgánu verejnej moci, je potrebné dôkladne posúdiť nevyhnutnosť spolupráce na dosiahnutie danej normy. Ak na jednej strane daná odmena alebo subvencia postačuje hospodárskym subjektom na to, aby vynaložili výdavky potrebné na dosiahnutie normy udržateľnosti samostatne, nemusí byť potrebné, aby spolupracovali s cieľom dosiahnuť normu. Na druhej strane, ak odmena alebo dotácia kryje len časť nákladov, ktoré by bolo potrebné vynaložiť na dosiahnutie normy udržateľnosti, spolupráca hospodárskych subjektov môže byť potrebná na pokrytie vzniknutých nákladov.
100. V niektorých situáciách môžu spotrebiteľia pripisovať väčšiu hodnotu výrobkom, ktoré sú udržateľnejšie, a môžu byť ochotní zaplatiť za tieto výrobky vyššiu cenu ako za menej udržateľné alternatívy. V takýchto prípadoch nemusí byť spolupráca medzi hospodárskymi subjektmi na účely dosiahnutia normy udržateľnosti potrebná, pretože hospodárske subjekty môžu byť schopné financovať potrebné investície do výroby udržateľnejších výrobkov alebo obchodu s nimi účtovaním vyšších cien spotrebiteľom.

5.3.2. *Nevyhnutnosť ustanovenia (ustanovení) dohody o udržateľnosti*

101. Po overení, že norma udržateľnosti sa nedá dosiahnuť samostatným konaním zmluvných strán, budú musieť zmluvné strany dohody o udržateľnosti zvážiť, či jednotlivé ustanovenia dohody, napr. ustanovenia týkajúce sa ceny, produkcie, inovácie, distribúcie atď., obmedzujú hospodársku súťaž, a ak áno, či sú nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti. V tomto prvom kroku testu

nevyhnutnosti podľa článku 210a musia hospodárske subjekty porovnať druhy ustanovení, na ktorých sa dohodli (napr. cena verzus certifikácia). Posúdenie nevyhnutnosti obmedzení hospodárskej súťaže vyplývajúcich z ustanovenia (napr. stanovenie cien verzus cenová prirážka) sa uskutočňuje v druhom kroku testu podľa článku 210a.

102. V praxi to znamená, že na porozumenie tomu, či je konkrétne ustanovenie nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti, zmluvné strany dohody o udržateľnosti musia identifikovať problémy, ktoré im bránia v dosiahnutí normy udržateľnosti. V súvislosti s každým takýmto problémom musia hospodárske subjekty posúdiť, ktoré ustanovenie by bolo vhodné na jeho riešenie v záujme dosiahnutia danej normy udržateľnosti. Môžu existovať situácie, keď sú k dispozícii alternatívne ustanovenia, ktoré by mohli byť vhodné na riešenie daného problému, aby sa umožnilo dosiahnutie normy. Ak existuje možnosť voľby medzi dvoma alebo viacerými takýmito ustanoveniami, nevyhnutným ustanovením bude to, ktoré najmenej obmedzuje hospodársku súťaž. Môžu existovať aj situácie, keď sú dve alebo viaceré vhodné ustanovenia rovnako obmedzujúce a/alebo keď môže byť veľmi náročné určiť ustanovenie, ktoré je najmenej obmedzujúce, pričom v takomto prípade si hospodárske subjekty môžu vybrať, ktoré ustanovenie použijú, za predpokladu, že sa dodržia ostatné prvky testu nevyhnutnosti uvedeného v oddiele 5.4.

103. Hospodárske subjekty môžu čeliť napríklad týmto problémom:

a) Ak sa problém týka nedostatku dôvery spotrebiteľov v normu udržateľnosti, na riešenie problému môžu byť v závislosti od jednotlivých okolností prípadu vhodné niektoré ustanovenia. To môže zahŕňať ustanovenie vyžadujúce používanie nezávislého certifikačného systému a vytvorenie loga/značky a/alebo ustanovenie o spoločnej propagácii a komercializácii výrobkov. Naopak, je nepravdepodobné, že ustanovenie, ktoré sa týka ceny platenej výrobcom alebo objemov výroby sprístupnených zákazníkom na odberateľskom trhu, by bolo vhodné, keďže týmto ustanovením by sa nezvýšila dôvera spotrebiteľov v normu udržateľnosti.

Ak sú tieto dve uvedené potenciálne vhodné ustanovenia jedinými ustanoveniami, ktoré riešia problém týkajúci sa dôvery spotrebiteľov, ustanovenie o používaní nezávislého certifikačného systému a vytvorení loga/značky bude pravdepodobne ustanovením, ktoré najmenej obmedzuje hospodársku súťaž, a preto bude nevyhnutné.

b) Ak sa problém týka nedostatku vedomostí a skúseností v súvislosti s viacerými udržateľnejšími postupmi výroby, na riešenie problému môžu byť v závislosti od jednotlivých okolností prípadu vhodné niektoré ustanovenia. Tie môžu zahŕňať ustanovenie týkajúce sa výmeny informácií, pokiaľ ide o postupy výroby (napr. používanie určitých vstupov alebo vybavenia atď.), ustanovenie týkajúce sa združovania určitých činností, infraštruktúry, vybavenia atď. alebo ustanovenie týkajúce sa vykonávania činností spoločného výskumu a vývoja. Naopak, je nepravdepodobné, že ustanovenie, ktoré sa týka množstva výrobkov, ktoré možno vyrobiť, alebo

distribúcie či propagácie výrobkov, bude vhodným spôsobom riešiť daný problém, keďže by sa ním nezlepšili poznatky ani skúsenosti hospodárskych subjektov, ktoré chcú vyrábať udržateľnejším spôsobom.

Ak sú tieto tri uvedené potenciálne vhodné ustanovenia jedinými ustanoveniami, ktoré sú k dispozícii na riešenie problému nedostatku vedomostí a skúseností s výrobou, ustanovenie o spoločnom výskume a vývoji bude pravdepodobne ustanovením, ktoré najmenej obmedzuje hospodársku súťaž, a preto bude nevyhnutné. Ak sú ustanovenia o výmene informácií týkajúcich sa postupov výroby a združovania činností jedinými dvoma potenciálne vhodnými ustanoveniami, musí sa uskutočniť podrobné posúdenie okolností prípadu. Bez takýchto informácií sa nedá povedať, ktoré ustanovenie by bolo najmenej obmedzujúce.

- c) Ak sa problém týka neistoty v súvislosti s komercializáciou výrobku (neistota, pokiaľ ide o objemy, ktoré sa dajú predáť), na riešenie problému môžu byť v závislosti od jednotlivých okolností prípadu vhodné niektoré ustanovenia. Tie zahŕňajú ustanovenie týkajúce sa záväzkov odberu zo strany niektorých zákazníkov (napr. nákup minimálneho množstva výrobkov ročne) a/alebo ustanovenie, ktorým sa stanovujú osobitné dohody o distribúcii medzi výrobcami alebo medzi výrobcami a ich zákazníkmi (rozdelenie zákazníkov, výhradnosť ponuky alebo nákupov). Naopak, je nepravdepodobné, že ustanovenie týkajúce sa ceny, za ktorú sa môžu výrobky ďalej predávať zákazníkovi na odberateľskom trhu, alebo ustanovenie o zastavení výroby alternatívnych neudržateľných výrobkov, bude vhodné, keďže tieto ustanovenia riešia iné problémy než neistotu z hľadiska objemov komercializácie.

Ak sú tieto dve uvedené potenciálne vhodné ustanovenia (záväzky týkajúce sa odberu a dohody o distribúcii) jedinými ustanoveniami, ktoré riešia problém neistoty z hľadiska objemov komercializácie, musí sa uskutočniť podrobné posúdenie okolností prípadu. Bez takýchto informácií sa nedá povedať, ktoré ustanovenie by bolo najmenej obmedzujúce.

- d) Ak sa problém týka krytia dodatočných nákladov vynaložených na dodržiavanie normy, na riešenie problému môžu byť v závislosti od jednotlivých okolností prípadu vhodné niektoré ustanovenia. Tie by mohli zahŕňať ustanovenia týkajúce sa určitých platieb alebo cenových záväzkov kupujúcich alebo záväzkov kúpiť minimálne množstvo výrobkov. Naopak, je nepravdepodobné, že ustanovenie, ktoré zakazuje vývoj iných udržateľných alebo neudržateľných výrobkov, bude vhodné, keďže by sa ním priamo neznížili náklady na výrobu v súlade s danou normou udržateľnosti.

Ak sú tieto dve uvedené potenciálne vhodné ustanovenia (platby/cenové záväzky kupujúcich a záväzky kúpiť minimálne množstvo výrobkov) jedinými ustanoveniami, ktoré riešia problém krytia dodatočných nákladov vynaložených na dodržiavanie normy udržateľnosti, musí sa uskutočniť podrobné posúdenie okolností prípadu. Bez takýchto informácií sa nedá povedať, ktoré ustanovenie by bolo najmenej obmedzujúce.

- e) Ak sa problém týka nedostatku vedomostí spotrebiteľov, pokiaľ ide o pridanú hodnotu udržateľnejšej výroby alebo predaja výrobku, na riešenie problému môže byť vhodné ustanovenie týkajúce sa spoločnej propagácie výrobku výrobcami alebo zákazníkmi na odberateľskom trhu. Naopak, je nepravdepodobné, že ustanovenie, ktoré sa týka prerozdelenia zákazníkov alebo trhu, bude vhodné, keďže by nemalo žiaden pozitívny vplyv na povedomie spotrebiteľov o pridanej hodnote udržateľnejšej výroby alebo predaja.

V tejto situácii, ak existuje na riešenie problému len jedno vhodné ustanovenie (spoločná propagácia), považuje sa zároveň za najmenej obmedzujúce, a teda nevyhnutné ustanovenie.

- f) Ak sa problém týka nevýhody prvého hráča (z hľadiska hospodárskej súťaže s menej udržateľnými alternatívnymi výrobkami, ktoré sú lacnejšie), na riešenie problému môžu byť v závislosti od jednotlivých okolností prípadu vhodné niektoré ustanovenia. Tie zahŕňajú ustanovenie týkajúce sa spoločnej propagácie udržateľnejšieho výrobku, ustanovenie týkajúce sa záväzku maloobchodníkov pokryť určitý podiel svojho dopytu od výrobcov udržateľnejšieho výrobku (ako percentuálny podiel všetkých nahraditeľných výrobkov) alebo ustanovenie týkajúce sa záväzku určitého počtu maloobchodníkov pokryť svoj dopyt výlučne od výrobcov udržateľnejšieho výrobku. Naopak, je nepravdepodobné, že ustanovenie o výmene informácií o výrobe medzi výrobcami bude vhodné, keďže nerieši problém súvisiaci s náhradou v rámci predaja výrobkov.

Ak sú tieto tri uvedené ustanovenia (o spoločnej propagácii, minimálnych nákupoch a výhradných nákupoch) jedinými ustanoveniami vhodnými na riešenie problému nevýhody prvého hráča z hľadiska hospodárskej súťaže s menej udržateľnejšími alternatívnymi výrobkami, ktoré sú lacnejšie, ustanovením, ktoré bude pravdepodobne najmenej obmedzujúce (a preto nevyhnutné), je ustanovenie týkajúce sa spoločnej propagácie udržateľnejšieho výrobku. Ak sú ustanovenia o minimálnych nákupoch maloobchodníkmi a o výhradných nákupoch maloobchodníkmi jedinými vhodnými možnosťami, ustanovenie o minimálnych nákupoch bude pravdepodobne najmenej obmedzujúce, a preto nevyhnutné.

104. Pri tomto posudzovaní musia hospodárske subjekty zohľadniť realistické, a nielen čisto hypotetické, alternatívne ustanovenia, ktorými by sa mohla dosiahnuť norma udržateľnosti.
105. Ak sa hospodárske subjekty rozhodujú medzi alternatívnymi ustanoveniami, z ktorých jedno: i) nie je vhodné na riešenie daného problému, keďže bráni v dosiahnutí danej normy udržateľnosti, a/alebo ii) nie je najmenej obmedzujúce v porovnaní s ostatnými ustanoveniami, konkrétne vybrané ustanovenie by sa považovalo za nezlučiteľné s článkom 210a, a preto by sa naň nevzťahovalo vyňatie. Ak dohoda o udržateľnosti obsahuje aj iné ustanovenia, ktoré upravujú iné problémy, ktoré hospodárskym subjektom bránia dosiahnuť normu udržateľnosti, tieto ustanovenia môžu byť napriek tomu nevyhnutné a môže sa preto na ne vzťahovať článok 210a, ak sa nimi samostatne, bez toho, aby sa

muselo použiť ustanovenie, ktoré by bolo vyhlásené za neplatné, dosahuje daná norma udržateľnosti.

106. V neposlednom rade musia mať hospodárske subjekty na pamäti, že ustanovenia, ktoré obmedzujú voľný pohyb tovaru alebo služieb, a teda rozdeľujú vnútorný trh EÚ, sa v zásade nepovažujú za nevyhnutné podľa článku 210a.

5.4. Krok 2 – Nevyhnutnosť obmedzení hospodárskej súťaže

107. Ak je uzavretie dohody o udržateľnosti odôvodnene potrebné na dosiahnutie danej normy udržateľnosti, treba určiť, či je každé obmedzenie hospodárskej súťaže uložené dohodou nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti.
108. Na účely článku 210a je obmedzenie hospodárskej súťaže nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti, ak je obmedzenie odôvodnene potrebné na dosiahnutie danej normy udržateľnosti. To zas závisí od povahy aj intenzity obmedzenia.

5.4.1. Povaha obmedzenia

109. Pojem povaha obmedzenia odkazuje na parameter hospodárskej súťaže, ktorý je obmedzený ustanovením (ustanoveniami) dohody o udržateľnosti (ako je cena, produkcia, kvalita, výber alebo inovácia). V kroku 1 sa analýza zameriavala na to, či bol daný druh ustanovenia vhodný na riešenie prekážky dosiahnutia normy udržateľnosti a či existujú alternatívne ustanovenia, ktoré by vhodným spôsobom riešili daný problém menej obmedzujúcim spôsobom. Naopak, v kroku 2 sa analýza zameriava na to, či je obmedzenie hospodárskej súťaže uvedené v každom ustanovení dohody o udržateľnosti najmenej obmedzujúce a zároveň sa ním dosiahne norma udržateľnosti.
110. Na určenie „povahy“ obmedzenia je potrebné posúdiť: i) spôsob, akým je konkrétny parameter hospodárskej súťaže obmedzený prostredníctvom jednotlivého ustanovenia, a ii) či existuje reálna menej obmedzujúca alternatíva. Takouto reálnou alternatívou by sa mala dať dosiahnuť želaná norma udržateľnosti s menším negatívnym účinkom na hospodársku súťaž. Zmluvné strany dohody o udržateľnosti musia zvoliť obmedzenie s najmenším negatívnym účinkom na hospodársku súťaž a zároveň také, ktorým sa dosiahne norma udržateľnosti.
111. Ak sa ustanovenie týka cien, na posúdenie povahy obmedzenia môže byť potrebné, aby sa hospodárske subjekty rozhodli, či sa dohodnú na obmedzení vo forme dohody o cenách, minimálnej cene, cenovej prirážky alebo na nejakom inom obmedzení, pokiaľ ide o stanovovanie cien. Napríklad, ak by dodržiavanie normy udržateľnosti spôsobilo hospodárskym subjektom náklady, ktoré sa dajú ľahko oddeliť od ostatných nákladov, ktoré by im za bežných okolností vznikli, vhodným obmedzením môže byť cenová prirážka. Je to z toho dôvodu, že cenová prirážka odráža náklady, ktoré vznikajú hospodárskym subjektom v dôsledku dodržiavania normy udržateľnosti, bez toho, aby mala vplyv na ostatné náklady, ktoré by im vznikli nezávisle od normy.

112. V tejto súvislosti je príkladom ustanovenie, ktorým sa vyžaduje zaplatenie určitej sumy s cieľom poskytovať kompenzáciu chovateľom kurčiat za používanie ekologického krmiva namiesto konvenčného krmiva. Alternatívou k tomuto ustanoveniu by mohlo byť pevné stanovenie ceny, za ktorú sú spracovatelia schopní kúpiť kurčatá, na úrovni, ktorá chovateľom kompenzuje dodatočné náklady na používanie ekologického krmiva. V tomto prípade by stanovenie ceny, za ktorú by spracovatelia boli schopní kúpiť kurčatá, bolo pravdepodobne viac obmedzujúce ako dohoda na dodatočnej platbe oddelenej od kúpnej ceny, keďže takéto obmedzenie by malo vplyv len na jednu zložku celkovej ceny platenej za hydinové mäso, čím by sa ponechal priestor pre hospodársku súťaž, pokiaľ o ide o iné zložky, ktoré určujú celkovú cenu kurčiat (napr. infraštruktúra, obhospodarovanie pôdy, dodávky vody, elektriny atď.). Naopak, ak by dosiahnutie normy udržateľnosti spôsobilo dodatočné náklady v rámci celého výrobného procesu, môže byť odôvodnene potrebné stanoviť cenu, za ktorú by výrobcovia boli schopní kúpiť kurčatá. Môže k tomu dôjsť napríklad vtedy, ak sa norma udržateľnosti týka celkovo prísnejších požiadaviek na dobré životné podmienky zvierat pre kurčatá, čo zahŕňa ustanovenie týkajúce sa udržateľnejšieho krmiva, väčšieho priestoru v kliebkach, času stráveného vo výbehu atď.
113. V prípade ustanovenia týkajúceho sa toho, koľko zo svojich požiadaviek kupujúci dosiahnu vo vzťahu k výrobcovi, ktorí sú zmluvnou stranou dohody o udržateľnosti, môže byť na posúdenie povahy obmedzenia potrebné, aby sa hospodárske subjekty rozhodli, či sa dohodnú na požiadavkách na nákup minimálnych objemov oproti požiadavkám na nákup pevného podielu objemu, alebo na nejakom inom nákupnom záväzku. Ak výrobcovia potrebujú mať istotu, že sú schopní predat' dostatočné množstvo svojich výrobkov, aby mohli pokryť svoje náklady, ale nevedia, aké presné množstvo je potrebné, dohodnutie sa na minimálnych množstvách môže byť najmenej obmedzujúcim ustanovením na účely dosiahnutia normy udržateľnosti. Napríklad, ak je cieľom normy udržateľnosti zníženie antimikrobiálnej rezistencie zákazom používania antimikrobiálnych látok a používaním alternatív k nim (napr. vakcín, probiotík, prebiotík atď.) pri chove kačíc, môže byť potrebné, aby chovatelia zabezpečili, že budú schopní predat' minimálne množstvo kačacieho mäsa ročne, aby pokryli dodatočné náklady vyplývajúce z použitia alternatív k antimikrobiálnym látkam. Ak je však množstvo mäsa, ktoré je možné spracovať, obmedzené, potom môže byť odôvodnene potrebné stanoviť presné alebo maximálne množstvo, aby sa zabezpečilo, že všetko vyprodukované kačacie mäso sa skutočne spracuje.

5.4.2. *Intenzita obmedzenia*

114. Určenie intenzity obmedzenia zahŕňa posúdenie kvantitatívnej úrovne obmedzenia (ceny, produkcie a prípadne kvality, výberu a inovácie) a trvania obmedzenia.

5.4.2.1. Kvantitatívna úroveň obmedzenia

115. Pojem kvantitatívna úroveň obmedzenia odkazuje na rozsah, v akom dané obmedzenie pravdepodobne ovplyvní príslušné parametre hospodárskej súťaže. Kvantitatívna úroveň obmedzenia bude nevyhnutná, ak by sa dohodou o nižšej úrovni obmedzenia znížila pravdepodobnosť, že zmluvné strany dosiahnu normu udržateľnosti.

116. Ak by dané obmedzenie priamo alebo nepriamo viedlo ku koordinovanému zvýšeniu alebo zníženiu ceny, analýza by sa mala zamerať na to, aká úroveň zvýšenia alebo zníženia ceny by bola odôvodnene potrebná na to, aby hospodárske subjekty boli schopné dosiahnuť danú normu udržateľnosti. Analýza by mala zahŕňať viacero rôznych faktorov, ako sú: i) investičné a iné náklady, ktoré hospodárske subjekty vynaložia v súvislosti s účasťou na dohode, a pravdepodobnosť, že sa im tieto náklady vrátia; ii) úroveň istoty, že dohoda o udržateľnosti bude komerčne úspešná, a iii) pravdepodobná návratnosť investície vzhľadom na iné investičné alternatívy. Vzhľadom na to, že analýza bude závisieť od viacerých neistých faktorov, hospodárske subjekty nemôžu očakávať, že vypočítajú presnú cenovú úroveň, pri ktorej by boli schopné dosiahnuť príslušnú normu udržateľnosti. V prípade pochybností medzi dvoma odhadmi je preto možné zohľadniť návratnosť investície, ktorá je dostatočne vysoká na to, aby motivovala hospodárske subjekty dosiahnuť normu. Ak však konečný výsledok výpočtu ceny podľa dohody nie je dostatočne primeraný nákladom a rizikám spojeným s vykonávaním dohody, je nepravdepodobné, že obmedzenie splní tento krok analýzy nevyhnutnosti.

Príklad: Maloobchodníci pozorujú dopyt po jahodách bez pesticídov, ale zároveň spotrebitelia nie sú ochotní platiť za takéto jahody viac ako za konvenčné jahody. Pestovatelia v regióne pokračujú v používaní pesticídov, pretože pestovanie jahôd bez pesticídov by si vyžadovalo dodatočnú investíciu do zariadenia a vytvorilo dodatočné náklady práce. Okrem toho, ak by aj pestovatelia vynaložili tieto dodatočné náklady, existuje riziko, že väčšia časť nimi vypestovaných jahôd bude poškodená natolko, že ich spotrebitelia odmietnu kúpiť. Skupina pestovateľov a maloobchodníkov vypracuje iniciatívu, v rámci ktorej sa maloobchodníci dohodnú, že zúčastneným poľnohospodárom zaplatia dodatočných 0,70 EUR za kilogram jahôd bez pesticídov. Dodatočná platba vychádza zo štúdie, v ktorej sa zistilo, že: 1. dodatočné náklady práce na výrobu jahôd bez pesticídov predstavujú v priemere 0,30 – 0,50 EUR na kilogram; 2. pestovatelia by mohli dosiahnuť návratnosť svojich investícií do piatich rokov s príplatkom 0,10 EUR za kilogram; 3. pravdepodobne 10 – 20 % úrody bude poškodených; a 4. pestovatelia by mohli dosiahnuť rovnakú návratnosť investície vo výške 0,60 EUR za kilogram prechodom na iný mix pesticídov bez zvýšenia rizika poškodenia jahôd. Hoci dodatočná platba vo výške 0,70 EUR za kilogram je vyššia ako 0,40 – 0,60 EUR za kilogram, ktorá by bola potrebná na náhradu zvýšených nákladov práce a investície, je pravdepodobné, že táto suma bude odôvodnene potrebná vzhľadom na riziko strát z dôvodu poškodenia jahôd a skutočnosť, že pestovatelia by mohli dosiahnuť istejšiu návratnosť vo výške 0,60 EUR za kilogram. Ak by však dodatočná platba bola 1,00 EUR za kilogram namiesto 0,70 EUR za kilogram, suma by bola vyššia, ako je odôvodnene potrebné na zabezpečenie potrebných stimulov pre pestovateľov, aby investovali do dosiahnutia normy udržateľnosti.

5.4.2.2. Trvanie obmedzenia

117. Pri posudzovaní trvania obmedzenia, t.j. počtu mesiacov alebo rokov, počas ktorých bude zavedené, je relevantnou otázkou, či by kratšie trvanie obmedzenia znížilo pravdepodobnosť dosiahnutia normy udržateľnosti. Na druhej strane, ak

náklady na vykonávanie normy udržateľnosti vznikajú počas celého trvania vykonávania, môže byť potrebné, aby obmedzenie platilo počas celého trvania dohody o udržateľnosti. Môže to tak byť v prípade, že si výroba udržateľnejšieho výrobku vyžaduje nákup nákladnejších vstupov, ktoré by kupujúci výrobku museli financovať nepretržite počas celej existencie dohody o udržateľnosti. Naopak, ak je investícia potrebná na dosiahnutie normy udržateľnosti jednorazová, obmedzenie môže byť nevyhnutné len počas obdobia potrebného na zabezpečenie návratnosti tejto investície.

Príklad: Maloobchodníci sa dohodnú, že zaplatia pestovateľom melóna cukrového prirážku, aby mohli kúpiť inovačné nástroje na zavlažovanie. Túto prirážku treba platiť počas jedného roka, keďže poľnohospodári nemajú potrebnú sumu vopred. Po uplynutí jedného roka sa poľnohospodárom podarí pokryť náklady vynaložené na kúpu vybavenia a vďaka používaniu nástrojov začnú šetriť na spotrebe vody. Z hľadiska trvania by preto ďalšie platenie ceny po uplynutí jedného roka nebolo nevyhnutné.

5.4.2.3. Žiadna požiadavka na posúdenie pokrytia trhu obmedzením

118. Cieľom spoluzákonodarcov pri tvorbe článku 210a bolo zabezpečiť čo najširšie prijatie noriem udržateľnosti hospodárskymi subjektmi. V snahe motivovať hospodárske subjekty, aby dosiahli prísnejšie normy ako normy stanovené v práve Únie alebo vo vnútroštátnom práve, zaviedli špecifickú rovnováhu medzi: i) *ex ante* podmienkami na určenie nevyhnutnosti a ii) možnosťou *ex post* intervencie. Stimuluje sa tým rozsiahle prijímanie noriem udržateľnosti bez rizika intervencie orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, pokiaľ sa v určitej vysokej miere neprejavia negatívne účinky na trh.
119. Na rozdiel od článku 101 ods. 3 ZFEÚ teda podľa článku 210a nie je potrebné analyzovať pokrytie trhu obmedzením hospodárskej súťaže na účely určenia toho, či je obmedzenie nevyhnutné. Naproti tomu pokrytie trhu môže viesť k *ex post* intervencii orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v prípadoch, keď vo veľkej miere vedie k negatívnym účinkom na trh, ako sa rozoberá v oddiele 8.

5.5. Príklad uplatnenia testu nevyhnutnosti

Príklad 1: Pri určitom postupe pestovania ryže sa spotrebúva menej vody ako pri tradičných postupoch pestovania ryže a nepoužívajú sa pri ňom umelé hnojivá ani pesticídy. Používanie tohto postupu prispieva k udržateľnému využívaniu a ochrane krajiny, vody a pôdy, ako aj k zníženiu používania pesticídov. Tento postup si však vyžaduje, aby pestovatelia ryže dodatočne investovali finančné zdroje a čas, a je ziskový len vtedy, keď sa vykonáva v stredne veľkom až veľkom rozsahu. Daný postup zaviedli tri družstvá pestovateľov ryže, ktoré sa dohodli s maloobchodníkom, že budú pestovať ryžu v súlade s daným kritériom (ďalej len „udržateľná ryža“). Maloobchodník súhlasí, že kúpi určité množstvo udržateľnej ryže – 100 ton ročne počas troch rokov (*obmedzenie týkajúce sa produkcie*).

Tri družstvá vypočítali, že na dosiahnutie normy udržateľnosti a zabezpečenie primeranej návratnosti investície budú musieť vyrobiť aspoň 95 ton ryže ročne

počas obdobia troch rokov, aby ich investícia dosiahla potrebné úspory z rozsahu. S cieľom motivovať spotrebiteľov, aby kupovali udržateľnú ryžu, sa tieto tri družstvá a maloobchodník dohodnú, že maloobchodníková cena ďalšieho predaja bude maximálne o 15 % vyššia ako priemerná cena, ktorú maloobchodník účtuje za bežnú ryžu. Vzhľadom na vstupné náklady a náklady práce by sa však udržateľná ryža predávala za cenu, ktorá je o 30 % vyššia (*obmedzenie týkajúce sa ceny*).

Väčšina ostatných kupujúcich na trhu (maloobchodníci, výrobcovia, veľkoobchodníci atď.) majú záujem kupovať predovšetkým bežnú ryžu, ktorá sa predáva za nižšiu cenu. Spotrebiteľia prejavujú záujem o kúpu udržateľnejšej ryže, ale nemajú predstavu o rozsahu, v akom sa pri výrobe bežnej ryže používajú hnojivá a pesticídy, a o množstve vody spotrebúvanom na tento účel.

Krok 1:

Dá sa norma udržateľnosti dosiahnuť aj samostatným konaním?

Družstvá výrobcov ryže by neboli schopné financovať výrobu udržateľnej ryže samostatne, lebo by nemali žiadnu istotu, pokiaľ ide o uvedenie ryže na trh, keďže väčšina kupujúcich má záujem o kúpu bežnej ryže, ktorá sa predáva za nižšiu cenu. Tieto tri družstvá teda nie sú schopné účinne prijať normu samostatne. V takom prípade je pravdepodobne nevyhnutná dohoda s maloobchodníkom, na základe ktorej by kúpil minimálne 100 ton udržateľnej ryže ročne.

Samostatne sa musí posúdiť dohoda o tom, že maloobchodníková cena ďalšieho predaja udržateľnej ryže by bola o maximálne 15 % vyššia ako priemerná cena bežnej ryže. Udržateľná ryža by sa predávala za cenu, ktorá je o 30 % vyššia ako cena bežnej ryže, pričom existuje riziko, že spotrebiteľia by nekúpili dostatočné množstvo ryže. Je preto pravdepodobné, že dohoda o propagácii udržateľnej ryže bude nevyhnutná, keďže v opačnom prípade by maloobchodník nebol schopný ďalej kupovať od týchto troch družstiev. Žiadne z troch družstiev ani maloobchodník nemôžu propagovať ryžu samostatne vzhľadom na skutočnosť, že je na to potrebná ich vzájomná pomoc, keďže výroba a predaj udržateľnej ryže sú vzájomne prepojené.

Nevyhnutnosť ustanovenia dohody o udržateľnosti

Dohoda o nákupe určitého množstva udržateľnej ryže ročne bude pravdepodobne nevyhnutná, keďže na dohode o udržateľnosti sa zúčastňuje len jeden maloobchodník a výroba udržateľnej ryže je spojená s dodatočnými nákladmi. Ďalším druhom ustanovenia by mohlo byť ustanovenie, že maloobchodník by len propagoval udržateľnú ryžu bez toho, aby sa zaviazal k jej kúpe. To by však neposkytovalo dostatočnú istotu trom družstvám, keďže bežná ryža je o 30 % lacnejšia a spotrebiteľia vo všeobecnosti nepoznajú dôsledky výroby bežnej ryže.

V prípade dohody o účtovaní ceny ďalšieho predaja udržateľnej ryže, ktorá je maximálne o 15 % vyššia ako cena bežnej ryže, existuje menej obmedzujúci spôsob propagácie kúpy udržateľnej ryže. Keďže problémom je nedostatočná informovanosť spotrebiteľov o výhodách udržateľnej ryže, tieto tri družstvá by mohli s maloobchodníkom uzavrieť certifikačnú dohodu, napr. prostredníctvom služieb tretej strany, ktorá by vytvorila značku pre udržateľnú ryžu. Tretia strana

by posúdila to, či ryža spĺňa udržateľné postupy výroby, a osvedčila by jej zhodu. Zároveň by mohla informovať spotrebiteľov o environmentálnom vplyve pestovania bežnej ryže. Maloobchodník by teda mohol slobodne určiť cenu ďalšieho predaja udržateľnej ryže, pričom s použitím značky by bol schopný účinným spôsobom uspokojiť spotrebiteľský dopyt po udržateľnej ryži.

Krok 2: Nevyhnutnosť povahy a intenzity obmedzenia

Pri posudzovaní povahy záväzku nakúpiť 100 ton udržateľnej ryže ročne by alternatívnym riešením mohol byť záväzok maloobchodníka nakúpiť od týchto troch družstiev všetku udržateľnú ryžu potrebnú na ďalší predaj. Tým by sa však nedosiahla norma udržateľnosti, keďže tieto tri družstvá by nemali žiadnu istotu, že maloobchodník by skutočne nakúpil potrebné množstvo vypestovanej ryže. Dôvodom je, že maloobchodník by nemusel potrebovať všetkých 100 ton udržateľnej ryže v danom roku a družstvá by preto nemali žiadnu motiváciu uskutočniť potrebnú investíciu.

V rámci posudzovania intenzity obmedzenia, pokiaľ ide o záväzok nakúpiť 100 ton udržateľnej ryže ročne počas troch rokov, sa zdá, že obmedzenie je nevyhnutné, keďže tieto tri družstvá musia vyrobiť aspoň 95 ton udržateľnej ryže ročne počas troch rokov, aby dosiahli návratnosť svojej dodatočnej investície. Vzhľadom na novosť a neistotu normy udržateľnosti má dodatočných päť ton udržateľnej ryže zakúpenej maloobchodníkom poskytnúť istotu v prípade nesprávneho výpočtu. Je preto pravdepodobné, že záväzok nakúpiť 100 ton udržateľnej ryže bude nevyhnutný na dosiahnutie danej normy udržateľnosti.

Príklad 2: Existuje regionálna iniciatíva na zlepšenie životných podmienok ošípaných. Zúčastnení poľnohospodári sa dohodnú s bitúnikom a dvoma spracovateľmi mäsa, ktorí majú jednotlivo 30 % a 25 % podiel na trhu, že vo svojich poľnohospodárskych podnikoch zväčšia priestor určený na chov jednej ošípanej nad úroveň zákonom stanoveného minima. Vzhľadom na miestne právne predpisy je pre väčšinu poľnohospodárov ťažké zväčšiť priestor určený na chov ošípaných. V dôsledku toho budú zúčastnení poľnohospodári finančne znevýhodnení v porovnaní s poľnohospodármi, ktorí sa na iniciatíve nezúčastňujú.

V rámci iniciatívy sa preto predpokladá, že spracovatelia zaplatia poľnohospodárom dodatočné 1 EUR za kilogram predaného mäsa, aby im kompenzovali zníženú produkciu a zvýšené náklady (*obmedzenie týkajúce sa ceny*). Dodatočná platba zodpovedá zisku, ktorý by poľnohospodári inak dosiahli, ak by chovali viac ošípaných tradičným spôsobom. Jeden spracovateľ by bol schopný spracovať celú výrobu poľnohospodárov a pokryť súvisiace finančné zaťaženie. Do iniciatívy sa však zapojil aj druhý spracovateľ, keďže má záujem preniknúť na trh v oblasti udržateľnejších výrobkov (*obmedzenie týkajúce sa zákazníkov, dodávateľov alebo území*). V iniciatíve sa stanovuje aj to, že zapojený bitúnok by bol výhradným bitúnikom pre ošípané chované v súlade s danými normami v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, aby sa predišlo miešaniu tohto mäsa s mäsom tradične chovaných zvierat.

Krok 1:

Dá sa norma udržateľnosti rovnako dosiahnuť samostatným konaním?

Najprv sa treba zaoberať alternatívou, či by účastníci dohody mohli dosiahnuť normu udržateľnosti, ak by nekonali spoločne, ale samostatne. Poľnohospodár, ktorý by vo svojom poľnohospodárskom podniku samostatne zväčšil priestor na chov jednej ošípanej, by stratil časť svojich príjmov a možno aj prístup k svojim kupujúcim v prospech ostatných poľnohospodárov v dôsledku zníženia ponúkaného množstva a zvýšenia predajnej ceny. Zároveň, hoci poľnohospodári konajúci spoločne bez zapojenia spracovateľov by medzi sebou vzájomne súťažili za rovnakých podmienok, stále by boli znevýhodnení v porovnaní s poľnohospodármi, ktorí sa rozhodli nezapojiť sa do dohody o udržateľnosti. Takisto by mali ťažkosti nájsť kupujúcich, ktorí by boli ochotní zaplatiť vyššiu cenu za mäso pochádzajúce zo zvierat chovaných udržateľným spôsobom. Na rozdiel od jednostranného opatrenia bude preto dohoda medzi samotnými poľnohospodármi a medzi poľnohospodármi a spracovateľmi ako kupujúcimi mäsových výrobkov pravdepodobne nevyhnutná.

Nevyhnutnosť ustanovenia dohody o udržateľnosti

Pokiaľ ide o dodatočnú platbu, alternatívou by mohlo byť, že sa spracovatelia zaviažu nakúpiť všetko mäso pochádzajúce z ošípaných chovaných v súlade s iniciatívou za cenu tradičných ošípaných. Poľnohospodári zvyčajne nemajú problém nájsť kupujúcich a poľahky by boli schopní predatť mäsové výrobky pochádzajúce z ich ošípaných. Ak by však mali uplatňovať kritériá udržateľnosti, museli by predávať so stratou. Preto bude dodatočná platba pravdepodobne nevyhnutná.

Pokiaľ ide o záväzok bitúnku zabíjať len zvieratá chované v súlade s normou udržateľnosti, alternatívou pre poľnohospodárov by mohla byť požiadavka na iné bitúnky, aby oddelovali a jasne identifikovali mäso pochádzajúce z ich ošípaných. To by pravdepodobne viedlo k určitým dodatočným nákladom, ale bitúnikom by to umožnilo dosiahnuť vyšší obrát tým, že by zabíjali aj zvieratá, ktoré nespĺňajú danú normu, a to by im kompenzovalo náklady na oddelenie týchto dvoch druhov mäsa na účely spracovania. Preto je nepravdepodobné, že dohoda s bitúnikom, že bude zabíjať len zvieratá chované udržateľným spôsobom, bude nevyhnutná.

Krok 2: Nevyhnutnosť povahy a intenzity obmedzenia

V prípade dodatočnej platby by alternatívnym obmedzením mohla byť dohoda o pevnej cene alebo o minimálnej cene za mäsové výrobky. Dohoda o pevnej cene by zaväzovala spracovateľov kupovať za cenu, ktorá by inak podliehala zmenám vyplývajúcim z nižších alebo vyšších cien vstupov, výkyvov počasia, chorôb atď. Minimálnou cenou by sa mohlo zabezpečiť, aby výrobcovia dostali náhradu za svoje úsilie, keďže by bola stanovená na dostatočne vysokej úrovni, ktorá by zohľadňovala náklady na zlepšenie udržateľnosti, ale ignorovala by možnosť, že cena bravčového mäsa môže klesnúť pod počiatočnú úroveň vplyvom výrazného zníženia komponentov ceny (vstupy, infraštruktúra, sezónnosť výroby atď.). Obmedzenie bude pravdepodobne nevyhnutné, keďže dodatočná platba zodpovedá strate zisku, ktorá by poľnohospodárom vznikla v dôsledku chovu menšieho počtu ošípaných, a zohľadňuje možnosť, že ostatné komponenty ceny môžu voľne kolísať v dôsledku zmien na trhu.

Aj stanovenie dodatočnej platby vo výške 1 EUR za kilogram vyprodukovaného mäsa bude pravdepodobne nevyhnutné v prípade, že platba odráža stratu zisku, ktorá by vznikla poľnohospodárom v dôsledku zmeny produkcie v porovnaní s tradičným chovom ošípaných.

Pokiaľ ide o pokrytie trhu, posúdenie nie je potrebné, ako sa vysvetľuje v oddiele 5.4.2.3.

Príklad 3: Skupina troch mliekarenských družstiev vytvorí značku kvality pre syry. Od výrobcov sa požaduje, aby certifikovali, že mlieko použité na výrobu ich syra bolo vyrobené výlučne s použitím ekologických výrobných metód. V rámci značky kvality sa vyžaduje, aby sa celá výroba mlieka v mliekarni vykonávala s použitím ekologických výrobných postupov s cieľom zaručiť, že nedochádza k žiadnemu miešaniu mlieka z ekologického poľnohospodárstva s inými druhmi mlieka (*obmedzenie týkajúce sa vstupov*). Tento výrobný postup prináša výrobcovi dodatočné náklady a takisto znižuje ich konkurencieschopnosť, keďže už nemôžu ponúkať tradičné mlieko na výrobu syrových výrobkov. Podobné postupy výroby už na trhu existujú a iní výrobcovia ich používajú. Spotrebiteľský dopyt po ekologickom syre je na trhu vysoký a spotrebiteľia sú ochotní platiť za tento výrobok vyššiu cenu za predpokladu, že sa im jasne preukáže výhoda udržateľnosti.

Krok 1: Dá sa norma udržateľnosti rovnako dosiahnuť samostatným konaním?

Trh so syrmami z ekologického poľnohospodárstva je už dobre rozvinutý a niektorí výrobcovia už samostatne dosiahli prísnejšie normy udržateľnosti, než sú zákonné normy. Družstvá by boli schopné vypracovať normu aj samostatne a uspokojiť rastúci spotrebiteľský dopyt po udržateľnom syre. Zdá sa preto, že potreba spolupráce nebude nevyhnutná.

Príklad 4: Každý rok v určitom období presahuje ponuka určitej dostupnej zeleniny dopyt. V dôsledku toho sa vyhodí 7 až 15 % ročnej úrody špenátu. Družstvá sa pokúsili samostatne zaviesť rôzne stratégie s cieľom naplánovať alebo uskladiť nadmernú produkciu, ale nepodarilo sa im znížiť svoje straty pod priemernú hodnotu 7 %. Takisto sa pokúsili vysušiť špenát a predáť ho, ale po takomto výrobku nie je žiaden spotrebiteľský dopyt.

S cieľom znížiť tento odpad sa skupina družstiev pestovateľov špenátu rozhodne, že si budú vymieňať informácie o týždenných dodávkach špenátu zákazníkom, aby vedeli presnejšie naplánovať ponuku a dopyt (*obmedzenie týkajúce sa výmeny informácií*). Družstvá to odôvodňujú tým, že zavedú rotačný systém, v rámci ktorého sa budú rôzne družstvá každý mesiac striedať v znižovaní svojej výroby o určitý percentuálny podiel s cieľom zosúladiť ponuku s očakávaným dopytom po špenáte v nasledujúcom mesiaci.

Krok 1:

Dá sa norma udržateľnosti rovnako dosiahnuť samostatným konaním?

Zdá sa, že potreba spolupráce bude nevyhnutná, keďže individuálne opatrenie na riešenie potravinového odpadu bolo neúspešné.

Nevyhnutnosť ustanovenia dohody o udržateľnosti

Z hľadiska nevyhnutnosti tohto druhu dohody v porovnaní s inými druhmi dohôd o udržateľnosti sa družstvá pestovateľov špenátu snažia dosiahnuť normu prostredníctvom výmeny informácií o ponuke a dopyte. Alternatívou by mohla byť dohoda o objemoch, t. j. každé družstvo by vyrobilo menej. Tým by sa však neriešil daný problém, keďže by bolo ťažké s istotou predpokladať, o koľko by družstvá mali znížiť svoju výrobu. Okrem toho by stále boli obdobia, keď je dopyt vyšší, takže družstvá by neboli schopné uspokojiť objednávky svojich zákazníkov. Navyše dohoda o objemoch výroby by bola viac obmedzujúca ako dohoda o výmene informácií.

Dohoda o výmene informácií rieši tento problém prostredníctvom poskytovania pravidelných informácií o stave trhu a umožňuje viac-menej presne upraviť ponuku v nasledujúcom mesiaci. Zdá sa preto, že bude odôvodnene potrebná na dosiahnutie normy v oblasti zníženia potravinového odpadu.

Krok 2: Nevyhnutnosť povahy a intenzity obmedzenia

Z hľadiska nevyhnutnosti obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré vyplýva z dohody, predstavuje výmena informácií o parametri, akým sú týždenné dodávky zákazníkom, významné obmedzenie hospodárskej súťaže. Menej obmedzujúcou a realistickou alternatívou by mohla byť výmena súhrnných informácií na mesačnej, a nie na týždennej báze. V dôsledku menej častého zhromažďovania a zostavovania údajov by sa predaje jednotlivých družstiev jednotlivým zákazníkom nedali identifikovať. Výrobcovia by stále vedeli aj o dopyte po špenáte na trhu v predchádzajúcom mesiaci, takže by mohli v nasledujúcom mesiaci upraviť svoju výrobu.

V dôsledku toho by dohoda nesplnila druhý krok testu nevyhnutnosti.

6. ČASOVÁ PÔSOBNOSŤ ČLÁNKU 210A

6.1. Dohody o udržateľnosti uzavreté pred uverejnením usmernení

120. Článok 210a nadobudol účinnosť 8. decembra 2021. Na dohody o udržateľnosti uzavreté pred týmto dátumom sa môže vzťahovať článok 210a po nadobudnutí jeho účinnosti. V období pred nadobudnutím účinnosti článku 210a sa na dohody o udržateľnosti nemôže uplatňovať článok 210a a vzťahujú sa na ne v tom čase platné pravidlá hospodárskej súťaže.
121. Akákoľvek dohoda o udržateľnosti uzavretá v období medzi nadobudnutím účinnosti článku 210a (8. decembra 2021) a uverejnením týchto usmernení by mala byť k dátumu uverejnenia týchto usmernení bezodkladne zosúladená s článkom 210a a článkom 101 ZFEÚ.

Príklad: Viacerí výrobcovia uzavru dohodu pred uverejnením týchto usmernení. Zaviazu sa, že prestanú používať povolený herbicíd, ktorého prítomnosť je často odhalená v zdrojoch pitnej vody. S cieľom financovať prechod na udržateľnejší výrobný postup sa dohodnú na dočasnom stanovení cien na úrovni 0,50 EUR za kilogram výrobku.

Po uverejnení usmernení je zmluvným stranám jasné, že cenová prirážka by bola na dosiahnutie normy dostatočná; dohoda teda nespĺňa druhý krok testu nevyhnutnosti. Zmluvné strany by mali v dôsledku toho aktualizovať svoju dohodu, aby sa dosiahol súlad s článkom 210a, a to tak, že čo najskôr po vydaní usmernení nahradia stanovenie cien cenovou prirážkou.

6.2. Vyššia moc

122. Ak z dôvodu vyššej moci dočasne nie sú splnené niektoré podmienky dohody, ktoré sú kľúčové pre uplatniteľnosť článku 210a, na dohodu sa môže určité obdobie naďalej uplatňovať vyňatie za predpokladu, že: i) zmluvné strany bezodkladne prijmú všetky kroky potrebné na obnovenie danej podmienky a ii) ostatné požiadavky na vyňatie sú splnené.
123. Vyššia moc sa neobmedzuje na absolútnu nemožnosť, ale musí sa chápať v zmysle neobvyklých okolností, ktoré sú mimo kontroly výrobcu alebo hospodárskeho subjektu. Jej dôsledkom by sa napriek vynaloženiu všetkej náležitej starostlivosti nedalo zabrániť bez vynaloženia nadmerných obetí²⁵. Mohlo by ísť napríklad o neočakávanú záplavu na pozemku alebo požiar v skladovacích priestoroch.

6.3. Prechodné obdobie

124. Vyňatie sa môže vzťahovať na dohodu o udržateľnosti počas určitého obdobia po jej uzavretí a pred skutočným začatím udržateľnej činnosti.
125. Možné to je len v tom prípade, že na zavedenie udržateľnej činnosti je potrebná určitá lehota, a za predpokladu, že obmedzenie hospodárskej súťaže počas tohto prechodného obdobia je nevyhnutné. Znamená to, že pravdepodobnosť, že udržateľná činnosť nastane, je menšia, ak sa obmedzenie hospodárskej súťaže počas tohto obdobia neuplatňuje.

Príklad: Viacerí poľnohospodárski výrobcovia sa v januári 2023 dohodnú, že zmenia svoj postup výroby, aby zastavili používanie povoleného znečisťujúceho herbicídu. Keďže na zmenu postupu výroby je potrebný určitý čas, uvedenie konečného, menej znečisťujúceho výrobku na trh je naplánované na september 2023. Výrobcovia sa dohodnú, že od januára 2023 uplatnia vyššiu cenu na výrobok, pri ktorom sa používa problematický herbicíd, s cieľom financovať investíciu potrebnú na prechod.

Vyššia cena sa môže uplatňovať od januára 2023, ak výrobcovia nie sú schopní pokryť svoje investičné náklady zavedením vyššej ceny až v septembri 2023 (po

²⁵ Viac informácií o vyššej moci sa (analogicky) uvádza v oznámení Komisie o vyššej moci v európskom poľnohospodárskom práve [K(88) 1696].

uvedení alternativního výrobku na trh). Důvodem je, že jinak by neuvažovali nad přijatím udržatelné iniciativy. Ak sú však zmluvné strany schopné pokryť svoje investičné náklady len samotným zavedením vyššej ceny až v septembri 2023, potom uplatnenie vyššej ceny pred týmto dátumom nie je nevyhnutné.

6.4. Nedosiahnutie normy

126. Ak zmluvné strany v prípade neexistencie vyššej moci nedosiahnu normu udržateľnosti, nemôžu naďalej využívať vyňatie.
127. Nedosiahnutie normy môže nastať napríklad v prípade, že zmluvné strany nedokážu dosiahnuť normu v plánovanej lehote. Mohlo by sa to stať aj v prípade, keď by uplatnenie normy v dôsledku nesprávneho počiatočného výpočtu predstavovalo pre zmluvné strany výdavky, ktoré si nemôžu dovoliť. Mohlo by sa takisto stať, že vykonávanie normy nie je v praxi možné vzhľadom na okolnosť, ktorá nepredstavuje vyššiu moc, ako sú neočakávané hospodárske ťažkosti zmluvných strán alebo nedostatok základných vstupov.
128. V takýchto prípadoch zmluvné strany nemôžu naďalej využívať vyňatie a mali by prestať uplatňovať obmedzenie hospodárskej súťaže. Vyňatie ostáva v platnosti dovtedy, kým dosiahnutie normy už nie je možné. Ak má okamžité odstúpenie od dohody pre zmluvné strany významné hospodárske dôsledky, môžu ju naďalej uplatňovať počas nevyhnutného prechodného obdobia v súlade s pravidlami opísanými v oddiele 6.5 týkajúcom sa prebiehajúceho a nepretržitého posudzovania podmienky nevyhnutnosti.
129. Zmluvné strany sa môžu rozhodnúť, že znížia mieru svojich ambícií, ktorú sa snažia vďaka norme dosiahnuť. V takom prípade by mali upraviť úroveň obmedzenia alebo zmeniť druh obmedzenia, ako sa to vyžaduje v rámci kritéria nevyhnutnosti.

Príklad: Dvaja výrobcovia sa dohodli, že spoločne investujú do výskumu a vývoja nového postupu výroby, ktorý by mal byť udržateľnejší. Z toho vyplýva stanovenie cien na financovanie tejto novej investície. V dôsledku vypuknutia hospodárskej krízy po uzavretí dohody nie sú už zmluvné strany schopné financovať výskum a rozhodnú sa, že investíciu do výskumu zastavia.

Keďže zmluvné strany nezaviedli normu (z dôvodov, ktoré nesúvisia s vyššou mocou), nemôžu pokračovať v obmedzovaní hospodárskej súťaže, t. j. v stanovovaní cien.

6.5. Prebiehajúce a nepretržité posudzovanie nevyhnutnosti

6.5.1 *V ktorých prípadoch je pravdepodobné, že podmienka nevyhnutnosti už nebude splnená?*

130. Úspešné absolvovanie testu nevyhnutnosti podľa článku 210a v úvodnej fáze procesu nie je zárukou, že test bude úspešný aj v neskorších fázach, najmä ak sa

vyskytnú podstatné zmeny v hospodárskom a právnom kontexte, v ktorom dohoda o udržateľnosti funguje. Zmluvné strany preto musia nepretržite posudzovať, či je podmienka splnená počas celého obdobia vykonávania dohody.

131. Ak dohoda o udržateľnosti alebo obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré obsahuje, už nemôžu byť nevyhnutné, článok 210a sa už neuplatňuje. Na obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré zmluvné strany presadzujú po tomto momente, sa už článok 210a nevzťahuje.
132. Príkladom zmeny zásadných okolností, keď treba prehodnotiť nevyhnutnosť dohody o udržateľnosti alebo obmedzenia, je zmena nákladov na vývoj alebo vykonávanie dohody o udržateľnosti alebo normy udržateľnosti. Zmeny nákladov môžu spochybniť nevyhnutnosť dohody alebo konkrétnych obmedzení hospodárskej súťaže, pre ktoré sa účastníci pôvodne rozhodli.

Príklad: Výrobcovia a maloobchodníci sa dohodnú na pestovaní nového druhu kukurice, ktorý je odolnejší voči škodcom, a preto si vyžaduje používanie menšieho množstva pesticídov ako tradičná kukurica. Osivá na pestovanie tejto novej plodiny sú však drahšie (6 EUR za kilogram). Maloobchodníci súhlasia, že budú financovať nákup drahšieho osiva prostredníctvom stanovenia cenovej prirážky za vypestovanú kukuricu. V neskorších fázach vykonávania dohody o udržateľnosti náklady na osivá klesnú na 1 EUR za kilogram, keďže plodina je vyhládávanejšia a na trhu je viac osív.

Z tejto zmeny cien osív, ktoré sú vstupom pre pestovanie kukurice, vyplýva, že zmluvné strany musia prehodnotiť výšku cenovej prirážky, ako aj to, či je vôbec potrebné, aby maloobchodníci podporovali dohodu prostredníctvom prirážky.

133. Ďalšou zmenou vyžadujúcou si prehodnotenie nevyhnutnosti obmedzenia by bol regulačný zásah, ktorým sa zvyšuje úroveň ambícií predtým existujúcej normy udržateľnosti v danej oblasti. V takomto prípade by sa mala prehodnotiť nevyhnutnosť dohody alebo obmedzení, ktoré obsahuje, keďže pôvodne sa o nich rozhodlo na základe odlišného povinného právneho rámca. Ak sa povinnými pravidlami zavádza prísnejšia norma, môže byť potrebné zmeniť dohodu alebo obmedzenia tak, aby zohľadňovali aktuálne nižšiu úroveň ambícií, než aká bola stanovená v pôvodnej dohode. Potreba spolupráce už nemusí byť nevyhnutná a môže byť vhodnejšie iné obmedzenie z hľadiska „povahy“ alebo „intenzity“. V určitých prípadoch môže prehodnotenie viesť k tomu, že zmluvné strany dospejú k názoru, že obmedzenie hospodárskej súťaže už nie je nevyhnutné.

Príklad: Chovatelia, spracovatelia a maloobchodníci sa dohodnú na platení určitej cenovej prirážky za chov zvierat bez použitia klietok. Zákon vyžaduje, aby každé zviera malo k dispozícii minimálny priestor 0,2 m². Neskôr sa záväzné právne predpisy zmenia a zavedie sa nimi nová požiadavka na minimálny priestor 0,5 m².

Norma udržateľnosti, ktorá stanovuje požiadavku na chov zvierat „vo voľnom výbehu“, môže stále odôvodňovať uplatnenie cenovej prirážky. Keďže sa však

zákonom sprísnila povinná norma, treba prehodnotiť výšku cenovej prirážky, čo by v niektorých prípadoch mohlo viesť k nižšej cene.

134. Ďalším príkladom je záujem zmluvných strán zmeniť normu udržateľnosti, na ktorej dosiahnutie je dohoda zameraná. Zmluvné strany môžu mať záujem stanoviť normu udržateľnosti, ktorá je stále prísnejšia ako povinné pravidlá EÚ alebo vnútroštátne pravidlá, ale menej ambiciózna ako norma udržateľnosti, na ktorej sa pôvodne dohodli. V takomto prípade samotná dohoda ani pôvodne zavedené obmedzenia už nemusia byť nevyhnutné na dosiahnutie novej stanovenej normy. Úprava dohody alebo obmedzení môže byť preto opodstatnená.
135. Podstatnú zmenu okolností by mohlo predstavovať aj pozitívne zapojenie spotrebiteľa týkajúce sa výrobku, na ktorý sa vzťahuje dohoda, a jeho informovanosť o ňom. Dopyt po udržateľnom výrobku by sa mohol zvýšiť v dôsledku dohody o udržateľnosti alebo iných faktorov (napr. environmentálna kampaň zvyšuje informovanosť spotrebiteľov). V dôsledku toho by celý trh alebo jeho veľká časť mohli mať silnú motiváciu prejsť na udržateľný postup výroby a/alebo udržateľný obchod s daným výrobkom. Ak bol nedostatočný spotrebiteľský dopyt jedným z hlavných problémov, ktorý odôvodňoval potrebu spolupráce a/alebo zavedenia obmedzenia hospodárskej súťaže, zmluvné strany by mali prehodnotiť nevyhnutnosť dohody alebo obmedzenia.

Príklad: V predchádzajúcom príklade môžu mať spotrebiteľia obavy, pokiaľ ide o podmienky chovu zvierat. Môžu požadovať lepšie životné podmienky zvierat a byť ochotní priplatiť za ne, a to vrátane chovu vo voľnom výbehu. Vzhľadom na to, že chovatelia môžu využiť novovytvorený dopyt, cenová prirážka, ktorá sa im vypláca, už nemusí byť nevyhnutná, keďže chov vo voľnom výbehu môže byť ziskový aj bez potreby finančnej kompenzácie.

136. Inovácie v rámci výrobných alebo distribučných procesov si takisto môžu vyžadovať prehodnotenie nevyhnutnosti obmedzenia stanoveného v dohode. Môže to tak byť v prípade, keď bola dohoda potrebná na účely spoločného vývoja určitého výrobku alebo procesu, alebo spoločného zavedenia určitého výrobku na trh, ale po určitom čase a vynaložení investícií by už zmluvné strany boli schopné vyrábať a uvádzať tovar na trh bez toho, aby bola potrebná spolupráca.

Príklad: Dohoda medzi organizáciou výrobcov a zhotoviteľmi umožňuje zhotoviteľom investovať do technológie umelej inteligencie na včasné odhalenie chorôb rastlín, a tým vedie k vyšším výnosom. Zhotovitelia sa dohodnú, že kúpia technológiu pre výrobcov a zároveň pokryjú prevádzkové náklady na technológiu prostredníctvom minimálnej ceny. Podľa dohody sú zas členovia organizácie výrobcov povinní licencovať technológiu, aby sa zabezpečil dostatočný počet licencií (a tým licenčných poplatkov) na pokrytie nákladov na investíciu.

Potom, ako bude technológia odskúšaná a bude viesť k vyšším výnosom, výrobcovia budú musieť prehodnotiť nevyhnutnosť cenovej prirážky. Keďže teraz

produkujú viac, môžu byť schopní sami pokryť prevádzkové náklady na technológiu.

6.5.2 *Aké majú zmluvné strany možnosti v prípade, že sa zistí, že obmedzenia už nie sú nevyhnutné?*

6.5.2.1. Možnosť 1: zmena dohody o udržateľnosti

137. Ak dohoda o udržateľnosti prestane byť nevyhnutná, jednou z možností, ktoré majú zmluvné strany dohody o udržateľnosti k dispozícii, je zmena dohody. Napríklad, ak je problémom skutočnosť, že dohodnutá norma udržateľnosti už nie je dosiahnuteľná, mohli by sa dohodnúť na dosiahnutí odlišnej normy udržateľnosti, ktorá je stále prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve. Ak je problémom to, že príslušný druh dohody nie je nevyhnutný na dosiahnutie normy udržateľnosti, mohli by prijať taký druh dohody, ktorý nevyhnutný je. Podobne, ak je problémom to, že konkrétne obmedzenia, ktoré sa dohodou zavádzajú, už nie sú nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti, mohli by obmedzenia zmeniť tak, aby boli nevyhnutné, alebo jednoducho tieto obmedzenia úplne zrušiť.

6.5.2.2. Možnosť 2: ukončenie dohody o udržateľnosti

138. Ak zmluvné strany nie sú schopné alebo si neželajú zmeniť svoju dohodu o udržateľnosti tak, aby naďalej spĺňala požiadavky stanovené v článku 210a, mali by dohodu ukončiť hneď, ako prestane byť nevyhnutná.
139. Ak však zmluvné strany uskutočnili investície, pričom sa spoliehali na existujúce obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré boli nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti v čase, keď boli uskutočnené, článok 210a im nebráni v tom, aby získali späť všetky náklady, ktoré vynaložili na vypracovanie alebo vykonávanie danej normy udržateľnosti. Na dohodu o udržateľnosti sa preto môže naďalej uplatňovať vyňatie uvedené v článku 210a počas obdobia nevyhnutného na zrušenie dohody a navrátenie ich investícií. Neplatilo by to však v prípade, že dohoda o udržateľnosti prestane byť nevyhnutná v dôsledku regulačnej zmeny, ktorou sa zavádza povinná norma EÚ alebo vnútroštátna norma, ktorá je rovnaká alebo prísnejšia ako norma stanovená v dohode, a v čase uzatvorenia dohody bolo možné predvídať nadobudnutie účinnosti povinnej normy (alebo v prípade, že medzi prijatím nariadenia a nadobudnutím jeho účinnosti je dostatočne dlhý čas).

Príklad: Miestni chovatelia kurčiat sa spoločne dohodnú, že im poskytnú väčší životný priestor. S cieľom znížiť náklady na tento prechod uzavrú dohodu so svojimi kupujúcimi, na základe ktorej kupujúci kupujú kuracie mäso s pevnou cenovou prirážkou na pokrytie dodatočných nákladov zodpovedajúcich novej norme udržateľnosti. Dohoda je podpísaná v marci 2024 s formálnou výpovednou lehotou jeden rok v prípade jednostranného ukončenia dohody. V júni 2024 sú prijaté nové miestne právne predpisy, ktoré sa uplatňujú od

decembra 2024. Podľa nich musia všetci poľnohospodárski výrobcovia v danom regióne vyhradiť pre zvieratá úplne rovnaký priestor, ako sa uvádza v dohode.

Keďže požiadavka na minimálny priestor sa stáva právne záväznou od decembra 2024, teoreticky už nemôžu využívať vyňatie uvedené v článku 210a, pretože obmedzenie hospodárskej súťaže už nie je nevyhnutné. Ukončenie dohody s kupujúcimi pred uplynutím formálnej výpovednej lehoty by však mohlo mať vážne finančné dôsledky pre zmluvné strany, ktoré konali v dobrej viere, keďže uplatniteľnosť uvedeného právneho predpisu nebola v čase uzavretia dohody predvídateľná. Môžu preto naďalej využívať vyňatie až do uplynutia formálnej výpovednej lehoty, t. j. v tomto prípade do júna 2025.

7. SYSTÉM STANOVÍSK PODĽA ČLÁNKU 210A

7.1. Žiadatelia

140. Podľa článku 210a ods. 6 môžu výrobcovia alebo združenia výrobcov od 8. decembra 2023 požiadať Komisiu o stanovisko týkajúce sa zlučiteľnosti ich dohôd o udržateľnosti s článkom 210a. K žiadosti sa môžu pridať zmluvné strany dohody o udržateľnosti, ktoré nie sú výrobcami. Medziodvetvové organizácie môžu predkladať žiadosti o stanovisko podľa článku 210a ods. 6 za predpokladu, že do dohody o udržateľnosti je zapojený aspoň jeden člen, ktorý je výrobcom.
141. Výrobcovia alebo združenia výrobcov môžu požiadať o stanovisko kedykoľvek po uzavretí dohody o udržateľnosti, a to aj pred jej vykonávaním.
142. Žiadosť sa musí predložiť {bude stanovené}. Žiadosť možno prípadne zaslať na tieto poštové adresy {Commission européenne/Europese Commissie}.

7.2. Obsah žiadosti

143. Na podanie žiadosti o stanovisko podľa článku 210a ods. 6 neexistuje žiadne vzorové tlačivo.
144. Aby však žiadosť mohla byť posúdená, mala by obsahovať:
- a) identifikáciu všetkých zmluvných strán dohody vrátane, ak je to relevantné, ich registračných čísiel;
 - b) jednotné kontaktné miesto (vrátane mena a e-mailovej a/alebo poštovej adresy) pre všetku komunikáciu s Komisiou;
 - c) kópiu akéhokoľvek dokumentu, v ktorom sa stanovujú podmienky dohody o udržateľnosti, alebo ak ide o ústnu dohodu, podrobné písomné vysvetlenie dohody (vrátane pokrytia trhu dohodou, ak je táto informácia k dispozícii, jej trvania a zavedených obmedzení hospodárskej súťaže);
 - d) opis sledovaného cieľa (sledovaných cieľov) udržateľnosti;

- e) vysvetlenie normy udržateľnosti prijatej v rámci dohody o udržateľnosti a odkaz na existujúce povinné normy vrátane vysvetlení a dôkazov, prečo je norma udržateľnosti prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve;
- f) podrobné vysvetlenie súladu s každou z podmienok stanovených v článku 210a ods. 1, 3 a 7;
- g) informácie o prebiehajúcich konaniach pred vnútroštátnym súdom alebo vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže týkajúcich sa súladu dohody o udržateľnosti, ktorej sa žiadosť týka, s článkom 210a alebo článkom 101 ZFEÚ;
- h) všetky odkazy a zdroje vrátane webových stránok, na ktorých žiadateľ zverejnil podmienky dohody o udržateľnosti alebo ich časť;
- i) všetky ostatné informácie alebo dokumenty relevantné pre posúdenie dohody o udržateľnosti.

7.3. Posúdenie Komisiou a obsah stanoviska

- 145. Komisia posúdi žiadosť na základe poskytnutých informácií. Žiadateľ a môže požiadať aj o dodatočné informácie potrebné na posúdenie žiadosti.
- 146. Komisia môže podľa potreby poskytnúť informácie, ktoré jej boli predložené, vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže a orgánom alebo ministerstvám zodpovedným za odvetvie poľnohospodárstva za predpokladu, že na tieto orgány a ministerstvá sa vzťahuje povinnosť používať tieto informácie len na účel, na ktorý ich Komisia získala. Komisia môže takisto vyzvať tieto orgány a ministerstvá, aby poskytli informácie, a získať od nich tieto informácie.
- 147. Žiadateľ môže svoju žiadosť kedykoľvek stiahnuť. Komisia si však môže ponechať všetky informácie poskytnuté v súvislosti so žiadosťou o stanovisko podľa článku 210a ods. 6 a môže tieto informácie použiť v akomkoľvek konaní na účely presadzovania článku 210a alebo článku 101 ZFEÚ.
- 148. V stanovisku sa bude uvádzať, či dohoda o udržateľnosti je alebo nie je zlučiteľná s článkom 210a a odôvodnenie tohto tvrdenia.
- 149. Komisia oznámi stanovisko jednotnému kontaktnému miestu.
- 150. Stanovisko, že dohoda o udržateľnosti nie je zlučiteľná s článkom 210a, nemá vplyv na to, či je dohoda o udržateľnosti zlučiteľná s článkom 101 ZFEÚ alebo s inými ustanoveniami práva EÚ.
- 151. Komisia môže v prípade potreby uviesť, že stanovisko je platné len počas určitého obdobia alebo že stanovisko je založené na existencii alebo neexistencii určitých skutočností.
- 152. Stanovisko sa uverejní na webovom sídle Komisie, pričom so zohľadní oprávnený záujem žiadateľa (žiadateľov) na ochrane obchodného tajomstva. Komisia sa so

žiadateľom (žiadateľmi) dohodne na verzii, ktorá nemá dôverný charakter, predtým, ako uverejnení stanovisko.

7.4. Lehota na doručenie stanoviska

153. Komisia zašle žiadateľovi (žiadateľom) stanovisko do štyroch mesiacov od prijatia úplnej žiadosti, t. j. po prijatí všetkých informácií potrebných na posúdenie žiadosti. Táto lehota začína plynúť dňom nasledujúcim po prijatí úplnej žiadosti.

7.5. Zmena okolností po prijatí stanoviska

154. Komisia vydá stanovisko na základe informácií, ktoré jej poskytol žiadateľ.
155. Podľa článku 210a ods. 6 sa od Komisie požaduje, aby v prípade, že kedykoľvek po vydaní stanoviska zistí, že podmienky uvedené v článku 210a ods. 1, 3 a 7 už nie sú splnené, vyhlásila, že na predmetnú dohodu sa od daného momentu musí vzťahovať článok 101 ods. 1 ZFEÚ, a aby o tom náležite informovala výrobcov. Komisia môže takéto zistenie uskutočniť z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť členského štátu.
156. Ak má Komisia dôvod domnievať sa, že žiadateľ predložil nepresné informácie, môže si od žiadateľa vyžiadať dodatočné informácie.
157. Po nadobudnutí účinnosti právnych predpisov EÚ alebo vnútroštátnych právnych predpisov môže mať Komisia dôvod domnievať sa, že norma udržateľnosti, ktorá je cieľom dohody o udržateľnosti, už nie je prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve. Komisia môže potom vyzvať žiadateľa, aby preukázal, že norma, ktorá je cieľom dohody o udržateľnosti, je skutočne prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve. Ak tak žiadateľ neurobí, Komisia môže žiadateľa informovať, že stanovisko už nie je platné, a uverejniť svoje zistenie na svojom webovom sídle.

7.6. Účinky stanoviska

158. Podľa článku 288 ods. 5 ZFEÚ nie sú stanoviská právne záväzné. Naopak, majú pomôcť hospodárskym subjektom pri ich vlastnom posúdení. Vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže a vnútroštátne súdy však môžu zohľadniť stanoviská vydané Komisiou, ak to v kontexte daného prípadu považujú za vhodné.
159. Stanovisko nesmie prejudikovať posúdenie rovnakej otázky Súdnym dvorom, súdmi alebo vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže.
160. Ak dohoda o udržateľnosti tvorí skutkový základ stanoviska, Komisii sa nebráni v tom, aby následne preskúmala túto istú dohodu v rámci postupu podľa nariadenia č. 1/2003²⁶. V takom prípade Komisia zohľadní svoje predchádzajúce

²⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 zmluvy (Ú. v. ES L 1, 4.1.2003, s. 1).

stanovisko a posúdi najmä: i) zmeny základných skutočností; ii) akékoľvek nové aspekty zistené Komisiou alebo uvedené v sťažnosti; iii) vývoj judikatúry Súdneho dvora alebo iv) širšie zmeny politiky Komisie a vývoj na príslušných trhoch.

8. EX POST INTERVENCIA KOMISIE A VNÚTROŠTÁTNYCH ORGÁNOV NA OCHRANU HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE PODĽA ČLÁNKU 210A ODS. 7

161. V článku 210a ods. 7 sa stanovuje ochranný mechanizmus, prostredníctvom ktorého môže vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže alebo Komisia (ďalej len „príslušný orgán na ochranu hospodárskej súťaže“) po uzavretí alebo vykonaní dohody o udržateľnosti rozhodnúť, že dohoda sa upraví, prestane vykonávať alebo že zabráni jej vykonávaniu. Toto rozhodnutie môže byť potrebné s cieľom zabrániť vylúčeniu hospodárskej súťaže na trhu alebo v prípade, že sú ohrozené ciele SPP, ako sa uvádza v článku 39 ZFEÚ.

8.1. Ciele SPP sú ohrozené

162. V súlade s článkom 42 ZFEÚ sa pravidlá hospodárskej súťaže uplatňujú na výrobu poľnohospodárskych výrobkov a obchod s nimi len v rozsahu určenom spoluzákonodarcami podľa článku 43 ods. 2 ZFEÚ, pričom sa zohľadňuje päť cieľov SPP stanovených v článku 39 ZFEÚ²⁷.

163. Na základe toho sa článkom 210a ods. 7 udeľuje orgánom na ochranu hospodárskej súťaže právomoc uskutočniť intervenciu, ak dohoda o udržateľnosti, ktorá bola uzavretá alebo vykonaná, ohrozuje päť cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ. Príslušný orgán na ochranu hospodárskej súťaže musí pritom zohľadniť vplyv dohody o udržateľnosti na všetkých päť cieľov. Na ohrozenie cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ v zmysle článku 210a ods. 7 bude v niektorých prípadoch stačiť, ak bude ohrozený jeden z týchto piatich cieľov. V prípadoch, keď niektoré ciele môžu byť ovplyvnené negatívne, ale iné ciele sú ovplyvnené pozitívne, bude potrebné týchto päť cieľov zosúladiť²⁸.

164. Prvý cieľ podľa článku 39 ZFEÚ, ktorým je zvýšenie produktivity poľnohospodárstva, by mohol byť ohrozený v prípadoch, keď dohoda o udržateľnosti znižuje motiváciu zmluvných strán inovovať. Mohlo by to byť napríklad v prípade, že sa v dohode o udržateľnosti stanovuje norma

²⁷ Medzi tieto ciele patrí:

- a) zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva podporovaním technického pokroku a zabezpečovaním racionálneho rozvoja poľnohospodárskej výroby a optimálneho využívania výrobných faktorov, najmä pracovnej sily;
- b) zabezpečiť týmto spôsobom primeranú životnú úroveň poľnohospodárov, najmä zvýšením individuálnych príjmov jednotlivcov pracujúcich v poľnohospodárstve;
- c) stabilizovať trhy;
- d) zabezpečiť riadne zásobovanie;
- e) zabezpečiť dodávky spotrebiteľom za primerané ceny.

²⁸ Rozsudok zo 14. mája 1997, Florimex a VGB/Komisia, spojené veci T-70/92 a T-71/92, ECLI:EU:T:1997:69, bod 153, potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom z 30. marca 2000, vec C-265/97 P, ECLI:EU:C:2000:170.

udržateľnosti, ktorá znižuje motiváciu zmluvných strán investovať do nových technológií, ktoré by mohli pomôcť pri dosiahnutí ešte prísnejšej normy udržateľnosti, alebo v prípade, že sa dohoda o udržateľnosti vzťahuje na takú veľkú časť trhu, že ovplyvňuje aj motiváciu ostatných účastníkov trhu inovovať.

165. Druhý cieľ uvedených v článku 39 ZFEÚ je zameraný na zabezpečenie primeranej životnej úrovne poľnohospodárov. Pri určovaní, či by tento cieľ mohol byť ohrozený, by mal príslušný orgán na ochranu hospodárskej súťaže posúdiť to, ako dohoda o udržateľnosti ovplyvňuje životnú úroveň všetkých poľnohospodárov, a nielen tých, ktorí sú zmluvnými stranami dohody o udržateľnosti.

Príklad: S cieľom znížiť používanie pesticídov viac, než sa stanovuje v práve EÚ a vo vnútroštátnom práve, sa traja pestovatelia kukurice (zastupujúci len jednu malú časť pestovateľov na trhu) dohodnú s výrobcom krmiva, že prejdú na postupy ekologickej poľnohospodárskej výroby. Keďže sa tým zvýšia ich náklady, spoločne sa dohodnú, že títo traja pestovatelia kukurice stanovia pevné ceny na obdobie dvoch rokov. Po jednom roku vykonávania dohody o udržateľnosti si títo traja pestovatelia kukurice uvedomia, že podcenili rozsah, v akom sa zvýšia ich náklady vplyvom prechodu na ekologickú výrobu, a že cenová prírážka nepokrýva ich dodatočné náklady. Traja pestovatelia kukurice preto znížia svoje výnosy, aby pokryli tieto náklady, keďže nemôžu zvýšiť pevnú cenu.

V tomto prípade je zníženie výnosov len dôsledkom nesprávneho výpočtu týchto troch pestovateľov kukurice. Navyše sa týka len obmedzeného počtu pestovateľov. V dôsledku toho je nepravdepodobné, že tým budú ohrozené ciele stanovené v článku 39 ZFEÚ.

166. Posledné tri ciele stanovené v článku 39 ZFEÚ sa týkajú stability trhov, dostupnosti dodávok a zabezpečenia primeraných cien pre spotrebiteľov. Tieto ciele sú často vzájomne prepojené.

Príklad: Viacerí pestovatelia obilnín, ktorí produkujú 80 % obilnín v príslušnej geografickej oblasti, sa dohodnú, že prestanú predávať osivá ošetrované určitým druhom chemického pesticídu počas obdobia potrebného na úpravu ich výrobného procesu a že predajú svoje existujúce zásoby obilnín. Keďže títo pestovatelia tvoria veľký podiel produkcie osiva, spôsobuje to nedostatok vstupov pre spracovateľov, ktorí používajú obilniny, a táto nestabilita vedie k zvýšeniu ceny chleba. To by pravdepodobne ohrozilo ciele týkajúce sa zabezpečenia riadneho zásobovania a primeraných cien pre spotrebiteľov.

167. Prahová hodnota podľa článku 210a ods. 7, pokiaľ ide o ohrozenie cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ, by mala byť vysoká. Bolo by to v rozpore s článkom 210a a s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie o potrebe zosúladiť

všetkých päť cieľov SPP, ak by tieto ciele boli ohrozené vždy, keď by dohoda o udržateľnosti mala mať čo i len nepatrný vplyv na jeden z týchto cieľov.

168. Okrem toho cieľ riadneho zásobovania sa odlišuje od sebestačnosti²⁹. Bezpečnosť dodávok sa týka potravinovej bezpečnosti, a to nie nevyhnutne prostredníctvom najväčšej diverzity segmentov pre rovnaké potraviny. Ak dohoda o udržateľnosti spôsobuje zníženie trhového podielu menej udržateľných segmentov rovnakých poľnohospodárskych výrobkov, nemusí to nevyhnutne znamenať ohrozenie cieľa bezpečnosti dodávok. Podobne by sa cieľ týkajúci sa primeraných cien nemal chápať tak, že odkazuje na najnižšie možné ceny³⁰.
169. Ohrozenie cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ sa odlišuje aj od vylúčenia hospodárskej súťaže. Vylúčenie hospodárskej súťaže môže v niektorých situáciách nastať bez ohrozenia cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ. Okrem toho tieto ciele môžu byť ohrozené aj v prípade, že hospodárska súťaž nie je vylúčená.

8.2. Vylúčenie hospodárskej súťaže

170. Článok 210a ods. 7 umožňuje vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže a Komisii uskutočniť intervenciu aj po uzavretí alebo vykonaní dohody o udržateľnosti, ak je to potrebné na to, aby sa zabránilo vylúčeniu hospodárskej súťaže.
171. Posúdenie toho, či dohoda o udržateľnosti vylučuje hospodársku súťaž, zo strany príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže sa líši od posúdenia nevyhnutnosti dohody o udržateľnosti na dosiahnutie normy udržateľnosti. Znamená to, že obmedzenie hospodárskej súťaže uvedené v dohode o udržateľnosti môže byť nevyhnutné na dosiahnutie normy udržateľnosti, ale stále môže vylučovať hospodársku súťaž. Neplatí však, že každé obmedzenie hospodárskej súťaže nevyhnutne vylučuje hospodársku súťaž, pretože vyňatie podľa článku 210a ods. 1 by sa stalo bezpredmetným. Z toho teda vyplýva, že vylúčenie hospodárskej súťaže musí byť dostatočne závažné na to, aby prevážilo skutočnosť, že dohoda o udržateľnosti spĺňa test nevyhnutnosti podľa článku 210a ods. 1.
172. Ako už bolo vysvetlené, pojem vylúčenie hospodárskej súťaže sa odlišuje aj od pojmu ohrozenie cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ, najmä cieľov týkajúcich sa primeraných cien a riadneho zásobovania. Prahová hodnota, pokiaľ ide o vylúčenie hospodárskej súťaže, by preto mala byť vysoká, aby sa predišlo prelínaniu medzi dvoma odlišnými dôvodmi *ex post* intervencie.
173. Vylúčenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 210a ods. 7 môže existovať vtedy, keď dohoda o udržateľnosti vedie k vylúčeniu konkurenčných výrobkov, ktoré by uspokojovali významnú časť dopytu vyjadreného spotrebiteľmi. Zahŕňa to výrobky, ktoré dosahujú prísnejšiu normu udržateľnosti, ako je norma stanovená v dohode, alebo výrobky, ktoré nedosahujú takú vysokú normu

²⁹ Rozsudok z 15. júla 1963, Nemecko/Komisia, vec 34/62, ECLI:EU:C:1963:18.

³⁰ Rozsudok zo 14. júla 1994, Grécko/Rada, vec C-353/92, ECLI:EU:C:1994:295.

udržateľnosti (bez ohľadu na to, či obmedzenie ovplyvňuje tovar dodávaný zmluvnými stranami dohody o udržateľnosti alebo tretími stranami).

174. To by mohlo platiť napríklad v prípade, že dohoda o udržateľnosti zabráňuje uvedeniu na trh alternatívnych výrobkov, ktoré spĺňajú prísnejšiu normu udržateľnosti, ako je norma stanovená v dohode o udržateľnosti, a po ktorých je značný spotrebiteľský dopyt.
175. Vylúčenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 210a ods. 7 môže existovať aj v prípade, že dohoda o udržateľnosti vylučuje potravinové výrobky, ktoré spĺňajú menej prísnu normu ako výrobky podľa dohody o udržateľnosti, ale spĺňajú povinné potravinové normy a je po nich značný spotrebiteľský dopyt.
176. Skutočnosť, že výrobky, ktoré spĺňajú menej prísne normy udržateľnosti, sú stiahnuté z trhu, však neznamena, že existuje vylúčenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 210a ods. 7, ak boli výrobky stiahnuté v dôsledku rastúceho spotrebiteľského dopytu po udržateľnejších výrobkoch. Preto treba posúdiť, či je vylúčenie hospodárskej súťaže spôsobené tým, že spotrebiteľia uprednostňujú udržateľné výrobky, alebo naopak, či si stiahnutie výrobku, pre ktorý existuje značný nenaplnený spotrebiteľský dopyt, vynútila dohoda o udržateľnosti.
177. Riziko vylúčenia hospodárskej súťaže v zásade súvisí s úrovňou koncentrácie na trhu. Vylúčenie hospodárskej súťaže závisí aj od úrovne hospodárskej súťaže, ktorá existovala pred dohodou o udržateľnosti. Ak hospodárska súťaž už bola slabá (napr. v dôsledku relatívne malého počtu konkurentov alebo existencie prekážok vstupu na trh), aj malé zníženie hospodárskej súťaže spôsobené dohodou o udržateľnosti by mohlo vylučovať hospodársku súťaž.
178. Pokrytie trhu dohodou o udržateľnosti bude pravdepodobne faktorom pri rozhodovaní o tom, či uskutočniť intervenciu podľa článku 210a ods. 7. Ak spoločné trhové podiely zmluvných strán dohody o udržateľnosti nepresahujú 15 % v prípade horizontálnych dohôd a 30 % v prípade vertikálnych dohôd, je nepravdepodobné, že dohoda bude vylučovať hospodársku súťaž³¹.
179. Ak spoločné trhové podiely zmluvných strán dohody o udržateľnosti presahujú uvedené prahové hodnoty, posúdenie toho, či dohoda o udržateľnosti vylučuje hospodársku súťaž, by sa malo uskutočniť individuálne, a to v závislosti od rozsahu, v akom spotrebiteľský dopyt nie je naplnený. Len samotná skutočnosť, že sa dohoda o udržateľnosti týka celého trhu, nebude sama osebe nevyhnutne viesť k vylúčeniu hospodárskej súťaže.

Príklad 1: Chovatelia hydiny, ktorí tvoria približne 50 % trhu, sa dohodnú, že uzavrú kúpnu zmluvu, aby spoločne nakúpili kvalitnejšie krmivo pre hydinu. Vďaka úsporám nákladov prostredníctvom spoločného nákupu sa chovateľom podarí udržať cenu krmiva, ktorá je viac-menej rovnaká ako cena krmiva pre hydinu, na ktoré sa dohoda o udržateľnosti nevzťahuje. Dohodnú sa aj na spoločnom financovaní reklamnej kampane na zvýšenie informovanosti o tom, ako je lepšie kŕmená hydina prínosnejšia pre zdravie ľudí aj dobré životné podmienky zvierat. V dôsledku tejto kampane sa väčšina spotrebiteľov rozhodne

³¹ Ďalšie podrobnosti o výpočte trhových podielov sa (analogicky) uvádzajú v oddiele 4 oznámenia Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže Spoločenstva.

prejsť na kúpu mäsa z lepšie kŕmenej hydiny. Toto zvýšenie dopytu motivuje iných výrobcov, aby sa pridali k dohode a zmenili svoje postupy výroby. Najmä spoločný nákup krmiva pritiahne menších chovateľov, aby uplatňovali prísnejšiu normu, keďže inak by si nemohli dovoliť kupovať krmivo vyššej kvality. V dôsledku toho chovatelia, ktorí predstavujú 90 % celkovej ponuky, prejdú na udržateľnejšiu normu.

Hoci dohodou sa z trhu eliminuje predaj takmer všetkých menej udržateľných kurčiat, je nepravdepodobné, že povedie k intervencii príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Cieľom článku 210a ods. 7 nie je zabrániť dohodám, ktoré sú také účinné pri dosahovaní výhod udržateľnosti, že väčšina spotrebiteľov chce kupovať výrobky s rovnakou normou udržateľnosti a ostatné hospodárske subjekty na trhu túto normu prijímú.

Príklad 2: Chovatelia moriek, ktorí tvoria 60 % trhu, sa rozhodnú, že zlepšia životné podmienky moriek stanovením novej normy dobrých životných podmienok zvierat, ktorá je prísnejšia ako norma stanovená záväznými právnymi predpismi. To si vyžaduje rozšírenie životného priestoru moriek a inštaláciu systémov na obnovu vzduchu a úpravu vody. Nová norma udržateľnosti zahŕňa aj povinnosť kŕmiť morky len vysokokvalitnými výrobkami. Chovatelia sa dohodnú, že uplatnia cenovú prirážku, aby pokryli svoje náklady.

Cenová prirážka je o 150 % vyššia ako cena moriek chovaných menej udržateľným spôsobom. Toto zvýšenie je nevyhnutné vzhľadom na rozsiahle dodatočné náklady spojené s novou normou. Vyššia cena moriek z udržateľného chovu vedie k tomu, že aj chovatelia moriek z neudržateľného chovu (ktorí predstavujú 40 % trhu) zvýšia svoju cenu o 60 %.

Z trhových štúdií vyplynie, že v dôsledku dohody 15 až 20 % spotrebiteľov moriek uvedie, že si morky z neudržateľného chovu už nemôžu dovoliť, a teda sa im zabráni v kúpe akejkolvek morky.

V dôsledku toho spotrebiteľia, ktorí boli ochotní zaplatiť len za lacnejšiu a menej udržateľnú alternatívu, už nebudú mať prístup k morkám, keďže si nemôžu dovoliť zvýšenie ceny o 150 %. Takáto situácia pravdepodobne povedie k intervencii príslušného orgánu na ochranu hospodárskej súťaže.

8.3. Procedurálne hľadiská

180. Ak sa dohoda o udržateľnosti týka len jedného členského štátu, vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže daného členského štátu môže prijať rozhodnutie podľa článku 210a ods. 7. Ak sa dohoda o udržateľnosti týka viac ako jedného členského štátu, prijať rozhodnutie podľa článku 210a ods. 7 môže len Komisia.
181. Pri určovaní, či uplatniť článok 210a ods. 7, sa bude Komisia opierať o svoje vlastné monitorovanie trhu a o podania predložené akoukoľvek fyzickou alebo právnickou osobou. Každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá disponuje informáciami o dohode o udržateľnosti, môže informovať Komisiu alebo dotknutý vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže prostredníctvom

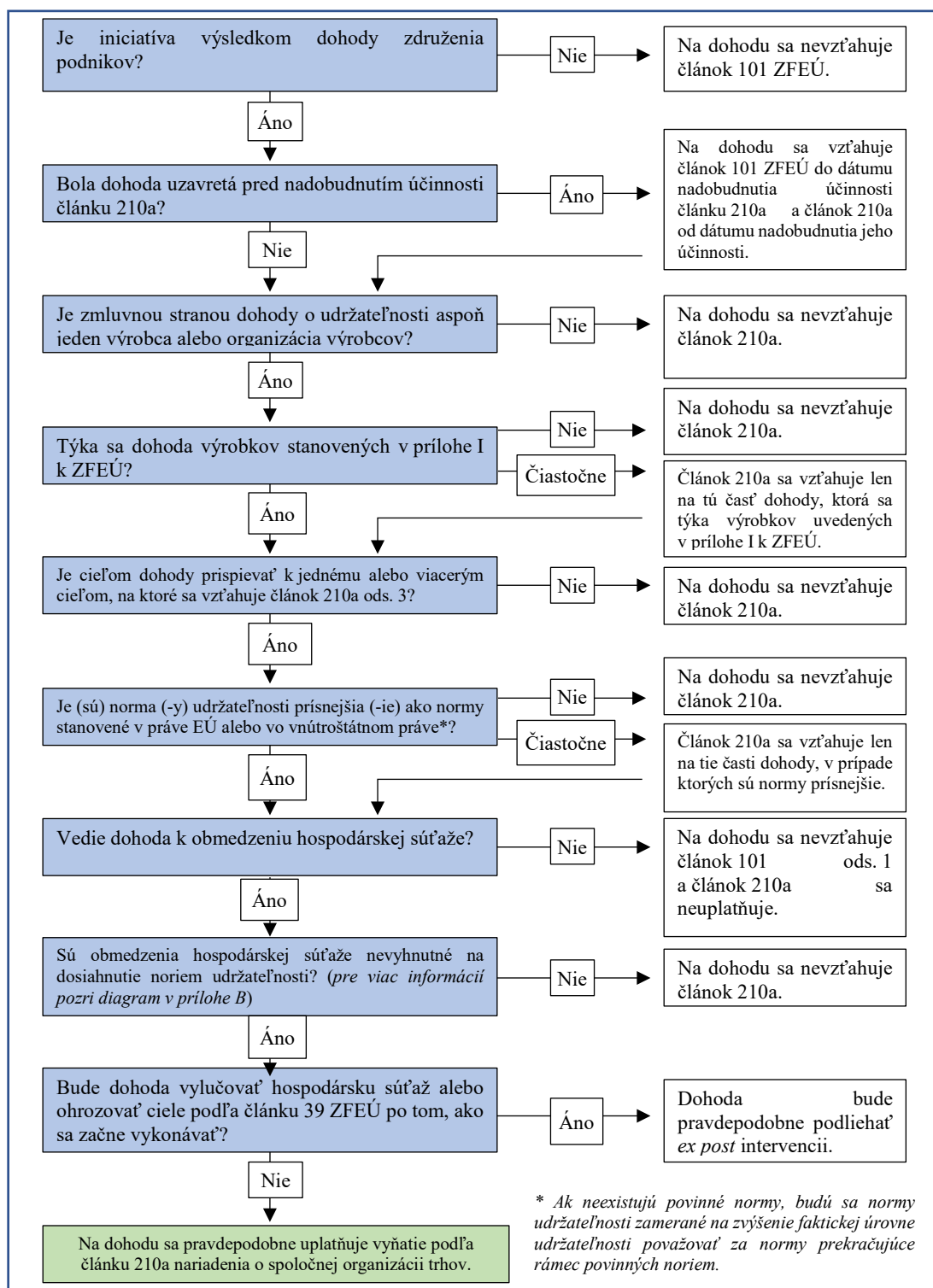
príslušného vnútroštátneho postupu. Podanie by malo obsahovať informácie o obsahu dohody o udržateľnosti, o jej zmluvných stranách a odôvodnenie tvrdení. Komisia si môže vyžiadať od zmluvných strán dohody o udržateľnosti dodatočné potrebné informácie do dvoch mesiacov od začatia formálneho zisťovania, pričom zohľadní dôvernoscť obchodných informácií.

182. Ak Komisia začala vyšetrovanie, svoje rozhodnutie zvyčajne vydá do šiestich mesiacov odo dňa začatia vyšetrovania alebo do šiestich mesiacov odo dňa, keď prijala potrebné informácie. V čase medzi začatím vyšetrovania a vydaním rozhodnutia môžu zmluvné strany naďalej slobodne vykonávať dohodu o udržateľnosti.
183. Ak Komisia zistí, že dochádza k vylúčeniu hospodárskej súťaže alebo k ohrozeniu cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ, môže prijať tieto opatrenia:
- a) **Ak bola dohoda o udržateľnosti uzavretá, ale ešte nebola vykonaná,** pričom dohodu o udržateľnosti nemožno upraviť tak, aby spĺňala podmienky vyňatia podľa článku 210a, Komisia môže prijať rozhodnutie, ktorým nariadi, aby sa dohoda nevykonala.
 - b) **Ak dohoda o udržateľnosti už bola vykonaná,** Komisia môže rozhodnúť, že zmluvné strany by v budúcnosti mali:
 - upraviť dohodu o udržateľnosti v prípade, že by úprava dohody o udržateľnosti stačila na nápravu vylúčenia hospodárskej súťaže alebo ohrozenia cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ,
 - prestať vykonávať alebo ukončiť dohodu o udržateľnosti v prípade, že by úprava dohody o udržateľnosti nestačila na nápravu vylúčenia hospodárskej súťaže alebo ohrozenia cieľov stanovených v článku 39 ZFEÚ.
184. V nadväznosti na rozhodnutie Komisie o tom, že dohoda o udržateľnosti by sa mala prestať vykonávať, dohoda o udržateľnosti už nebude vyňatá z uplatňovania článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Ak zmluvné strany dohody o udržateľnosti naďalej vykonávajú dohodu o udržateľnosti aj po dátume rozhodnutia, môže sa začať konanie podľa článku 101 ZFEÚ v súvislosti s vykonávaním dohody o udržateľnosti po tomto dátume.

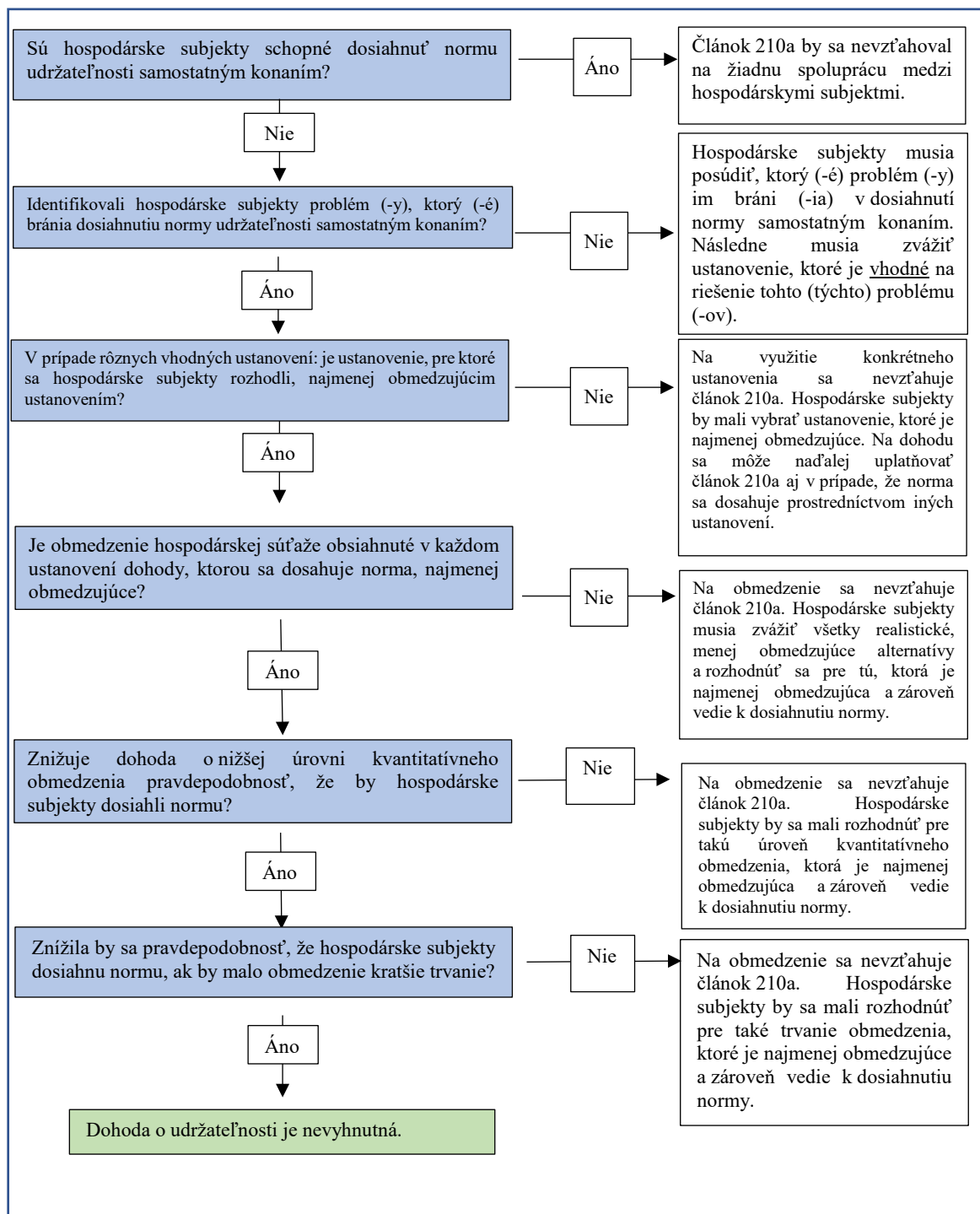
9. DÔKAZNÉ BREMENO NA SPLNENIE PODMIENOK PODĽA ČLÁNKU 210A

185. Ak dotknuté zmluvné strany požadujú uplatnenie vyňatia podľa článku 210a ods. 1, znášajú dôkazné bremeno na účely preukázania splnenia podmienok uvedených v danom článku.
186. Súkromné osoby môžu v konaní pred príslušným orgánom na ochranu hospodárskej súťaže takisto spochybniť, že dohoda o udržateľnosti spĺňa podmienky stanovené v článku 210a. V týchto prípadoch znášajú súkromné osoby dôkazné bremeno na účely preukázania, že dohoda o udržateľnosti nespĺňa takéto podmienky.

PRÍLOHA A – VÝVOJOVÝ DIAGRAM POSÚDENIA PODĽA ČLÁNKU 210A

PRÍLOHA B – VÝVOJOVÝ DIAGRAM POSÚDENIA TESTU NEVYHNUTNOSTI

PRÍLOHA C – SLOVNÍK

Pojem	Vymedzenie
Dohoda	Akýkoľvek druh dohody, rozhodnutia alebo zosúladeného postupu výrobcov (samostatne alebo spolu s inými hospodárskymi subjektmi na rôznych úrovniach výroby, spracovania a obchodu v agropotravinovom dodávateľskom reťazci), ktorý sa týka výroby poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodu s nimi, a to bez ohľadu na formu spolupráce.
Spoločná poľnohospodárska politika (SPP)	Spoločná poľnohospodárska politika je poľnohospodárska politika Európskej únie.
Nariadenie o spoločnej organizácii trhov	Nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami ³² .
Súdny dvor	Súdny dvor Európskej únie vrátane Všeobecného súdu.
Vyššia moc	Neobvyklé okolnosti mimo kontroly výrobcu alebo hospodárskeho subjektu, ktorých dôsledkom nemohol výrobca aj napriek vynaloženiu všetkej náležitej starostlivosti zabrániť bez vynaloženia nadmerných obetí.
Horizontálna dohoda	Dohoda medzi hospodárskymi subjektmi na rovnakej úrovni dodávateľského reťazca, napr. dohoda medzi poľnohospodárskymi výrobcami.
Povinná norma	Norma, ktorou sa stanovujú úrovne, látky, výrobky alebo techniky, ktoré majú jednotliví výrobcovia alebo iné hospodárske subjekty dosiahnuť alebo im zabrániť, s výnimkou noriem alebo cieľov, ktoré nie sú pre jednotlivých výrobcov ani hospodárske subjekty právne záväzné.
Vnútroštátna norma	Povinná norma stanovená na vnútroštátnej úrovni s výnimkou noriem alebo cieľov, ktoré sú právne záväzné v rámci členského štátu alebo územia členského štátu, ale nie sú pre jednotlivých výrobcov ani hospodárske subjekty právne záväzné.

³²

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671).

Hospodársky subjekt	Výrobca, pestovateľ, spracovateľ, zhotoviteľ, ďalší spracovateľ, obchodník, veľkoobchodník alebo maloobchodník pôsobiaci v agropotravinovom dodávateľskom reťazci.
Výrobca/pestovateľ/chovateľ	Výrobca poľnohospodárskych výrobkov uvedených v prílohe I k ZFEÚ.
Dohoda o udržateľnosti	Dohoda, ktorej cieľom je uplatňovanie normy udržateľnosti, ktorá je prísnejšia ako norma stanovená v práve EÚ alebo vo vnútroštátnom práve.
ZFEÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie
Podnik	Každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob jeho financovania. Podnik môžu tvoriť viaceré právnické osoby.
Norma EÚ	Povinná norma stanovená na úrovni EÚ s výnimkou noriem alebo cieľov, ktoré sú záväzné pre členské štáty, ale nie sú právne záväzné pre jednotlivé podniky.
Vertikálna dohoda	Dohoda medzi hospodárskymi subjektmi na rôznych úrovniach dodávateľského reťazca, napr. dohoda, ktorej zmluvnými stranami sú výrobcovia aj iné hospodárske subjekty agropotravinového dodávateľského reťazca.

**PRÍLOHA D – ČLÁNOK 210A NARIADENIA (EÚ) Č. 1308/2013 – VERTIKÁLNE
A HORIZONTÁLNE INICIATÍVY PRE UDRŽATEĽNOSŤ**

„1. Článok 101 ods. 1 ZFEÚ sa neuplatňuje na dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy výrobcov poľnohospodárskych výrobkov, ktoré sa týkajú výroby poľnohospodárskych výrobkov alebo obchodu s nimi a ktorých cieľom je uplatňovať prísnejšiu normu udržateľnosti, ako je norma stanovená v práve Únie alebo vo vnútroštátnom práve, za predpokladu, že tieto dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy ukladajú len také obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie tejto normy.

2. Odsek 1 sa uplatňuje na dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy výrobcov poľnohospodárskych výrobkov, kde ako strana vystupujú viacerí výrobcovia alebo kde ako strana vystupujú jeden alebo viacerí výrobcovia a jeden alebo viaceré hospodárske subjekty na rôznych úrovniach výroby, spracovania a obchodných fáz potravinového dodávateľského reťazca, vrátane distribúcie.

3. Na účely odseku 1, norma udržateľnosti ‘ je norma, ktorej cieľom je prispieť k jednému alebo viacerým z týchto cieľov:

a) environmentálne ciele vrátane zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, udržateľné využívanie a ochrana krajiny, vody a pôdy, prechod na obehové hospodárstvo vrátane zníženia plytvania potravinami, prevencia a kontrola znečisťovania a ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov;

b) výroba poľnohospodárskych výrobkov takým spôsobom, že sa znižuje používanie pesticídov a riadia sa riziká, ktoré z tohto použitia vyplývajú, alebo sa znižuje nebezpečenstvo antimikrobiálnej rezistencie v poľnohospodárskej výrobe; a

c) zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat.

4. Dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy, ktoré splňajú podmienky uvedené v tomto článku, sa nezakazujú a ani sa nevyžaduje predchádzajúce rozhodnutie v tomto zmysle.

5. Komisia vydá do 8. decembra 2023 usmernenia pre hospodárske subjekty týkajúce sa podmienok pre uplatňovanie tohto článku.

6. Od 8. decembra 2023 môžu výrobcovia uvedení v odseku 1 požiadať Komisiu o stanovisko týkajúce sa zlučiteľnosti dohôd, rozhodnutí a zosúladených postupov uvedených v odseku 1 s týmto článkom. Komisia zašle žiadateľovi svoje stanovisko do štyroch mesiacov od prijatia úplnej žiadosti.

Ak Komisia kedykoľvek po vydaní stanoviska zistí, že už nie sú splnené podmienky uvedené v odsekoch 1, 3 a 7 tohto článku, vyhlási, že článok 101 ods. 1 ZFEÚ sa v budúcnosti na príslušnú dohodu, rozhodnutie alebo zosúladený postup uplatňuje, a informuje o tom výrobcov.

Komisia môže z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť členského štátu zmeniť obsah stanoviska, najmä ak žiadateľ poskytol nepresné informácie alebo toto stanovisko zneužil.

7. Vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže uvedený v článku 5 nariadenia (ES) č. 1/2003 môže v jednotlivých prípadoch rozhodnúť o tom, že v budúcnosti sa upraví, prestane vykonávať alebo nebude vôbec vykonávať jedna alebo viacero dohôd, rozhodnutí a zosúladených postupov uvedených v odseku 1, ak sa domnieva, že takéto rozhodnutie je potrebné na zabránenie vylúčeniu hospodárskej súťaže, alebo ak sa domnieva, že sú ohrozené ciele stanovené v článku 39 ZFEÚ.

Pokiaľ ide o dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy týkajúce sa viac ako jedného členského štátu, Komisia prijme rozhodnutie uvedené v prvom pododseku tohto odseku bez uplatnenia postupov uvedených v článku 229 ods. 2 a 3.

Keď vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže koná podľa prvého pododseku tohto odseku, písomne o tom informuje Komisiu po začatí prvého formálneho vyšetrovacieho opatrenia a oznámi jej všetky výsledné rozhodnutia bez zbytočného odkladu po ich prijatí.

Rozhodnutia uvedené v tomto odseku sa nesmú uplatňovať skôr ako odo dňa ich oznámenia dotknutým podnikom.

PRÍLOHA E – PRÍKLADY OBMEDZENÍ HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE

1. Obmedzenia týkajúce sa ceny

Dohody o udržateľnosti, ktorými sa priamo alebo nepriamo obmedzuje sloboda zmluvnej strany vyjednať cenu, za ktorú kupuje alebo predáva výrobok, pravdepodobne obmedzujú hospodársku súťaž.

Príklad 1: Pri určitom postupe pestovania ryže sa spotrebúva menej vody ako pri tradičných postupoch pestovania ryže a nepoužívajú sa pri ňom umelé hnojivá ani pesticídy. Používanie tohto postupu prispieva k udržateľnému využívaniu a ochrane krajiny, vody a pôdy, ako aj k zníženiu používania pesticídov. Veľkoobchodník s obilninami sa dohodne s družstvom pôsobiacim v oblasti pestovania ryže, že za ryžu Arborio, ktorá sa pestuje pomocou tohto postupu, bude platiť prirážku za tonu oproti referenčnej cene. Prirážka sa vypočíta na základe zloženého indexu ceny komodít. Družstvo môže slobodne vyrábať ryžu s použitím tradičných postupov a môže slobodne predat ľubovoľné množstvo ryže ostatným zákazníkom.

Prirážkou sa pravdepodobne neobmedzí hospodárska súťaž. Ide len o vzorec dohodnutý medzi kupujúcim a predávajúcim na účely stanovenia ceny, za ktorú kupujúci kupuje výrobok od predávajúceho.

Príklad 2: Mimovládna organizácia, ktorá propaguje postup pestovania ryže uvedený v prvom príklade, vytvorí značku kvality, ktorá sa má používať pri marketingu ryže Arborio vyrobenej pomocou daného pestovateľského postupu. Na značku kvality poskytuje veľkoobchodníkovi a výrobcovi licenciu. V rámci podmienok používania značky kvality je stanovené, že veľkoobchodník s obilninami musí platiť prirážku za tonu oproti referenčnej cene uvedenej v prvom príklade.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí. Hoci veľkoobchodník s obilninami by v tomto príklade zaplatil rovnakú cenu ako v prvom príklade, nie je to už dôsledkom priamych rokovaní medzi kupujúcim a predávajúcim, ale skôr na základe dohody týkajúcej sa podmienok, za ktorých má jeden subjekt dovolené rokovať s nezávislou tretou stranou.

Príklad 3: Skupina družstiev pôsobiacich v oblasti pestovania ryže, nie mimovládna organizácia, vytvorí značku kvality a stanoví prirážku s cieľom podporiť zavádzanie uvedeného postupu pestovania ryže.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí. Hoci v tomto prípade sú zmluvnými stranami kupujúci a predávajúci, každý predávajúci súhlasí s cenou, za ktorú budú svoje výrobky predávať aj ostatní predávajúci.

Príklad 4: S cieľom podporiť medzi spotrebiteľmi prijatie ryže vyrobenej pomocou pestovateľského postupu uvedeného v predchádzajúcich príkladoch sa družstvo a maloobchodník dohodnú, že cena ďalšieho predaja ryže Arborio označenej značkou kvality bude len o určitý percentuálny podiel vyššia ako priemerná cena, ktorú maloobchodník účtuje za ryžu Arborio.

Pravdepodobne sa tým obmedzí hospodárska súťaž, keďže sa tým obmedzuje sloboda maloobchodníka stanoviť cenu, za ktorú ďalej predáva ryžu svojim zákazníkom. Navyše, keďže maximálna cena ďalšieho predaja je stanová s odkazom na cenu iných druhov ryže Arborio, obmedzuje sa tým aj sloboda maloobchodníka, pokiaľ ide o cenu týchto iných druhov ryže Arborio. Namiesto obmedzenia ceny ryže so značkou kvality by maloobchodník mohol dosiahnuť cenový strop zvýšením priemernej ceny ďalšieho predaja týchto iných druhov ryže Arborio.

2. Obmedzenia týkajúce sa produkcie

Dohody o udržateľnosti, ktorými sa obmedzuje produkcia, sú rovnocenné s dohodami o udržateľnosti, ktorými sa obmedzuje možnosť zmluvnej strany stanoviť ceny. Ak sa množstvo uvádzané na trh zníži a dopyt ostane rovnaký, pravdepodobne to bude viesť k zvýšeniu cien.

Príklad 1: S cieľom prispieť k zmierneniu zmeny klímy a obnove biodiverzity sa mimovládna organizácia dohodne s jednotlivými poľnohospodármi, že si prenajme 20 % ich ornej pôdy. Mimovládna organizácia nechá pôdu ležať úhorom s cieľom zvýšiť miestnu biodiverzitu. Dôsledkom týchto dohôd by bolo zmenšenie plochy pôdy, ktorú poľnohospodári v akomkoľvek danom čase využívajú, a tým aj zníženie ich poľnohospodárskych výnosov (hoci to môže prispieť k iným činnostiam, ako je napríklad produkcia medu).

Je nepravdepodobné, že sa tým obmedzí hospodárska súťaž, pretože v skutočnosti ide len o transakciu s nehnuteľnosťami. Poľnohospodári môžu naďalej slobodne využívať pôdu, ktorú si ponechali, akýmkoľvek spôsobom, ktorý považujú za vhodný.

Príklad 2: V tomto príklade namiesto toho, aby si mimovládna organizácia prenajala pôdu, sa skupina poľnohospodárov, ktorí pestujú podobné obilniny v rovnakom regióne, dohodne, že vyhradia aspoň 20 % svojej ornej pôdy, aby sa mohla využívať ako oblasť ekologického záujmu. Dôsledkom by bolo zmenšenie plochy pôdy, ktorú poľnohospodári v akomkoľvek danom čase využívajú, a tým aj zníženie ich poľnohospodárskych výnosov (hoci to môže prispieť k iným činnostiam, ako je napríklad produkcia medu).

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí, keďže poľnohospodári sa dohodli na obmedzení plochy pôdy, ktorú každý z nich využíva na produkciu.

Príklad 3: V rámci regionálnej iniciatívy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, ktorej cieľom je zlepšenie životných podmienok ošípaných, sa od zúčastnených poľnohospodárov vyžaduje, aby vo svojich poľnohospodárskych podnikoch zväčšili priestor určený pre jednu ošípanú výrazne nad rámec zákonného minima. Vzhľadom na vnútroštátne právo je pre väčšinu poľnohospodárov ťažké zväčšiť priestor určený na chov ošípaných. Zúčastnení poľnohospodári v dôsledku toho znížia počet ošípaných chovaných v danom roku. Iniciatívou by sa teda zabezpečilo, aby poľnohospodári dostali platbu ako náhradu za svoje investície a zníženú produkciu.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí, keďže zúčastnení poľnohospodári implicitne súhlasili s tým, že budú chovať menší počet ošípaných.

3. Obmedzenia týkajúce sa vstupov

Dohody o udržateľnosti, ktorými sa obmedzuje výber, pokiaľ ide o vstupy, môžu mať vplyv na výrobné náklady (ktoré zas ovplyvňujú cenu, za ktorú možno výrobok predat' so ziskom) alebo obmedziť druh výrobkov, ktoré možno vyrábať (keďže potenciálne obmedzujú schopnosť výrobcu naplniť spotrebiteľský dopyt).

Príklad 1: Skupina mliekarenských družstiev vytvorí značku kvality pre syry, na základe ktorej sa od výrobcov vyžaduje, aby certifikovali, že mlieko použité v ich syroch je vyrobené výlučne s použitím stanovených „biodynamických“ metód, ktoré presahujú normy pre ekologické poľnohospodárstvo podľa práva EÚ. Zúčastnení výrobcovia syra môžu slobodne vyrábať ostatné syry z mlieka, ktoré nie je vyrobené s použitím týchto biodynamických metód.

Je nepravdepodobné, že sa tým obmedzí hospodárska súťaž. Hoci v dohode sa stanovuje použitie určitých vstupov, zúčastnení výrobcovia syra môžu naďalej slobodne vyrábať syry s použitím iných zdrojov mlieka.

Príklad 2: Skupina mliekarenských družstiev vytvorí značku kvality pre syry, na základe ktorej sa od výrobcov vyžaduje, aby certifikovali, že mlieko použité v ich syroch je vyrobené výlučne s použitím biodynamických metód uvedených v prvom príklade. Na rozdiel od prvého príkladu sa však v rámci značky kvality vyžaduje, aby všetko mlieko používané v mliekarni bolo vyrobené s použitím biodynamických metód s cieľom zaručiť, že nedochádza k žiadnemu miešaniu biodynamického mlieka s inými druhmi mlieka.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí, keďže zúčastnené mliekarne tým prichádzajú o možnosť slobodne používať nebiodynamické mlieko na výrobu syrov, ktoré nie sú označené značkou kvality.

4. Obmedzenia týkajúce sa zákazníkov, dodávateľov alebo území

Dohody o udržateľnosti, v ktorých sa od podniku vyžaduje, aby nepredával určitým zákazníkom alebo skupinám zákazníkov alebo aby nepredával mimo určitého územia alebo na určité územia, pravdepodobne obmedzujú hospodársku súťaž. Aj dohody o udržateľnosti, v ktorých sa od podniku vyžaduje, aby nekupoval od iných dodávateľov alebo z iných území, pravdepodobne obmedzujú hospodársku súťaž. Platí to aj pre dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú možnosť konkurenčných ďalších predajcov predávať určitým zákazníkom alebo na určité územia, alebo kupovať od určitých dodávateľov alebo z určitých území.

Ak takého dohody o udržateľnosti existujú medzi dodávateľom a ďalším predajcom, miera pravdepodobnosti, že dohoda o udržateľnosti bude obmedzovať hospodársku súťaž, bude závisieť od postavenia dodávateľa a ďalšieho predajcu na ich príslušných trhoch. Napríklad v prípade, že dodávateľ má veľký podiel na ponuke ďalším predajcom na relevantnom trhu, dohoda o udržateľnosti medzi maloobchodníkom a dodávateľom, ktorá obmedzuje slobodu dodávateľa predávať iným ďalším predajcom, by mohla obmedzovať hospodársku súťaž, ak by ostatní ďalší predajcovia neboli schopní získať potrebné dodávky v dôsledku dohody o udržateľnosti. Podobne, ak má ďalší predajca veľký podiel na nákupoch výrobku, dohoda o udržateľnosti, ktorá obmedzuje jeho schopnosť získať zdroje od iných dodávateľov, by mohla obmedziť schopnosť týchto dodávateľov predávať svoje výrobky. Okrem toho, hoci individuálna dohoda o udržateľnosti medzi maloobchodníkom a dodávateľom nemusí byť sama osebe obmedzujúca, ak by iní ďalší predajcovia a dodávatelia, ktorí predstavujú veľký podiel ponuky alebo nákupov na trhu, takisto uzavreli podobné dohody o udržateľnosti, celkový vplyv týchto dohôd o udržateľnosti by mohol predstavovať obmedzenie hospodárskej súťaže.

Príklad 1: Združenie pre regionálny rozvoj vytvorí iniciatívu v oblasti agroturizmu s cieľom ochrániť a obnoviť biodiverzitu a zároveň uspokojiť rastúci spotrebiteľský dopyt po udržateľnom cestovnom ruchu. Zúčastnené farmy súhlasia, že na určitom percentuálnom podiele svojej pôdy vysadia kvitnúce rastliny, ktoré sú prospešné pre populáciu hmyzu a zároveň zvyšujú atraktivnosť krajiny. Dostanú za to odmenu alebo subvencie z fondu financovaného zúčastnenými maloobchodníkmi, spracovateľmi potravín a reštauráciami. Tieto podniky získajú právo používať špeciálne kvetinové logo a sú uvedené v miestnych materiáloch cestovného ruchu, v ktorých sa vyzdvihujú udržateľné podniky v danej oblasti. Účasť je dobrovoľná a zúčastniť sa môžu všetky farmy a podniky v danom regióne.

Je nepravdepodobné, že sa tým obmedzí hospodárska súťaž. Dohoda o udržateľnosti sa priamo netýka žiadnych parametrov hospodárskej súťaže. Hoci kvetinové logo a marketingový program by mohli mať vplyv na ziskovosť fariem alebo na schopnosť miestnych podnikov prilákať zákazníkov, program je dobrovoľný a otvorený pre všetkých.

Príklad 2: V tomto príklade je rovnaký agroturistický program zavedený v regióne, ktorý presahuje hranice dvoch členských štátov. Farmy zvyčajne dodávajú zákazníkom na oboch stranách hranice a turisti, ktorí navštívia región, zvyčajne navštevujú destinácie na oboch stranách hranice. Program je k dispozícii len pre farmy a podniky v jednom z týchto dvoch členských štátov.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí. Na rozdiel od prvého príkladu, v ktorom je účasť otvorená pre všetkých, v tomto príklade majú povolené zúčastniť sa len farmy a podniky na jednej strane hranice. Keďže program môže ovplyvniť ziskovosť zúčastnených fariem, ako aj schopnosť podnikov prilákať zákazníkov, pravdepodobne obmedzuje hospodársku súťaž vo vzťahu ku konkurenčným farmám a podnikom na druhej strane hranice.

Príklad 3: S cieľom znížiť plytvanie potravinami vypracuje skupina družstiev kódex dobrého správania, v ktorom sú podrobne opísané kroky, ktoré by poľnohospodárski

výrobcovia, spracovatelia a maloobchodníci mali prijať na zníženie plytvania potravinami. Kódex bol vypracovaný s účasťou akademickej obce a mimovládnych organizácií a nezvýhodňuje žiadnych konkrétnych poľnohospodárskych výrobcov, spracovateľov ani maloobchodníkov. Účasť je dobrovoľná.

Je nepravdepodobné, že sa tým obmedzí hospodárska súťaž. Účasť je dobrovoľná a kódex nerobí rozdiely medzi účastníkmi.

Príklad 4: V tomto príklade sa v rámci kódexu opísaného v príklade 3 dohodnú traja členovia družstva, že budú predávať svoju produkciu len maloobchodníkom, ktorí sa prihlásili ku kódexu.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí, keďže nezúčastnení maloobchodníci by už nemohli nakupovať poľnohospodárske výrobky od takej širokej škály dodávateľov, ako mohli nakupovať pred uzavretím dohody o udržateľnosti.

5. Obmedzenia týkajúce sa výmeny informácií

Dohody o udržateľnosti môžu zahŕňať výmenu neverejných informácií medzi konkurentmi. Výmena neverejných informácií pravdepodobne obmedzí hospodársku súťaž, ak tieto informácie budú mať vplyv na to, ako príjemca súťaží na trhu. Takéto informácie sa často označujú ako tzv. citlivé obchodné informácie.

Základnou zásadou hospodárskej súťaže je, že každý podnik si má určiť svoju obchodnú politiku nezávisle. Prostredníctvom výmeny citlivých obchodných informácií v rámci dohody o udržateľnosti môžu konkurenčné podniky odstrániť neistotu, pokiaľ ide o to, ako budú reagovať na trhu. Môže sa tým zjednodušiť dosiahnutie spoločnej dohody o tom, ako sa správať na trhu, čím sa obmedzí alebo eliminuje hospodárska súťaž medzi nimi.

Pravdepodobnosť toho, že sú informácie vymieňané v rámci dohody o udržateľnosti citlivými obchodnými informáciami, závisí od povahy informácií a súvislostí, v rámci ktorých sa poskytujú. Niektoré informácie sú svojou povahou konkurenčne citlivé. Napríklad informácie týkajúce sa cenových zámerov alebo strategických plánov hospodárskeho subjektu sú zvyčajne citlivými obchodnými informáciami, pretože konkurenti, ktorí sa tieto informácie dozvedeli, môžu podľa nich prispôbiť svoje súťažné správanie.

Iné informácie môžu byť citlivými obchodnými informáciami v závislosti od toho, aké sú podrobné. Čím sú informácie konkrétnejšie, tým vyššia je pravdepodobnosť, že konkurenti môžu tieto informácie použiť na vzájomné predvídanie zámerov.

Či ide o citlivé obchodné informácie, môže rovnako závisieť aj od veku informácií. Čím sú informácie staršie, tým je menšia pravdepodobnosť, že odhalia zamýšľané správanie konkurentov alebo prispievajú k dosiahnutiu spoločného chápania toho, ako súťažiť na trhu.

V iných prípadoch môžu byť určité informácie nevyhnutné pre schopnosť súťažiť. V takýchto prípadoch dohody o udržateľnosti, ktoré obmedzujú schopnosť niektorých podnikov mať prístup k týmto informáciám, môžu vylúčeným podnikom sťažiť súťaženie alebo vytvoriť prekážky vstupu nových subjektov alebo expanzie konkurenčných podnikov.

Príklad 1: Každé leto sú obdobia, keď ponuka určitej zeleniny prevyšuje dopyt, v dôsledku čoho určitá časť úrody zhnije na poliach alebo v sklade. S cieľom znížiť tento odpad zhromažďuje skupina družstiev informácie o vysadených plochách a výnosoch zeleniny v predchádzajúcom roku, ako aj o množstve odpadu po zbere vo všetkých členských poľnohospodárskych podnikoch. Tieto informácie sa agregujú na regionálnej úrovni a uverejňujú na verejne dostupnom webovom sídle. Družstvá pre svojich členov vypracúvajú spoločné odporúčanie o tom, ako riešiť odpad po zbere na základe najlepších postupov svojich členov.

Je nepravdepodobné, že sa tým obmedzí hospodárska súťaž. Informácie v tomto prípade sú historické a agregované, preto je nepravdepodobné, že ktorýkoľvek poľnohospodársky podnik bude schopný podrobne predvídať, čo na trhu urobia jeho konkurenti.

Príklad 2: V tomto prípade sa skupina družstiev dohodne, že pred každým obdobím výsadby každý člen družstva oznámi svojmu družstvu svoj plán výsadby. Družstvá okamžite uverejnenia jednotlivé plány výsadby na verejne dostupnom webovom sídle, aby každý poľnohospodársky podnik mohol upraviť svoje plány výsadby s cieľom predísť nadmernej výrobe, ktorá by viedla k potravinovému odpadu.

Týmto systémom sa pravdepodobne obmedzí hospodárska súťaž. Informácie, ktoré sa vymieňajú, sú citlivé (budúce plány), podrobné, nie sú agregované a sú aktuálne, čím každému poľnohospodárskemu podniku umožňujú vedieť, čo plánujú v nasledujúcej sezóne produkovať konkurenti, a na základe toho znížiť svoju produkciu.

Príklad 3: V tomto prípade, na rozdiel od výmeny plánov výsadby, si družstvá s cieľom obmedziť potravinový odpad zaistením vyváženejšej ponuky a dopytu vymieňajú informácie o svojich týždenných dodávkach konkrétnym zákazníkom.

Aj týmto systémom sa pravdepodobne obmedzí hospodárska súťaž. Dotknuté informácie (objemy predaja a totožnosť zákazníkov) sú citlivé a údaje sú aktuálne. Výmenou týchto údajov by sa družstvám uľahčilo dosiahnutie tichej dohody o tom, že by nemali intenzívne súťažiť o určitých zákazníkov.

Viac informácií o analýze dohôd o udržateľnosti podľa článku 101 ZFEÚ (vrátane dohôd, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti článku 210a) sa uvádza v oddiele 9 horizontálnych usmernení.³¹

6. Obmedzenia týkajúce sa spôsobu, akým sú stanovené normy udržateľnosti

V niektorých prípadoch môže byť hospodárska súťaž obmedzená samotným spôsobom, akým je stanovená norma udržateľnosti. Obavy môžu vzniknúť najmä v prípade, že účasť na norme udržateľnosti poskytuje účastníkovi konkurenčnú výhodu oproti nezúčastneným

subjektom, alebo v prípade, že spôsob, akým je norma stanovená, zvyhodňuje niektorých účastníkov oproti ostatným účastníkom. Obavy môžu vzniknúť aj v prípade, keď prijatie normy udržateľnosti nevyhnutne zabraňuje podnikom prijať iné normy udržateľnosti.

Príklad 1: S cieľom bojovať proti antimikrobiálnej rezistencii osivárske spoločnosti a združenie zastupujúce pestovateľov tekvice spoločne vypracujú normu na boj proti múčnatke tekvicovej, ktorou sa znižuje potreba používať antimikrobiálne výrobky počas pestovania. Poľnohospodári, ktorí uplatňujú normu, majú právo používať určitú značku kvality a združenie zastupujúce pestovateľov tekvice investuje do zvyšovania informovanosti o antimikrobiálnej rezistencii medzi spotrebiteľmi. Norma zahŕňa rôzne poľnohospodárske postupy a vyžaduje si používanie takých odrôd tekvice, pri ktorých sa preukázalo, že spĺňajú určitú úroveň odolnosti voči múčnatke tekvicovej. Členmi združenia sa môžu stať všetci pestovatelia tekvice a osivárske spoločnosti, ako aj výskumníci v danej oblasti. Všetci členovia sa môžu zapojiť do vývoja normy. Zasadnutia výboru pre normy daného združenia sa vysielajú naživo a všetky príslušné prípravné dokumenty sa uverejňujú na webovom sídle združenia. O prijatí normy hlasujú všetci členovia združenia, pričom každý má jeden hlas. Účasť v systéme zameranom na normu a značku kvality výrobkov je dobrovoľná.

Je nepravdepodobné, že sa tým obmedzí hospodárska súťaž. Všetci členovia združenia sa môžu zapojiť do stanovenia normy, pričom normy sa prijímajú otvoreným a transparentným spôsobom. Členovia združenia sa môžu slobodne rozhodnúť, či normu prijímú.

Príklad 2: V tomto príklade sú skutočnosti rovnaké ako v príklade 1 s tou výnimkou, že norma si vyžaduje používanie určitých proprietárnych hybridných odrôd, hoci iné odrody sú podobne odolné voči múčnatke tekvicovej.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí. Hoci je účasť na norme dobrovoľná, kampaň na zvýšenie informovanosti má viesť k tomu, aby výrobcovia tekvice dodržiavali normu. Keďže norma zvyhodňuje určité odrody tekvice na úkor iných, je pravdepodobné, že ovplyvní hospodársku súťaž medzi pestovateľmi tekvice aj medzi osivárskymi spoločnosťami. Okrem toho obmedzením slobody pestovateľov tekvice rozhodnúť sa pre iné odrody by norma mohla brániť pestovateľom tekvice v používaní účinnejších odrôd, ktorými by sa ešte výraznejšie znížila potreba antimikrobiálneho ošetrovania.

Príklad 3: V tomto príklade má združenie uvedené v príklade 1 odlišné pravidlá a postupy týkajúce sa členstva. Členstvo je tu otvorené nielen pre všetkých pestovateľov tekvice, ale aj pre spoločnosti, ktoré vyvíjajú osivo, pričom ročné poplatky sú určené na základe ročného obratu každého člena a hlasovacie práva sú určené pomerne k ročným poplatkom člena. V dôsledku toho malý počet veľkých osivárskych spoločností kontroluje dostatočný počet hlasov na prijatie normy nezávisle od hlasov pestovateľov tekvice.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí. Proces stanovenia normy by motivoval veľké osivárske spoločnosti, aby uprednostňovali svoje vlastné odrody pred odrodami iných výrobcov osiva.

Príklad 4: V tomto príklade sú skutočnosti rovnaké ako v príklade 1 s tou výnimkou, že združenie, ktoré zastupuje pestovateľov tekvice, prijme rozhodnutie, na základe ktorého musia prijať normu všetci členovia. Pestovatelia tekvice, ktorí normu prijať nechcú, môžu zo združenia slobodne vystúpiť, ale ak tak urobia, stratia prístup k cennej marketingovej a technickej podpore.

Tým sa hospodárska súťaž pravdepodobne obmedzí. Hoci sa pestovatelia tekvice môžu rozhodnúť, že normu neprijmú, následná povinnosť vystúpiť zo združenia pravdepodobne donúti mnohých pestovateľov tekvice normu prijať, v dôsledku čoho sa obmedzí hospodárska súťaž v oblasti kvality a ceny.